

Lakiosasto

29.11.2001

Työeläkelaitoksille

TYÖTTÖMYYSSELÄKE

Työttömyyseläke on liitetty työeläkelakeihin 1.7.1971. Työttömyyseläkkeen tarkoituksena on turvata toimeentulo niille ikääntyneille työntekijöille, jotka ovat jääneet pitkäaikaisesti työttömiksi eivätkä enää voi sijoittua työmarkkinoille. Työttömyyseläke täydentää työttömyysturvajärjestelmää. Nykyiset työttömyyseläkesäännökset tulivat pääosin voimaan 1.1.1994. Säännökset muuttuivat sekä yksityisen että julkisen puolen työeläkelaeissa ja kansaneläkelaisissa 1.1.2000 lukien.

Eläkkeiden laskentaa koskevat tulevan ajan karttumisprosentit muuttuivat 1.1.1996 lukien.

Lakien voimaantulosäännöksistä johtuu, että aikaisempia työttömyyseläkesäännöksiä sovelletaan rinnan vuoden 2000 säännösten kanssa.

Työttömyyseläkettä koskevat soveltamisohjeet ovat olleet hajallaan eri yleiskirjeissä ja tiedotteissa. Ne on nyt koottu yhteen tähän kansioon. Vanhoista säännöksistä kansiossa ovat ne asiat, joita joudutaan vielä soveltamaan. Tilanpuutteen vuoksi on tekstissä myös viittauksia aikaisempiin yleiskirjeisiin. Lisäksi kansioon on koottu neuvonta-aineistoa ja ohjeistusta työttömyysturvasta yleensä.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Helena Tapio

Yleiskirjeen valmisteluryhmä:

Björkbacka Arja	Varma-Sampo
Ikkala Anneli	Eläketurvakeskus
Karsikas Tapio	Eläketurvakeskus
Korhonen Sirpa	Kuntien eläkevakuutus
Kortesoja Irma	Eläketurvakeskus
Lehtiö Jukka	Valtiokonttori
Manninen Soili	Valtiokonttori
Mustonen Timo	LEL Työeläkekassa
Piitulainen Terhi	Eläketurvakeskus
Sarén Paula	Eläke-Fennia
Wahlsten Raili	Tapiola
Wiik Reetta	Ilmarinen

Lakiosasto

29.11.2001

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO TYÖTTÖMYYSSELÄKKEEN LAINMUUTOKSIIN	7
1.1	Vuotta 1994 edeltäneet säännökset	7
1.2	1.1.1994 voimaan tulleet eli vuoden 1994 säännökset	7
1.3	1.1.2000 voimaan tulleet eli vuoden 2000 säännökset	7
1.4	Voimaantulosäännöksen suojaamien etuuksien säilyminen	8
2	VUODEN 2000 ALUSTA LUKIEN VOIMASSA OLEVAT ELI VUODEN 2000 SÄÄNNÖKSET JA NIIDEN VOIMAANTULOSÄÄNNÖS	9
2.1	Eläkkeen saamisen edellytykset 1.1.2000.....	9
2.1.1	Tulevan ajan vaatimusta ei enää ole	9
2.1.2	Eläketapahtumapäivän merkitys eri säännösten soveltamiselle	9
2.2	Päivärahan enimmäismäärä	10
2.3	5/15 vuoden työssäolovaatimus	10
2.4	Voimaantulosäännös 1.1.2000	12
2.4.1	Pääsääntö	12
2.4.2	Suojasäännöksellä vuoden 1994 säännösten piirissä	13
2.4.2.1	Ns. työttömyysputkessa olevat suojatut työntekijät	13
2.4.2.2	Irtisanomis- tai lomautusilmoitukset	13
2.4.2.3	Työntekijän oikeus työttömyyspäivärahaan	14
2.4.2.4	100 päivän säännöllä suojatut työntekijät	15
2.4.2.5	10-työsuhteella suojatut	17
2.4.2.6	Suojatut yrittäjät	17
2.4.3	Vuoden 2000 säännösten piiriin kuuluva yrittäjä	17
2.4.4	"Väliinputoajien" asema vuoden 2000 lainmuutoksen jälkeen	18
2.5	Yhteenveto voimaantulosta	18
2.5.1	Henkilön ikä sekä tilanne lain voimaantullessa 1.1.2000	18
2.5.2	Työmarkkinatuella 1.1.2000 olleen tilanne	18
3	VUOSINA 1994 - 1999 VOIMASSA OLLEET ELI VUODEN 1994 SÄÄNNÖKSET JA NIIDEN VOIMAANTULOSÄÄNNÖS	20
3.1	Saamisehdot	20
3.2	Eläketapahtumapäivän merkitys eri säännösten soveltamiselle	20
3.2.1	Pääsääntö	20
3.2.2	Vuoden 2000 lainmuutoksen jälkeenkin myös vuoden 1994 säännöillä eläkkeelle	21
3.2.3	Osa työttömistä eläkkeelle myös vuotta 1994 edeltäneiden säännösten perusteella	21
3.2.3.1	Oikeus työttömyyspäivärahaan 1.1.1994	21
3.3	Tulevaisuudessakin vuotta 1994 edeltäneiden säännösten mukaisesti eläkkeelle	22
4	ENNEN 1.1.1994 VOIMASSA OLLEET ELI VUOTTA 1994 EDELTÄNEET SÄÄNNÖKSET	24

Lakiosasto

29.11.2001

4.1	Saamisehdot	24
4.2	Eläketapahtumapäivän merkitys eri säännösten soveltamiselle.....	24
5	TYÖTTÖMYYSTODISTUKSEN ANTAMINEN JA ELÄKKEEN HAKEMINEN	25
5.1	Työttömyystodistus	25
5.1.1	Päivärahatodistus ilman pyyntöä	25
5.1.2	Päivärahatodistus pyydettyä	25
5.2	Vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneelle joko 200 päivän tai enimmäismäärätodistus	26
5.2.1	200 päivän todistus	26
5.2.2	Enimmäismäärätodistus	27
5.3	Vuonna 1939 ja sen jälkeen syntyneelle aina vain enimmäismäärätodistus	28
5.4	Valinta työttömyyseläkkeen ja työttömyyspäivärahan välillä	28
5.5	Menettely työttömyystodistuksen hankkimisessa vuoden 2000 lainmuutoksen yhteydessä	29
5.6	Hakemuslomake	30
6	TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN ELÄKETAPAHTUMA.....	31
6.1	Vuotta 1994 edeltäneet ja vuoden 1994 säännökset	31
6.2	Vuoden 2000 säännökset.....	32
6.2.1	Eläketapahtumapäivä	32
6.2.2	Muuttuneen eläketapahtumapäivän vaikutus eläkkeeseen	33
7	TYÖTTÖMYYSELÄKEHAKEMUKSEN RATKAISEMINEN	34
7.1	Työttömyystodistuksen tarkistaminen	34
7.2	Työttömyystodistukseen liittyviä määräaikoja.....	34
7.2.1	200 päivän todistuksen kertymäaika.....	34
7.2.2	Tarkastelujakso	35
7.2.3	Todistus myöhässä.....	35
7.3	Työttömyyden jatkuminen	35
7.4	Työttömyyseläke ja tuleva aika 1.1.2000 jälkeen	36
7.5	Työsuhderekisterissä olevat vihjetiedot.....	37
8	TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN MÄÄRÄ	38
8.1	Työttömyyseläkkeen tuleva aika	41
8.1.1	Työsuhteen päättymisen vaikutus tulevaan aikaan	42
8.1.2	Tulevan ajan oikeus ja sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat.....	42
8.1.3	KVTEL:n perhe- ja omaishoitajat sekä tuleva aika (KES 12 c § 3 mom.)	42
8.2	Ikääntyvien työntekijöiden työllistymisedellytysten parantaminen	43
8.2.1	Yleistä lain soveltamisesta	43
8.2.2	Tulevan ajan oikeus rinnakkaisuustilanteissa	45
8.2.3	LEL ja TaEL.....	46
8.3	Oikeus tulevaan aikaan 1.1.1996 alkaen	47
8.4	Tulevan ajan karttumat 1.1.1996 alkaen	47
8.4.1	Kenellä säilyy oikeus 1,5 %:n karttumaan	47
8.4.2	Oikeus suurempaan karttumaan ei säilynyt.....	48

Lakiosasto

29.11.2001

8.5	Velvoitetyön huomioon ottaminen	48
8.6	1. lisäpäivä, 10-työsuhteet ja tulevan ajan liittäminen	48
9	ELÄKKEEN ALKAMINEN	49
9.1	Yleistä	49
9.2	Pääsäännöt.....	49
9.2.1	Enimmäismäärätodistuksen perusteella	49
9.2.2	200 työttömyyspäivärahopäivän todistuksen perusteella (vuotta 1994 edeltäneet säännökset).....	49
9.2.3	Vapaakirjaeläkkeiden alkaminen 1.1.2000 lainmuutoksen jälkeen	49
9.2.4	Eläkkeen alkaminen Kelan vanhojen päivärahojen perusteella	50
9.3	Erityistilanteet.....	50
9.3.1	Menetettyä irtisanomisaikaa vastaavan korvauksen maksaminen eläkkeen alkaessa.....	50
9.3.2	Eläkkeen alkaminen, kun henkilö on työssä.....	50
9.3.3	Sairauspäivärahan vaikutus työttömyyseläkkeen alkamiseen.....	51
10	ELÄKEPÄÄTÖKSEN ANTAMINEN 1.1.2000 ALKAEN, KUN ELÄKKEESSÄ ON LEPÄÄVÄ TULEVA AIKA.....	52
10.1	Eläkepääтöksen sisältö	52
10.1.1	Yksityinen puoli.....	52
10.1.2	Julkinen puoli.....	52
10.1.3	Eläkepääтös EU-tapauksissa.....	53
11	ELÄKKEEN MAKSAMINEN.....	54
11.1	Eläkkeen maksamisesta yleensä	54
11.2	Takautuvasti maksettavan työttömyyseläkkeen maksaminen työttömyyskassalle tai Kelalle	54
11.2.1	Perimisilmoitus	54
11.2.2	Päivärahan enimmäismäärän perusteella myönnetty eläke	54
11.2.3	200 päivän todistus.....	55
12	TYÖSSÄOLO TYÖTTÖMYYSELÄKKEELLÄ OLLESSA	57
12.1	Työttömyyseläkettä ei makseta.....	57
12.2	Ansiotyö, ansiotulo, pääomatulo ja luottamustoimista saadut ansiot.....	57
12.3	Ansiotulon määrä	57
13	TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN KESKEYTTÄMINEN JA LAKKAAMINEN	59
13.1	Työssäolo.....	59
13.2	Työstä kieltäytyminen.....	59
13.3	Eläkkeen keskeyttäminen.....	59
13.4	Muu keskeyttämisen syy	60
13.4.1	Sairastumisen vaikutus työttömyyseläkkeen maksamiseen	60
13.4.2	Ulkomailla muuton vaikutus työttömyyseläkkeen jatkumiseen.....	61
13.5	Eläkkeen lakkaaminen	61
14	ELÄKKEENSAAJIEN VALVONTA.....	62
14.1	Eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus	62

Lakiosasto

29.11.2001

14.2	Muualta saadut tiedot.....	62
14.3	Eläketurvakeskuksen työsuhderekisterin tiedot.....	62
15	ELÄKKEEN PERIMINEN TAKAISIN.....	64
15.1	Yli kolmen kuukauden aiheeton maksaminen.....	64
15.2	Enintään kolmen kuukauden aiheeton maksaminen.....	64
15.3	Takaisinperintä.....	64
15.4	Kuittaaminen vastaisista eläke-eristä.....	65
16	ELÄKELAITOSTEN VÄLINEN ILMOITUSLIIKENNE VALVONTA-, KESKEYTYS- JA PERIMISTAPAUKSISSA.....	66
16.1	Työskentelyn selvittävä eläkelaitos ja tietojen välittämien muille laitoksille.....	66
17	ELÄKKEEN ALKAMINEN UUDELLEEN.....	68
17.1	Alle vuoden keskeytys eläkkeessä.....	68
17.2	Keskeytys kestää yli vuoden.....	68
17.3	Eläke entisin perustein.....	69
17.3.1	Eläketapahtuma kahden vuoden kuluessa.....	69
17.3.2	Entisin perustein myönnettävän eläkkeen määrä.....	69
18	TYÖTTÖMYYSELÄKE MUUKSI ELÄKKEEKSI.....	71
18.1	Työttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi.....	71
18.2	Työttömyyseläke varhennetuksi vanhuuseläkkeeksi.....	72
18.3	Työttömyyseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi tai yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi.....	72
18.4	Perhe-eläke työttömyyseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeeksi muuttuneen työttömyyseläkkeen jälkeen.....	73
18.5	Työttömyyseläke eläkesovituksessa.....	73
19	MUU ELÄKE TYÖTTÖMYYSELÄKKEEKSI.....	74
19.1	Osatyökyvyttömyyseläke työttömyyseläkkeeksi.....	74
19.2	Osa-aikaeläkkeen jälkeinen työttömyyseläke.....	75
19.2.1	Osa-aikaeläke ja työntekijän työttömyyspäiväraha.....	75
19.3	Vanhuuseläke alle 65-vuotiaana.....	75
19.4	Luopumiseläke, luopumistuki ja sukupolvenvaihdoseläke.....	76
20	ULKOMAILLA OOLON VAIKUTUS TYÖTTÖMYYSELÄKEOIKEUDEN SYNTYMISEEN.....	77
20.1	Tulevan ajan huomioon ottamista koskevat vaatimukset.....	77
20.2	5/15 vuoden työssäolovaatimus.....	77
20.3	Työttömyystodistus.....	78
20.4	Ulkomaaneläkkeen vaikutus työttömyyseläkeoikeuteen ja eläkkeen laskemiseen.....	79
20.5	Työttömyyseläkkeen maksun jatkuminen ulkomailla oleskelun aikana.....	80
20.6	Miten työttömyyden jatkumista ulkomailla seurataan.....	81
20.6.1	Eläkkeensaajan ilmoittamisvelvollisuus.....	81
20.6.2	Eläkelaitoksen valvontatoimet.....	81

Lakiosasto

29.11.2001

21	TYÖTTÖMYYSELÄKKEIDEN KUSTANNUKSET.....	82
21.1	Eläkelaitoksen vastuu työttömyyseläkkeistä.....	82
21.1.1	Vuoden 1994 säännösten mukaan myönnetyt eläkkeet.....	82
21.1.2	Vuoden 2000 säännösten mukaan myönnetyt eläkkeet.....	83
21.1.3	Erytyissäännöksiä.....	83
21.2	Työnantajan kustannukset työttömyyseläkkeistä.....	83
21.2.1	Eläkekassat.....	83
21.2.2	Eläkesäätiöt.....	83
21.2.3	Työeläkeyhtiöt.....	84
21.2.3.1	Yli 50-vuotiaina palkatut työntekijät työeläkeyhtiöissä.....	84
21.3	Perusteet vapautua työnantajakohtaisesta omavastuusta työttömyyseläkkeessä.....	84
21.4	Eläkekassat ja eläkesäätiöt.....	86
21.5	Eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertäminen.....	86
21.6	Asian käsittely eläkelaitoksessa.....	87
21.7	Työnantajalta vaadittavista selvityksistä.....	88
22	TAULUKKO TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN LAINMUUTOKSIEN VOIMAANTULOSTA: TYÖTTÖMYYSELÄKETILANTEET VUONNA 2000 JA SEN JÄLKEEN.....	91
23	LA-TIEDOTTEET.....	92
24	EJ-TIEDOTTEET.....	93
25	OIKEUSKÄYTÄNTÖ.....	94
26	STM:N OHJEET TYÖTTÖMYYSKASSOILLE.....	95
26.1	Työttömyystodistuksen täyttöohje ja todistuslomake.....	95
27	TYÖTTÖMYYSPÄIVÄRAHAT JA TYÖMARKKINATUKI.....	96
27.1	Ulkomailla olo ja työttömyyspäiväraha.....	96
27.1.1	Työttömyyspäiväraha ulkomaanmatkojen ajalta.....	96
27.1.2	Työnhaku toisesta EU/ETA-maasta.....	97
27.1.3	Paluumuutto Suomeen.....	97
28	ERORAHA.....	98
29	VANHAT YLEISKIRJEET.....	99
30	MUUTA AINEISTOA.....	100

Lakiosasto

29.11.2001

1 JOHDANTO TYÖTTÖMYYSSELÄKKEEN LAINMUUTOKSIIN

1.1 Vuotta 1994 edeltäneet säännökset

Ennen 1.1.1994 voimassa olleiden säännösten mukaan työttömyyseläkkeen saaminen edellyttää vähintään 60 vuoden ikää, työttömyysturvain (TTL) mukaisen työttömyyspäivärahan saamista joko 200 päivältä tai ansiopäivärahaa enimmäisajalta sekä työttömyyttä, joka osoitetaan työvoimatoimiston todistuksella. Näitä eläkkeen saamisen edellytyksiä kutsutaan vuotta 1994 edeltäneiksi säännöksiksi.

1.2 1.1.1994 voimaan tulleet eli vuoden 1994 säännökset

Työttömyyseläkkeen saamisedellytykset kiristyivät 1.1.1994 alkaen, kun eläkkeen saamiselle asetettiin eräitä lisäehtoja. 1.1.1994 alkaen voimassa olevia edellytyksiä kutsutaan vuoden 1994 säännöksiksi.

Vuoden 1994 säännösten mukaan työttömyyseläkkeen saaminen edellytti 31.12.1999 saakka, että eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi voitiin joistakin eläkejärjestelmästä laskea myös tuleva aika eläketapahtumasta eläkeikään tai siitä vastaava ansio. Työttömyyseläkkeen saamiseen vuoden 1994 säännösten mukaan vaaditaan myös päivärahojen enimmäismäärän täyttyminen (500 päivää on täynnä tai lisäpäiväoikeus on päättynyt).

Lisäksi edellytetään, että työtön on eläketapahtumaa välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut TEL:n 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen rinnastettavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta (5/15 vuoden työssäolovaatimus).

1.1.1994 työttömänä olleeseen ja siihen mennessä 55 vuotta täyttäneeseen (siis vuonna 1938 tai aikaisemmin syntyneeseen) henkilöön sovelletaan kuitenkin vuotta 1994 edeltäneitä säännöksiä, jos hänellä oli oikeus työttömyyspäivärahaan 1.1.1994. Voimaantulosäännöksestä johdetaan, että ennen 1.1.1994 voimassa olleita säännöksiä voidaan joutua soveltamaan vuoden 2003 loppuun saakka, johon mennessä vuonna 1938 syntyneet ovat täyttäneet 65 vuotta.

1.3 1.1.2000 voimaan tulleet eli vuoden 2000 säännökset

Työttömyyseläkkeen saamisehtoja ja eläkkeen määräytymistä muutettiin vuoden 2000 alusta. Näitä eläkkeen saamisen edellytyksiä kutsutaan vuoden 2000 säännöksiksi. Työttömyyseläke voidaan nyt myöntää

Lakiosasto

29.11.2001

myös vapaakirjaeläkkeenä, mutta 5/15 vuoden työssäolovaatimuksen on edelleen täytyttävä. Vaikka vaatimus tulevan ajan olemassaolosta on poistunut, tulevan ajan oikeus tutkitaan kuitenkin eläkettä myönnettäessä kuten ennenkin.

Työttömyyseläkkeen tulevalta ajalta laskettavaa eläkkeenosaa kutsutaan lepääväksi tulevan ajan eläkkeen osaksi. Tätä osaa ei enää lisätä työttömyyseläkkeeseen. Sitä ei lisätä eläkkeeseen myöskään silloin, kun työttömyyseläke muutetaan työkyvyttömyyseläkkeeksi. Vasta työttömyyseläkkeen (tai sen jatkona myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen) muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkkeeseen lisätään tulevalta ajalta laskettu eläkkeenos. Samoin tämä eläkkeenos otetaan huomioon työttömyyseläkkeensaajan jälkeen myönnettävässä perhe-eläkkeessä.

Vuoden 2000 säännösten voimaantulovaihe on pitkä. Voimaantulosäännös takaa sen, että osa ennen vuotta 1945 syntyneistä henkilöistä säilyy vuoden 1994 työttömyyseläkesäännösten piirissä, jos heille tulee joskus myönnettäväksi työttömyyseläke. Tällaisia ovat ne henkilöt, joilla oli 1.1.2000 oikeus työttömyyspäivärahaan ja joiden irtisanominen tai lomautus oli ennen 1.8.1999 tai

- jotka olivat vuonna 1999 saaneet työttömyyspäivärahaa tai työvoimapolitiittista aikuiskoulutustukea ainakin 100 päivältä tai
- jotka vuodenvaihteessa 1999/2000 olivat lain 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta tarkoittamassa eli ns. 10-työsuhteessa.

Oikeus työttömyyspäivärahaan on tässä yhteydessä laajempi käsite kuin minkään aikaisemman lainmuutoksen yhteydessä.

Julkisen puolen eläkelaeissa ei irtisanomisen tai lomautuksen ajankohdalla ole merkitystä.

1.4

Voimaantulosäännöksen suojaamien etuuksien säilyminen

Jos henkilö kuuluu jonkin lainmuutoksen voimaantulosäännöksen perusteella aikaisemman työttömyyseläkesäännöksen piiriin, hän säilyttää oikeuden saada työttömyyseläke tämän säännöksen mukaisesti vaikka hän myöhemmin vielä työllistyisi.

Lakiosasto

29.11.2001

2

VUODEN 2000 ALUSTA LUKIEN VOIMASSA OLEVAT ELI VUODEN 2000 SÄÄNNÖKSET JA NIIDEN VOIMAANTULOSÄÄNNÖS

2.1

Eläkkeen saamisen edellytykset 1.1.2000

Työttömyyseläkkeen voi saada henkilö, joka on

- täyttänyt 60 vuotta,
- saanut työttömyyskassalta tai Kelalta todistuksen siitä, että työttömyyspäivärahaa on maksettu TTL:n 26 §:n mukainen enimmäismäärä (500 päivää täytynyt tai lisäpäiväoikeus päättynyt 60 vuoden iän täyttämiskuukauden lopussa),
- saanut työvoimatoimistolta todistuksen, että on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa eikä hänelle voida osoittaa työtä ja
- on eläketapahtumavuotta välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ollut eläkkeeseen oikeuttavassa työssä vähintään viisi vuotta.

2.1.1

Tulevan ajan vaatimusta ei enää ole

Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä 1.1.1994 alkaen ollut vaatimus siitä, että eläkkeeseen voidaan liittää aika eläketapahtumasta eläkeikään eli tuleva aika on poistunut 1.1.2000 alkaen.

2.1.2

Eläketapahtumapäivän merkitys eri säännösten soveltamiselle

Pääsääntö

Vuoden 2000 säännöksiä sovelletaan, kun eläketapahtuma on 1.1.2000 tai sen jälkeen.

Osa työttömistä vuoden 1994 tai vuotta 1994 edeltäneiden säännösten piiriin

Vaikka eläketapahtuma sattuu 1.1.2000 tai sen jälkeen, henkilöön sovelletaan kuitenkin vuoden 1994 työttömyyseläkesäännöksiä, jos hän vuoden 2000 säännösten voimaantulovaiheessa jäi vuoden 1994 säännösten piiriin. Tästä kerrotaan kohdassa 2.4.2.

Lakiosasto

29.11.2001

Vastaavasti osa työttömistä jäi vuotta 1994 edeltäneiden säännösten piiriin. Tästä kerrotaan kohdassa 3.2.2.

2.2

Päivärahan enimmäismäärä

Työttömyyspäivärahan enimmäismäärä on 500 päivää (TTL:n 26 §:n 1 momentti).

Jos työntekijä on täyttänyt 57 vuotta ennen kuin 500 päivää tulee täyteen, hänelle voidaan 500 päivän lisäksi maksaa päivärahaa enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta (lisäpäivät, TTL:n 26 §:n 2 momentti). Jos henkilö saa lisäpäiviä, hänen päivärahasa enimmäismäärä täyttyy siis vasta 60 vuoden iän täyttämiskauden lopussa.

Lisäpäivien alaikäraja oli 55 vuotta 31.12.1996 saakka.

Jos henkilö ehtii täyttää 60 vuotta ennen kuin 500 päivärahopäivää täyttyy, hänellä ei enää ole oikeutta lisäpäiviin. Hänen enimmäismääränsä on 500 päivää. Työttömyyseläke alkaa tällöin aina yli 60-vuotiaana.

Myöskään yrittäjällä ei ole lisäpäiväoikeutta.

2.3

5/15 vuoden työssäolovaatimus

Jotta työttömälle voidaan myöntää työttömyyseläke, edellytetään, että hän on eläketapahtumaa välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut TEL:n 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen rinnastettavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta.

Viiden vuoden aikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki työeläkelätkien piiriin kuuluva ansiotyö. Viiteen vuoteen lasketaan siten sekä yksityisen että julkisen puolen eläkelätkien alainen ansiotyö, mukaan lukien valtion lyhytpalvelulain mukainen työ. Viiden vuoden aikaan luetaan myös vapaaehtoisesti eläkevakuutettu työsuhde- tai yrittäjätoiminta-aika.

TEL:ssa, VEL:ssa, KVTEL:ssa ja KiEL:ssa joko päivä- tai kuukausitekniikka

Viiden vuoden aikaa laskettaessa työsuhdeajat lasketaan kuukausi- tai päivätekniikalla työsuhteen päättymisajankohdasta riippuen. Päivätekniikkaa sovelletaan siten työsuhteisiin, jotka ovat voimassa 1.1.1998 tai alkavat sen jälkeen. Ennen 1.1.1998 päättäneet työsuhteet otetaan huomioon kuukausitekniikalla.

Lakiosasto

29.11.2001

Rinnakkainen työskentely

Rinnakkaisuustilanteissa sama aika otetaan huomioon vain kerran. Esimerkiksi jos henkilöllä on samanaikaisesti ollut kaksi eri TEL-työsuhdetta, jotka molemmat ovat jatkuneet kolme vuotta, lasketaan näistä vaadittavaan viiden vuoden aikaan kolme vuotta.

Maksamattomat YEL- ja MYEL-vakuutusmaksut

Viiden vuoden aikaa laskettaessa otetaan YEL/MYEL-vakuutuksessa oloaika kokonaisuudessaan huomioon, jos vakuutusmaksuja on maksettu edes osittain. Jos maksuja ei ole maksettu lainkaan ja vapaakirjan määrä on 0 mk, ei myöskään aikaa huomioida.

LEL ja TaEL

LEL-työn ajallista pituutta arvioidaan LEL-ansioiden määrän perusteella siten, että TEL:n piiriin kuulumisen alarajan suuruinen ansio (1 255,56 mk/kk, vuoden 2001 ind. 1981) vastaa yhden kuukauden työssäoloaikaa. Karttumisaika kuukausina saadaan, kun kalenterivuoden aikana ansaittujen LEL-ansioiden yhteismäärä jaetaan kyseisen vuoden TEL-rajamäärällä. Huomioon otetaan vain täydet kalenterikuukaudet ja enintään 12 kuukautta vuotta kohden. Vähintään 15 066,72 markan LEL-ansiot (vuoden 2001 ind. 1981) vastaavat 12 eläkkeeseen oikeuttavaa karttumiskuukautta. Menettely on siten samanlainen kuin osaaikaeläkkeen vastaavaa aikaa laskettaessa.

TaEL-ansioiden ansainta-aika lasketaan 1.1.1998 alkaen samalla tavalla kuin LEL-ansioiden ansainta-aika. Siten kalenterivuotta, jona henkilö on ansainnut TaEL:n piirissä vähintään 15 066,72 markkaa (ind. 1981), pidetään kokonaisuudessaan työsuhteeseen rinnastettavana ja se lasketaan työssäolovuodeksi.

Ennen vuotta 1998 yhdeksi työssäolovuodeksi (12 kk) katsottiin jokainen sellainen kalenterivuosi, jonka aikana työntekijä oli ansainnut TaEL:n piiriin kuuluvissa töissä vähintään TaEL:n vuosittaisen vähimmäisrajan (3 962 mk/v vuoden 2001 ind. 1981).

Koska ansiotyön on tullava työeläkelakien piiriin, ei viiteen vuoteen voida lukea sellaisia kalenterivuosia, jona LEL- tai TAEL-ansioita on ollut alle sen vuosittaisen rajan, joka vaaditaan näiden lakien mukaisen eläkkeen saamiseksi.

Lakiosasto

29.11.2001

Valtion lyhytpalvelukset

Valtion lyhytpalvelukset otetaan huomioon viiden vuoden aikaa laskettaessa 1.1.1998 lukien, jos LYVEL-eläkettä kertyy vähintään 11,06 markkaa kuukaudessa (vuoden 2001 ind. 1981). Koska Eläketurvakeskuksessa olevien tietojen perusteella ei voida laskea eläkkeen markkamäärää, on Valiokonttorista tarkistettava LYVEL-eläkkeen kertymä ja palvelusaika. Työttömyyseläkkeen edellyttämää viiden vuoden aikaa laskettaessa valtion lyhytpalvelukset otetaan huomioon päivätekniikalla.

Lyhytaikaiset kunnalliset palvelussuhteet

Lyhytaikaisten kunnallisten palvelussuhteiden eläketurva määräytyy KVTEL:n mukaisesti. Lyhyet palvelussuhteet ovat joko kestoaltaan alle kuukauden mittaisia tai niistä saatu kuukausiansio on alle TEL-rajamäärän. Jos palvelussuhteista ei kerry eläkettä vähintään 11,06 markkaa kuukaudessa (vuoden 2001 ind. 1981), niitä ei oteta huomioon viiden vuoden aikaa laskettaessa. Eläkekertymän selvittämiseksi on otettava yhteyttä Kuntien eläkevakuutukseen. Viiden vuoden aikaa laskettaessa lyhyet palvelussuhteet otetaan 1.1.1998 lukien huomioon päivätekniikalla.

Täysitehoisella eläkkeellä oloaika

Viiden vuoden aikaa laskettaessa otetaan huomioon myös täysitehoisella eläkkeellä oloaika.

Ei työttömyysaikaa

Työttömyysaikaa ei lueta viiden vuoden aikaan, vaikka eläkkeeseen sen perusteella laskettaisiin työeläkelisiä.

Ulkomailla työskentely

EU/ETA-maassa tai muussa sosiaaliturvasopimusmaassa työskentely otetaan huomioon viiden vuoden aikaa laskettaessa. Eläketurvakeskus hankkii tarvittaessa tiedot näistä vakuutuskausista sopimusmaan yhdyslaitokselta. Tarkemmin kohdassa 20.2.

2.4

Voimaantulosäännös 1.1.2000

2.4.1

Pääsääntö

Lainmuutokset tulivat voimaan 1.1.2000. Niitä sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan.

Lakiosasto

29.11.2001

2.4.2

Suojasäännöksellä vuoden 1994 säännösten piirissä

Vaikka eläketapahtuma sattuu 1.1.2000 tai sen jälkeen, ennen vuotta 1945 syntynyt henkilö on voinut suojasäännöksellä jäädä vuoden 1994 työttömyyseläkesäännösten piiriin.

Henkilö on voinut jäädä vuoden 1994 säännösten piiriin kolmella eri perusteella

1. hänellä oli oikeus työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutustukeen 1.1.2000 tai
2. hän oli saanut 100 päivältä työttömyyspäivärahaa vuonna 1999 tai
3. hän oli 10-työsuhteessa 1.1.2000

Vuoden 1994 sääntöjen piiriin jääminen merkitsee sitä, että työttömyyseläkkeeseen liitetään myös tulevan ajan eläkkeenosa, jos eläkkeensajalla on siihen oikeus.

10-työsuhteesta kerrotaan tarkemmin kohdassa 8.2.

2.4.2.1

Ns. työttömyysputkessa olevat suojatut työntekijät

Suojauksen piiriin kuuluu ennen vuotta 1945 syntynyt työntekijä, jolla oli 1.1.2000 oikeus TTL:n mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutustukeen. Lisäksi edellytetään, että työntekijä oli sanottu irti, irtisanoutunut tai lomautettu ennen 1.8.1999. Jos työsuhteen irtisanomisaika oli kuusi kuukautta, irtisanomisen piti olla tapahtunut viimeistään 30.6.1999. Irtisanomispäivällä ei ole merkitystä, jos työsuhde oli määräaikainen, koska määräaikaisiin työsuhteisiin ei sovelleta irtisanomisaikaa.

Vuoden 1994 säännöksiä ei siten sovelleta työntekijään, joka lain voimaantullessa 1.1.2000 sai työttömyyspäivärahaa tai työvoimapolitiittista aikuiskoulutustukea 1.8.1999 tai sen jälkeen tapahtuneen irtisanoutumisen tai alkaneen lomautuksen tai yli kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen irtisanomisen perusteella, ellei hän ole 100 päivällä suojattu. Asiasta kerrotaan tarkemmin kohdassa 2.4.2.4.

2.4.2.2

Irtisanomis- tai lomautusilmoitukset

Työttömyyskassojen ja Kelan kanssa on sovittu, että ne hankkivat ennen vuotta 1945 syntyneiltä henkilöiltä ilmoitukset vuonna 1999 tapahtuneesta irtisanomisesta tai lomautuksesta. Ilmoitukset toimitetaan

Lakiosasto

29.11.2001

ETK:lle, ja ne rekisteröidään asianhallintajärjestelmään mahdollisen työttömyyseläkeasian käsittelyä varten. Tietoja säilytetään niin kauan, kun vuonna 1944 syntyneet täyttävät 65 vuotta. Asiasta on eläkejärjestelmäosaston tiedote 04/2001 osiossa 24.

Julkinen puoli

Julkisen puolen eläkelaeissa ei kohdassa 1.3 selostetulla irtisanomisen tai lomautuksen ajankohdalla ole merkitystä.

2.4.2.3

Työntekijän oikeus työttömyyspäivärahaan

Työntekijällä katsotaan olevan oikeus työttömyyspäivärahaan vuoden 2000 lainmuutoksen voimaantulosäännöstä sovellettaessa, jos joku seuraavista ehdoista täyttyy:

- hän sai täyttä, soviteltua tai vähennettyä päivärahaa tai työvoimapolitiittista aikuiskoulutustukea. Vaikkei työttömyyspäivärahaa jäänyt lainkaan maksettavaksi, kuuluu työntekijä suojauksen piiriin. Ns. 0-päivärahan saajalla ei kuitenkaan ole oikeutta työttömyyseläkkeeseen, koska 0-päivärahoista ei voida laskea enimmäismäärää. Jos muun etuuden määrä myöhemmin muuttuu niin, että päivärahaa jää maksettavaksi tai työntekijällä uuden työssäoloehdon täyttymisen perusteella on oikeus työttömyyspäivärahaan, hänelle voi syntyä oikeus työttömyyseläkkeeseen.
- hän oli TTL:n 12 §:ssä tarkoitetulla omavastuuajalla
- hänen työsuhteensa oli päätynyt 30. tai 31.12.1999 ja hän oli ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi työvoimatoimistoon viimeistään 3.1.2000
- hänellä ei vuodenvaihteessa 1999/2000 ollut oikeutta työttömyyspäivärahaan TTL:n 16 § :n 4 momentissa tarkoitetun hyväksyttävän syyn perusteella. Käytännössä tämä tarkoittaa lähinnä tilanteita, joissa työtön henkilö oli sairaana lain voimaantullessa
- jos hän ei saanut työttömyyspäivärahaa siitä syystä, että työnantajan maksama TTL:n 5 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettu muu taloudellinen etuus kuin irtisanomisajan palkka tai sitä vastaava korvaus on jaksoitettu juuri vuoden vaihteeseen. Tässä edellytetään lisäksi, että sopimus etuudesta on tehty ennen 1.8.1999. Näin ollen esimerkiksi vuodenvaihteessa 1999/2000 maksussa ollut "kultainen kädenpuristus" säilytti työntekijän vuoden 1994 säännösten piirissä. Samoin vaikutti vuodenvaihteeseen jaksoitettu vuosilomakorvaus.

Lakiosasto

29.11.2001

Ei oikeutta työttömyyspäivärahaan

Jollei henkilöllä ole ollut oikeutta työttömyyspäivärahaan 1.1.2000 esim. oman irtisanoutumisen tai työstä kieltäytymisen vuoksi, hän ei kuulu suojauksen piiriin päivärahoikeuden perusteella. On kuitenkin mahdollista, että hän jää vuoden 1994 säännösten piiriin 100 päivän säännöksen perusteella (katso seuraava kohta).

2.4.2.4

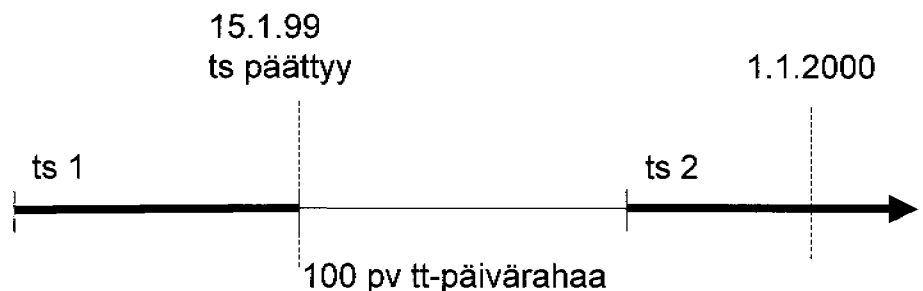
100 päivän säännöllä suojatut työntekijät

Suojauksen piiriin kuuluu myös ennen vuotta 1945 syntynyt henkilö, joka on saanut vuoden 1999 aikana ennen eläkeoikeudellisen työsuhteen päättymistä tai lomautuksen alkamista työttömyyspäivärahaa tai työvoimapolitiittista aikuiskoulutustukea yhteensä vähintään 100 päivältä. Irtisanominen, irtisanoutuminen tai lomautus on voinut tapahtua 1.8.1999 tai sen jälkeen. Työsuhde on voinut olla myös määräaikainen. Merkitystä ei ole myöskään sillä, onko henkilö vuodenvaihteessa uudessa työsuhteessa vai ei.

Suojauksen piiriin kuuluu myös henkilö, joka sai soviteltua tai vähennettyä työttömyyspäivärahaa 100 päivältä tai jolle työttömyyspäivärahaa ei jäänyt lainkaan maksettavaksi sosiaalietuuden vähentämisen takia eli henkilö sai ns. 0-päivärahaa 100 päivältä.

Esimerkkejä 100 päivän tilanteesta

Esimerkki 1: 100 päivän tapaus ”vuoden 1994 säännökset”

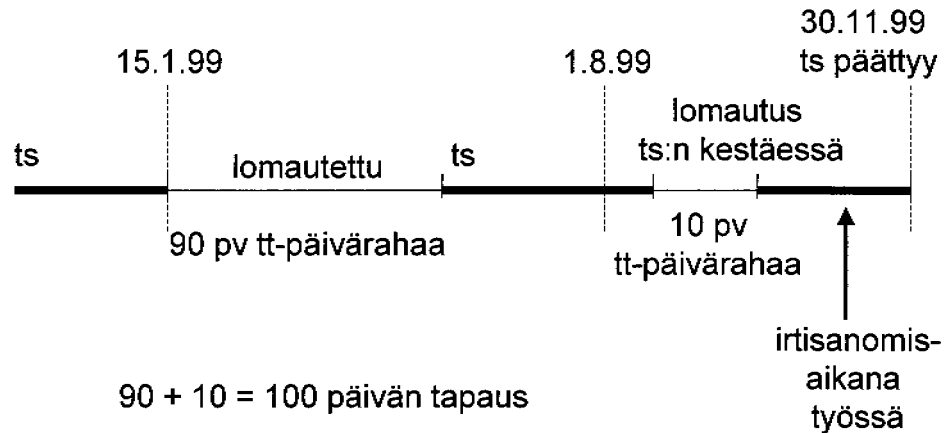
Henkilö on saanut vuonna 1999 päivärahaa 100 päivältä ja mennyt sen jälkeen uuteen työsuhteeseen, joka on voimassa 1.1.2000. Henkilö kuuluu 100-päivän säännön perusteella suojattuihin.

Lakiosasto

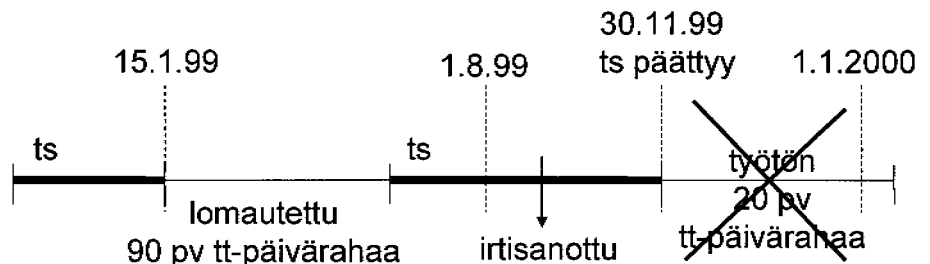
29.11.2001

Esimerkki 2: 100 päivän tapaus

Henkilö on saanut vuonna 1999 päivärahaa 100 päivältä ennen työsuhteen päättymistä. Lomautuksen alkamisajalla ei ole merkitystä. Henkilö kuuluu 100 päivän säännön perusteella suojattuihin.

Esimerkki 3: Ei 100 päivän tapaus

Henkilö on saanut lomautusajalta päivärahaa 90 päivältä ja työsuhteen päättymisen jälkeen 20 päivältä. Työsuhde päättyy 1.8.1999 jälkeen tapahtuneen irtisanomisen vuoksi. Työsuhteen päättymisen jälkeen maksettuja päivärahopäiviä ei oteta huomioon 100 päivää laskettaessa, joten henkilö ei kuulu 100 päivän säännön perusteella suojattuihin.

Henkilö ei kuulu vuoden 1994 säännösten piiriin silläkään perusteella, että hänellä oli oikeus työttömyyspäivärahaan 1.1.2000, koska irtisanominen on tapahtunut 1.8.1999 tai sen jälkeen.

Jos irtisanominen olisi tässä tapauksessa tapahtunut ennen 1.8.1999, myös 20 päivää otettaisiin huomioon 100 päivää laskettaessa.

Lakiosasto

29.11.2001

2.4.2.5

10-työsuhteella suojatut

Jos henkilö oli 1.1.2000 työsuhteessa, johon sovelletaan lakia 55 vuotta täyttäneen työntekijän työllistymisedellytysten parantamisesta, hän kuuluu suojauksen piiriin.

10-työsuhteen merkitys tulevan ajan oikeuden tutkimisen kannalta muuttui 1.1.2000. Muutettua lakia sovelletaan, jos eläketapahtuma on sattunut 1.1.2000 tai sen jälkeen. Jos eläketapahtuma on ennen 1.1.2000, sovelletaan aikaisemmin voimassa ollutta lakia.

Lakia 55 vuotta täyttäneen työntekijän työllistymisedellytysten parantamisesta ei sovelleta yrittäjätoimintaan. Näin ollen enintään 10 kuukautta vuoden vaihteessa 1999/2000 jatkunut yrittäjätoiminta ei säilytä yrittäjää vuoden 1994 säännösten piirissä tällä perusteella.

10-työsuhteesta on kerrottu tarkemmin tämän yleiskirjeen kohdassa 8.2 ja yleiskirjeissä A 20/98 ja lakiosaston tiedotteessa 5/2001. Tiedote on osiossa 23.

2.4.2.6

Suojatut yrittäjät

Suojauksen piiriin kuuluu ennen vuotta 1945 syntynyt yrittäjä, jolla oli 1.1.2000 oikeus työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiiseen aikuis-koulutustukeen. Oikeuden katsotaan olevan myös työttömyyspäivärahan omavastuuaikana ja TTL:n 16 §:n 4 momentin hyväksyttävän syyn perusteella.

2.4.3

Vuoden 2000 säännösten piiriin kuuluva yrittäjä

Yritystoimintansa keskeyttäneellä yrittäjällä on TTL:n mukaan oikeus työttömyyspäivärahaan vasta, kun toiminta on todistettavasti kokonaan lopetettu tai se on todistettavasti ollut yhdenjaksoisesti keskeytyneenä neljän kuukauden ajan. Jos tämä neljän kuukauden odotusaika oli meillä vuoden 2000 vaihteessa, yrittäjä kuuluu vuoden 2000 säännösten piiriin. Vuoden 2000 säännösten piiriin kuuluu myös yrittäjä, jolta myyntivoiton jaksotus on vienyt oikeuden työttömyyspäivärahaan vuoden vaihteessa.

Yrittäjän oikeuden työttömyyspäivärahaan ratkaisee työvoimatoimisto. Se antaa asiasta työttömyyspäivärahan maksajalle sitä sitovan lausunnon.

Lakiosasto

29.11.2001

2.4.4

"Väliinputoajien" asema vuoden 2000 lainmuutoksen jälkeen

Jos henkilöllä ei ole ollut 1.1.1994 jälkeen oikeutta työttömyyseläkseen sen vuoksi, ettei hänen eläkkeessään ole voitu ottaa huomioon aikaa eläketapahtumasta eläkeikään eli tulevaa aikaa, hänellä on ollut oikeus saada hakemuksesta työttömyyseläke vapaakirjana aikaisintaan 1.1.2000 alkaen. Edellytyksenä on, että hän muutoin täyttää työttömyyseläkkeen saamisen ehdot. Asiasta kerrotaan kohdassa 9.2.3.

2.5

Yhteenveto voimaantulosta

2.5.1

Henkilön ikä sekä tilanne lain voimaantullessa 1.1.2000

Syntynyt vuonna 1945 tai sen jälkeen

Vuonna 1945 tai sen jälkeen syntyneeseen henkilöön sovelletaan aina 1.1.2000 voimaantulleita vuoden 2000 säännöksiä.

Syntynyt ennen vuotta 1945

Jos henkilö on syntynyt ennen vuotta 1945, häneen sovelletaan vuoden 1994 säännöksiä, jos hän vuoden 2000 säännösten voimaantullessa 1.1.2000 täytti jonkin seuraavista ehdoista

- hänellä oli oikeus TTL:n mukaiseen työttömyyspäivärahaan (täysi, soviteltu tai vähennetty) tai työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutustukeen ja irtisanominen tai lomautus oli tapahtunut ennen 1.8.1999, tai
- hän oli enintään 10 kuukautta jatkuneessa työsuhteessa, johon sovellettiin lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta (10-työsuhteessa).

Vaikka henkilö ei täyttänyt näitä ehtoja 1.1.2000, hän kuului vuoden 1994 säännösten piiriin, jos

- hän oli saanut työttömyyspäivärahaa tai työvoimapolitiittista aikuiskoulutustukea ennen eläkeoikeudellisen työsuhteen päättymistä tai lomautuksen alkamista vähintään 100 päivältä vuonna 1999.

2.5.2

Työmarkkinatuella 1.1.2000 olleen tilanne

Jos henkilö sai työmarkkinatukea 1.1.2000, hän kuuluu vuoden 2000 säännösten piiriin. Jos hän kuitenkin vuonna 1999 oli saanut työttö-

Lakiosasto

29.11.2001

myyspäivärahaa tai koulutustukea edellä selostetulla tavalla ainakin 100 päivältä, hän kuuluu vuoden 1994 säännösten piiriin.

Lakiosasto

29.11.2001

3

VUOSINA 1994 - 1999 VOIMASSA OLLEET ELI VUODEN 1994
SÄÄNNÖKSET JA NIIDEN VOIMAANTULOSÄÄNNÖS

3.1

Saamisehdot

- 1.1.1994 alkaen työttömyyseläkkeen on voinut saada henkilö, joka on
- täyttänyt 60 vuotta
  - saanut työttömyyskassalta tai Kelalta todistuksen siitä, että työttömyyspäivärahan enimmäismäärä on täyttynyt (500 päivää täyttynyt tai lisäpäiväoikeus päättynyt 60 vuoden iän täyttämiskuukauden lopussa)
  - saanut työvoimatoimistosta todistuksen, että on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa eikä hänelle voida osoittaa työtä
  - eläketapahtumavuotta välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ollut eläkkeeseen oikeuttavassa ansiotyössä vähintään viisi vuotta.

5/15 vuoden työssäolovaatimus

Siitä, miten 5/15 vuoden työssäolovaatimus täyttyy, kerrotaan edellä kohdassa 2.3.

Tulevan ajan oikeus

Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä 1.1.1994 alkaen ollut tulevan ajan vaatimus on poistunut takautuvasti 1.1.2000 alkaen kaikista työttömyyseläkkeistä.

3.2

Eläketapahtumapäivän merkitys eri säännösten soveltamiselle

3.2.1

Pääsääntö

Pääsääntö on, että vuoden 1994 säännöksiä sovellettiin, kun eläketapahtuma sattui 1.1.1994 tai sen jälkeen. Vuoden 1994 säännösten voimassaolo lakkasi 31.12.1999 vuoden 2000 säännösten tultua voimaan vuoden alusta.

Lakiosasto

29.11.2001

3.2.2

Vuoden 2000 lainmuutoksen jälkeenkin myös vuoden 1994 säännöillä eläkkeelle

Vuoden 2000 lainmuutoksen voimaantulosäännöksen mukaan vuoden 1994 säännöksiä sovelletaan kuitenkin edelleen osaan sellaisiakin henkilöitä, joilla eläketapahtuma sattuu 31.12.1999 jälkeen eli vuoden 2000 säännösten voimassa ollessa (voimaantulosäännöksellä suojatut). Tästä kerrotaan tarkemmin edellä kohdassa 2.4.2.

3.2.3

Osa työttömistä eläkkeelle myös vuotta 1994 edeltäneiden säännösten perusteella

Vaikka eläketapahtuma sattui 1.1.1994 tai sen jälkeen, osa vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneistä henkilöistä jäi vuotta 1994 edeltäneiden työttömyyseläkesäännösten piiriin. Jotta näin on voinut käydä, vaadittiin, että tällaisella henkilöllä oli 1.1.1994 oikeus työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen.

Vuotta 1994 edeltäneistä työttömyyseläkesäännöksistä kerrotaan kohdassa 4.

3.2.3.1

Oikeus työttömyyspäivärahaan 1.1.1994

Henkilöllä oli 1.1.1994 oikeus työttömyyspäivärahaan ensinnäkin silloin, kun päiväraha todella vuoden vaihteessa oli maksussa.

Vuotta 1994 edeltäneiden säännösten soveltaminen ei kuitenkaan vaadi, että henkilölle tosiasiallisesti maksettiin työttömyyspäivärahaa 1.1.1994. Riittää, että hänellä tuolloin oli todettu oikeus päivärahaan, vaikka päivärahaa ei olisi maksettu.

Päivärahaoikeuden tutkii päivärahan maksaja eli työttömyyskassa tai Kela. Työttömyystodistuslomakkeessa on kohta, johon tieto vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneen henkilön päivärahaoikeudesta merkitään.

On oikeus työttömyyspäivärahaan

Oikeuden päivärahaan katsotaan olevan olemassa,

- vaikka päivärahaa ei jäänyt maksettavaksi sen jälkeen, kun siitä oli vähennetty jokin sosiaalietuus
- kun osa-aikatyön tai sivutyön palkka esti päivärahan maksun

Lakiosasto

29.11.2001

- kun peruspäivärahaa ei maksettu tarveharkintasäännösten vuoksi.

Yli 55-vuotiaista tarveharkintaa sovellettiin tuolloin mm. yrittäjiin, joilla TTL:n edellyttämä työssäoloehto ei täyttynyt.

Työttömänä sairastuneella on oikeus työttömyyspäivärahaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettulta omavastuujalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää).

Lain voimaantulosäännöksen mukaan työttömällä katsottiin olevan oikeus työttömyyspäivärahaan TTL:n 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuaikana (joka oli silloin viisi työpäivää).

Vuotta 1994 edeltäneitä säännöksiä sovelletaan siten myös henkilöön, jonka viimeinen työssäolopäivä oli 31.12.1993, jos hän heti vuodenvaihteen jälkeen oli työtön työnhakija.

Vuotta 1994 edeltäneitä säännöksiä sovelletaan myös vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneeseen henkilöön, jolla oli oikeus työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen 1.1.1994.

Ei oikeutta työttömyyspäivärahaan

TTL:n 5 §:n 1 momentissa on lueteltu ne tilanteet, joissa henkilöllä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan. Päivärahaoikeutta ei ole esimerkiksi siltä ajalta, jolta työntekijällä on oikeus saada työnantajalta lain tai työehtosopimuksen taikka työsopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa etuus voidaan jaksottaa henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella ("kultainen kädenpuristus" jne.). Voimaantulosäännös ei siis koske sellaista 55 vuotta täyttänyttä henkilöä, joka tällaisen syyn vuoksi ei saanut päivärahaa vuoden 1994 voimaantulosäännösten antaman suojan perusteella. Tässä kohdin säännös on erilainen kuin vuoden 2000 lainmuutoksen yhteydessä.

3.3

Tulevaisuudessakin vuotta 1994 edeltäneiden säännösten mukaisesti eläkkeelle

Jos henkilö 1.1.1994 lainmuutoksen voimaantulosäännöksen perusteella jäi vuotta 1994 edeltäneiden työttömyyseläkesäännösten piiriin, hänen työttömyyseläkkeensä myönnetään aikanaan vuotta 1994 edeltäneiden säännösten mukaan, vaikka hän myöhemmin vielä olisikin saanut työtä.

Lakiosasto

29.11.2001

Vuotta 1994 edeltäneiden säännösten piiriin jääminen ei sinällään ole tae työttömyyseläkkeestä. Vaikka oikeus työttömyyspäivärahaan 1.1.1994 oli olemassa, eivät työttömyyseläkkeen edellytykset voi täytyä, jollei henkilö myöhemmin saa työttömyyspäivärahaa eläkkeeseen oikeuttavassa määrin.

Eläketapahtuman määrittelystä kerrotaan kohdassa 6.

Lakiosasto

29.11.2001

4

ENNEN 1.1.1994 VOIMASSA OLLEET ELI VUOTTA 1994
EDELÄNEET SÄÄNNÖKSET

4.1

Saamisehdot

Vuotta 1994 edeltäneiden säännösten mukaan työttömyyseläkkeen on voinut saada henkilö, joka on

- täyttänyt 60 vuotta
  - saanut työttömyyskassalta tai Kelalta todistuksen siitä, että hän on saanut työttömyyspäivärahaa yhteensä vähintään 200 päivältä 60 viikon aikana
- tai
- saanut kassalta todistuksen siitä, että on saanut ansiopäivärahaa enimmäismäärän (500 päivää täyttynyt tai lisäpäiväoikeus päättynyt 60 vuoden iän täyttämiskuukauden lopussa)
  - saanut työvoimatoimistolta todistuksen, että on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa eikä hänelle voida osoittaa työtä.

4.2

Eläketapahtumapäivän merkitys eri säännösten soveltamiselle

Pääsääntö

Pääsääntö on, että vuotta 1994 edeltäneitä säännöksiä sovellettiin, kun eläketapahtuma sattui ennen vuotta 1994.

Edelleenkin myös vuotta 1994 edeltäneillä säännöksillä eläkkeelle

Vaikka eläketapahtuma sattuu 1.1.1994 tai sen jälkeen, vuotta 1994 edeltäneitä säännöksiä sovelletaan edelleen vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneeseen henkilöön, jolla oli 1.1.1994 oikeus työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutustukeen.

Vuotta 1994 edeltäneiden säännösten mukaisia työttömyyseläkkeitä voi tulla myönnettäväksi vuoden 2003 loppuun saakka. Silloin viimeisetkin vuonna 1938 syntyneet henkilöt täyttävät vanhuuseläkeiän.

Lakiosasto

29.11.2001

5 TYÖTTÖMYYSTODISTUKSEN ANTAMINEN JA ELÄKKEEN HAKEMINEN

5.1 Työttömyystodistus

Työttömyyseläkkeen hakija osoittaa työttömyystodistuksella, että hän on saanut työttömyyspäivärahaa eläkkeen saamiseksi vaadittavan määrän ja että hänen työttömyytensä jatkuu.

Eläkelaitos saa todistuksesta myös muita eläkehakemuksen ratkaisemiseen tarvittavia tietoja. Todistuksesta näkyy vuotta 1994 edeltäneiden ja vuoden 1994 työttömyyseläkesäännösten piiriin kuuluvan henkilön eläketapahtumapäivä. Jos työntekijä on sanut työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltäkin, todistuksessa ilmoitetaan myös, mikä on ensimmäinen lisäpäivä eli 501. päivärahapäivä. Lisäksi todistuksesta näkyy, oliko henkilöllä oikeus työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen eri lainmuutosten voimaantullessa.

Työttömyystodistuslomake on kaksiosainen. Todistuksen osa A on päivärahatodistus eli työttömyyskassan tai Kelan todistus maksetuista päivärahoista ja osa B on työvoimatoimiston todistus hakijan työttömyydestä. Molemmat todistukset kirjoitetaan samalle lomakkeelle.

Päivärahan maksaja täyttää päivärahatodistuksen todistuksen täyttöohjeiden mukaisesti. Todistuslomake ja todistuksen täyttöohjeet ovat osassa 26.

5.1.1 Päivärahatodistus ilman pyyntöä

Yleensä päivärahan maksaja kirjoittaa päivärahatodistuksen omaaloitteisesti ja lähettää sen työttömälle. Todistuksen mukana on kirje, jossa henkilölle kerrotaan mahdollisuudesta hakea työttömyyseläkettä. Häntä myös kehoitetaan käymään kuukauden kuluessa päivärahatodistuksen päiväyksestä työvoimatoimistossa, jossa täytetään todistuksen työvoimatoimiston osuus eli osa B.

5.1.2 Päivärahatodistus pyydettyäessä

Henkilön on itse pyydettävä päivärahatodistus työttömyyskassalta tai Kelalta, jos hän hakee työttömyyseläkettä sillä perusteella, että hänen työttömyyspäivärahaoikeutensa on päätynyt päivärahan enimmäismää-

Lakiosasto

29.11.2001

rän täyttymisen vuoksi jo aikaisemmin, ehkä vuosiakin sitten. Kassa tai Kela voi kirjoittaa tällaisen todistuksen aikaisintaan sen kuukauden aikana, jona henkilö täyttää 60 vuotta. Tähän todistukseen henkilö sitten hakee työvoimatoimiston merkinnän työttömyyden jatkumisesta.

Kun työttömyyspäivärahaa jo enimmäismäärän saanut henkilö on mennyt uudelleen työhön ja jää tästä työstä työttömäksi vasta 60 vuotta täytettyään, hänellä on mahdollisuus hakea työttömyyseläkettä ilman uutta päivärahajaksoa. Henkilön on tällöin itse pyydettävä työttömyyskassaa tai Kelaa kirjoittamaan todistuksen. Tästä kerrotaan kohdassa 5.4.

5.2

Vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneelle joko 200 päivän tai enimmäismäärätodistus

5.2.1

200 päivän todistus

Työttömyyseläke voidaan myöntää 200 työttömyyspäivärahapäivän täyttymisen perusteella vain silloin, kun henkilö kuuluu vuotta 1994 edeltäneiden työttömyyseläkesäännösten piiriin. Tämä taas edellyttää, että vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneellä henkilöllä oli oikeus työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutustukeen 1.1.1994. Eläkelaitos näkee päivärahatodistuksesta tiedon tästä päivärahaoikeudesta.

Päivärahaoikeuden olemassaolo 1.1.1994 säilytti tällaiset henkilöt vuotta 1994 edeltäneiden työttömyyseläkesäännösten piirissä, vaikka he myöhemmin vielä mahdollisesti työllistyisivätkin. Vuotta 1994 edeltäneiden säännösten perusteella voi tulla myönnettäväksi työttömyyseläkkeitä vuoden 2003 loppuun saakka. Sen jälkeen kaikki vuonna 1938 syntyneetkin ovat vanhuuseläkeikäisiä.

Kun henkilölle on maksettu päivärahaa (perus- tai ansiopäivärahaa) ainakin 200 päivältä, työttömyyskassa tai Kela kirjoittaa 200 päivän todistuksen, jos 60 viikon ajalle todistuksen antopäivästä taaksepäin lukien tulee ainakin 200 päivärahapäivää.

200 päivän todistus voidaan kirjoittaa siten, että eläke voi alkaa, kun päivärahatodistuksen antamiskuukausi ja kaksi seuraavaa kalenterikuukautta on kulunut.

Lakiosasto

29.11.2001

5.2.2

Enimmäismäärätodistus

Osalle vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneistä henkilöistä voi tulla kirjoitettavaksi vain enimmäismäärätodistus eikä 200 päivän todistusta. Näin käy seuraavissa tilanteissa.

60 viikon sisälle ei mahdu 200 työttömyyspäivärahopäivää

Jollei vuotta 1994 edeltäneiden työttömyyseläkesäännösten piiriin jäänyt henkilö ole saanut työttömyyspäivärahaa niin, että 60 viikon ajalla on kertynyt ainakin 200 työttömyyspäivärahopäivää, hän saa työttömyyseläkkeen vain ansiopäivärahojen enimmäismäärän täyttymisen perusteella. Työttömyyskassa selvittää päivärahojen kertymisen.

Vuotta 1994 edeltäneiden työttömyyseläkesäännösten piiriin jäänyt henkilö ei voi saada työttömyyseläkettä peruspäivärahojen enimmäismäärän perusteella. Kela ei siis voi näissä tilanteissa antaa enimmäismäärätodistusta.

Ei oikeutta työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutustukeen 1.1.1994

Jollei vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneellä henkilöllä ollut oikeutta työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutustukeen 1.1.1994, hän kuuluu syntymävuodestaan huolimatta vuoden 1994 tai vuoden 2000 työttömyyseläkesäännösten piiriin ja pääsee eläkkeelle vain päivärahojen (perus- tai ansiopäivärahan) enimmäismäärän täyttymisen perusteella.

Päivärahan maksaja selvittää, oliko päiväraha- tai koulutustukioikeus olemassa 1.1.1994. Jollei sitä ollut, maksaja kirjoittaa enimmäismäärätodistuksen, kun päivärahoikeus päättyy, jos päivärahaa on maksettu 60 vuoden ikään saakka. Jos päivärahoikeus on päättynyt jo aikaisemmin, henkilö itse pyytää päivärahatodistuksen, kun työttömyyseläkkeen hakeminen tulee ajankohtaiseksi.

Enimmäismäärätodistus 200 päivän todistuksen vaihtoehtona

Henkilön itsensä pyynnöstä työttömyyskassa antaa 200 päivän todistuksen sijasta enimmäismäärätodistuksen sellaiselle vuotta 1994 edeltäneiden säännösten piiriin kuuluvalla työttömällä, joka haluaa käyttää päivärahoikeutensa loppuun ennen kuin hakee työttömyyseläkettä.

Jos vuotta 1994 edeltäneiden säännösten piiriin jäänyt peruspäivärahan saaja haluaa käyttää päivärahoikeutensa loppuun ennen työttömyyseläkkeen hakemista, hänellä pitää kuitenkin säilyä mahdollisuus saada

Lakiosasto

29.11.2001

200 päivän todistus viimeistään päiväraha-oikeuden päättyessä. Päivärahan on siis oltava maksussa niin, että 60 viikon sisällä päivärahatoistuksen päiväyksestä taaksepäin lukien todella on ainakin 200 peruspäivärahapäivää. Peruspäivärahan saajille enimmäismäärätodistusta ei voida kirjoittaa, koska peruspäivärahassa ei ollut enimmäismäärää.

5.3

Vuonna 1939 ja sen jälkeen syntyneelle aina vain enimmäismäärätodistus

Vuoden 1994 ja vuoden 2000 työttömyyseläkesäännösten piiriin kuulvalle työttömälle voidaan antaa vain enimmäismäärätodistus.

5.4

Valinta työttömyyseläkkeen ja työttömyyspäivärahan välillä

Kun työtön on saanut päivärahaa enimmäismäärän, hän ei yleensä voi valita hakeeko hän työttömyyseläkettä vai jatkaako päivärahan nostamista.

200 päivän sijasta päiväraha-oikeus loppuun

Jos henkilö kuuluu vuotta 1994 edeltäneiden säännösten piiriin ja voisi siten saada työttömyyseläkkeen jo 200 päivärahapäivän täytyttyä, hänellä on mahdollisuus valita, käyttääkö hän päiväraha-oikeutensa loppuun vai hakeeko työttömyyseläkettä.

Työnteko on jatkunut yli 60-vuotiaaksi

Valinta työttömyyspäivärahan ja työttömyyseläkkeen välillä on mahdollista myös siinä tapauksessa, että työntekijä on jo aikaisemmin saanut päivärahaa enimmäismäärän, mennyt sen jälkeen työhän, on jatkanut työntekoa vielä täytettyään 60 vuotta ja TTL:n mukainen 10 kuukauden työssäoloehto on täyttynyt siinä vaiheessa, kun tämä työnteko päättyy. Työssäoloehdon täyttymistä laskettaessa otetaan tässä huomioon myös työskentely ennen 60 vuoden iän täyttämistä.

Näissä tilanteissa henkilö voi siis työnteon päätyttyä (ja ilman uutta päivärahakautta) hakea työttömyyseläkettä vain, jos hän on aikaisemmin saanut päivärahaa enimmäismäärän.

Jos henkilö tällaisen yli 60-vuotiaana päättyneen työnteon loppuessa hakee työttömyyspäivärahaa, hän saa työttömyyseläkkeen vasta sen jälkeen, kun päivärahaa on maksettu 500 päivän enimmäisajalta. Eläkettä ei voida myöntää uuden päivärahakauden ollessa kesken, jollei henkilö kuulu vuotta 1994 edeltäneiden säännösten piiriin, jolloin hän voi saada eläkkeen 200 päivärahapäivän perusteella.

Lakiosasto

29.11.2001

Uusi työttömyystodistus

Jos henkilö on valinnut päivärahan työttömyyseläkkeen hakemisen sijasta, hänen on hankittava kokonaan uusi työttömyystodistus (sekä päiväraha- että työvoimatoimiston todistus) siinä vaiheessa, kun hän hakee eläkettä. Eläkkeen saamiseksi ei siis riitä, että vain työvoimatoimistolta on uusi todistus.

5.5

Menettely työttömyystodistuksen hankkimisessa vuoden 2000 lainmuutoksen yhteydessä

Työttömyyseläkkeen saamiseksi vaadittiin vuoden 1999 loppuun saakka sitä, että eläkkeessä piti voida ottaa huomioon aika eläketapah- tumasta eläkeikään eli tuleva aika. Tämä aiheutti sen, että joidenkin vuonna 1939 tai sitä ennen syntyneiden henkilöiden työttömyyseläke- hakemukset jouduttiin hylkäämään ja osa näistä henkilöistä ei lainkaan edes hakenut eläkettä, koska he tiesivät, ettei sitä tulevan ajan oikeu- den puuttumisen johdosta myönnetä.

Kun tulevan ajan vaatimus poistui työttömyyseläkkeen saamisehdoista takautuvasti, myös nämä hylkäävän päätöksen saaneet henkilöt ovat voineet hakea uudelleen työttömyyseläkettä. Siinä yhteydessä työttö- myystodistuksen hankkimisesta sovittiin seuraavasti.

Eläkehakemus hylätty tulevan ajan puuttumisen vuoksi

Jos vuonna 1939 tai sitä ennen syntyneen henkilön työttömyyseläkeha- kemus oli ennen vuotta 2000 hylätty tulevan ajan oikeuden puuttumisen vuoksi, uuden eläkehakemuksen käsittelyssä käytettiin aikaisemman hakemuksen liitteenä olevan vanhan työttömyystodistuksen tietoja. Ha- kijan ei siis ole tarvinnut hankkia uutta työttömyystodistusta.

Suurin osa näistä henkilöistä on todennäköisesti jo hakenut työttömyys- eläkettä, mutta on mahdollista, että näitä hakemuksia tulee edelleenkin.

Työttömyyseläkettä ei ole aiemmin haettu

Kun vuonna 1939 tai sitä ennen syntynyt henkilö vasta vuoden 2000 lainmuutoksen jälkeen haki työttömyyseläkettä, hänen piti itse toimittaa työttömyystodistus hakemuksen liitteeksi.

Jos työttömyyskassa tai Kela oli aikanaan kirjoittanut henkilölle todis- tuksen päivärahaoikeuden täyttymisestä ja todistukseen oli haettu myös työvoimatoimiston leima, riitti, että tämä todistus oli hakemuksen muka- na.

Lakiosasto

29.11.2001

Jollei hakijalla ollut tällaista vanhaa työttömyystodistusta, hänen oli hankittava se.

On mahdollista, että näitäkin työttömyyseläkehakemuksia tulee edelleen.

5.6

Hakemuslomake

Työttömyyseläkettä haetaan omalla lomakkeella (TT-lomake). Lomake on osiossa 30.

Lakiosasto

29.11.2001

6

TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN ELÄKETAPAHTUMA

Eläketapahtuma määräytyy vuoden 2000 säännösten mukaan, jos eläkkeeseen muutoinkin sovelletaan vuoden 2000 säännöksiä. Jos eläkkeeseen sovelletaan ennen vuotta 2000 olleita säännöksiä, myös eläketapahtuma on näiden säännösten mukainen. Vaikka eläkkeeseen muutoin sovelletaan ennen vuotta 1994 edeltäneitä säännöksiä, eläketapahtuma voi olla joko silloisten säännösten mukainen tai vuoden 2000 säännösten mukainen. Eläketapahtuman osalta ratkaisu tehdään sen perusteella, kuuluuko henkilö vuoden vaihteessa 1999/2000 suojauksen piiriin vain ei.

6.1

Vuotta 1994 edeltäneet ja vuoden 1994 säännökset

Eläketapahtuma on ennen vuotta 1994 tai vuoden 1994 säännöksiä sovellettaessa kauimmainen työttömyyspäiväraha- tai työmarkkinatukipäivä laskettuna 60 viikkoa taaksepäin päivärahastodistuksen allekirjoituspäivästä. Tämä päivä on eläketapahtumapäivä, jos työvoimatoimiston todistus on päivätty kuukauden kuluessa päivärahastodistuksen päiväyksestä. Jos työvoimatoimiston päiväys ei ole kuukauden sisällä päivärahastodistuksen päiväyksestä, eläketapahtuma saattaa siirtyä myöhemmäksi. Jollei 60 viikon ja yhden kuukauden tarkastelujakson sisällä (joka lasketaan työvoimatoimiston päiväyksestä taaksepäin) ole työttömyyspäiväraha- tai työmarkkinatukipäiviä, eläketapahtuma on työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä.

200-päivän säännöstä sovellettaessa eläketapahtumapäivä ei voi olla työmarkkinatukipäivä.

Eläketapahtuma on työttömyyden laskennallinen alkamispäivä siitä riippumatta, milloin työntekijä on tosiasiallisesti joutunut työttömäksi. Vuotta 1994 edeltäneiden ja vuoden 1994 säännösten piiriin kuuluvilla eläketapahtumapäivä on merkitty työttömyystodistukseen.

Eläketapahtumapäivä voi olla myös lomautuksen aikana ollut päivärahapäivä, joko perus- tai ansiopäivärahapäivä, vaikka henkilö lomautuksen päätyttyä vielä olisikin ollut työssä.

Eläketapahtuman jälkeinen työnteko ei kuitenkaan enää kartuta myönnettävää työttömyyseläkettä.

Lakiosasto

29.11.2001

6.2

Vuoden 2000 säännökset

6.2.1

Eläketapahtumapäivä

Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jolloin hakija täyttää kaikki työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Eläketapahtumapäivä on yleensä työttömyyseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden viimeinen päivä. Tämä edellyttää, että työvoimatoimiston todistus on kirjoitettu kuukauden kuluessa työttömyyskassan tai Kelan antaman päivärahatodistuksen allekirjoituspäivästä.

Työttömyyspäivärahan enimmäismäärä täyttyy lisäpäivien saajalla 60 vuoden täyttämiskuukauden lopussa. Jos työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä on kuukauden sisällä työttömyyskassan tai Kelan päivärahatodistuksen allekirjoituspäivästä, eläketapahtumapäivä on 60 vuoden iän täyttämiskuukauden viimeinen päivä. Jos työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä ei ole kuukauden sisällä, eläketapahtumapäivä on työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä.

Esimerkki 4:

- henkilö täyttää 60 vuotta 5.4.
- päivärahatodistus on päivätty 15.4. ja työvoimatoimiston todistus 10.5.
- eläketapahtumapäivä on 30.4. ja työttömyyseläke alkaa 1.5.
- jos työvoimatoimiston päiväys olisi vasta 20.5., eläketapahtumapäivä olisi 20.5. ja eläke alkaisi 1.6.

60 vuotta täyttäneelle henkilölle maksetaan päivärahaa kalenterikuukauden loppuun, vaikka työttömyyspäivärahan enimmäismäärä, 500 päivää täyttyy keskellä kuukautta. Eläketapahtumapäivänä pidetään myös tällöin 500 päivän täyttämiskuukauden viimeistä päivää, jos työvoimatoimiston todistus on kirjoitettu kuukauden kuluessa työttömyyskassan tai Kelan antaman päivärahatodistuksen allekirjoituspäivästä.

TTL:n mukaisen työssäoloehdon täyttänyt työtön yrittäjä saa työttömyyspäivärahaa saman työttömyyden perusteella enintään 500 päivää. Yrittäjillä ei ole lisäpäiväoikeutta. Jos tällainen enimmäismäärä on täytynyt jo aikaisemmin ja työttömyys jatkuu 60 vuoden ikään saakka, päivärahatodistus kirjoitetaan henkilön pyynnöstä 60 vuoden iän täyttämiskuukautena. Jos työvoimatoimiston päiväys on kuukauden sisällä päivärahatodistuksen päiväyksestä, eläketapahtumapäivä on 60 vuoden iän täyttämiskuukauden viimeinen päivä. Jos työvoimatoimiston todistus kir-

Lakiosasto

29.11.2001

joitetaan yli kuukauden kuluttua, eläketapahtumapäivä on työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä.

Eläkelaitos päättelee eläketapahtumapäivän

Vaikka päivärahan maksaja aina merkitsee työttömyystodistukseen 1. päivärahapäivän 60 viikon sisällä, eläkelaitos päättelee, voidaanko sitä käyttää eläketapahtumapäivänä. Jos henkilö kuuluu vuoden 2000 säännösten piiriin, tämä päivä ei ole eläketapahtumapäivä.

6.2.2

Muuttuneen eläketapahtumapäivän vaikutus eläkkeeseen

Vuoden 2000 säännöksiä sovellettaessa eläketapahtuma siirtyy yleensä myöhemmäksi kuin vuotta 1994 edeltäneitä ja vuoden 1994 säännöksiä sovellettaessa. Tämä vaikuttaa eläketapahtuman perusteella määräytyviin tarkastelujaksoihin. Eläketapahtumapäivän myöhentäminen voi johtaa siihen, että työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä olevan 5/15-vuoden ja tulevan ajan oikeuden edellytyksenä olevaan 12 kk/10-vuoden laskemisen aloittamisajankohta siirtyvät yhdellä vuodella. Koska jälkikarenssiaikaa laskettaessa otetaan huomioon sairauspäivärahapäivät vain kolmen vuoden ajalta ennen eläketapahtumaa, vaikuttaa eläketapahtuman siirtyminen myös tältä osin tulevan ajan oikeuden määräytymiseen.

Lakiosasto

29.11.2001

7

TYÖTTÖMYYSELÄKEHAKEMUKSEN RATKAISEMINEN

7.1

Työttömyystodistuksen tarkistaminen

Päivärahan maksaja täyttää työttömyystodistuksen sen täyttöohjeiden mukaisesti.

Ratkaistessaan hakijan oikeutta työttömyyseläkkeeseen eläkelaitos käyttää työttömyystodistuksen tietoja, joita se joiltain osin tarkistaa.

Kun sovelletaan vuotta 1994 edeltäneitä ja vuoden 1994 säännöksiä eläkelaitos tarkistaa sekä 200 päivän että enimmäismäärätodistuksesta sen, että todistus on annettu ohjeiden mukaisesti ajoissa ja että eläketapahtumapäivä eli ensimmäinen päivärahapäivä on 60 viikon sisällä päivärahatodistuksen päiväyksestä. 200 päivän todistuksesta tarkistetaan lisäksi, että 200 päivää on kertynyt 60 viikon kertymäajassa.

Tarvittaessa tiedot tarkistetaan päivärahan maksajalta. Jos todistuksessa havaitaan virheitä, pyydetään uusi korjattu todistus, koska muutoksenhakuviranomaisten ottaman kannan mukaan eläkelaitos ei voi korjata annettua todistusta.

Jos työeläkelaitos on ennen eläkkeen myöntämistä tarkistanut työttömyystodistuksessa olevia tietoja, se ilmoittaa tarkistetut tiedot tai toimittaa saamansa uuden todistuksen tarvittaessa Kelalle ja rinnakkaislaitoksille. Vastaavasti Kela ilmoittaa omista tarkistustiedoistaan.

7.2

Työttömyystodistukseen liittyviä määräaikoja

7.2.1

200 päivän todistuksen kertymäaika

Päivärahatodistukseen (osa A) merkityn ensimmäisen päivärahapäivän (kohta 2) ja 200 päivärahapäivän täyttymisen välinen aika saa olla enintään 60 viikkoa. Tätä aikaa nimitetään kertymäajaksi. 60 viikkoa lasketaan päivärahatodistuksen allekirjoituspäivästä taaksepäin.

Kun päivärahatodistus annetaan enimmäismäärän täyttymisen perusteella, ei kertymäajalla ei ole merkitystä.

Lakiosasto

29.11.2001

7.2.2

Tarkastelujakso

Päivärahatodistukseen (osa A) merkityn ensimmäisen päivärahapäivän ja työvoimatoimiston todistukseensa (osa B) merkitsemän allekirjoituspäivän (kohta 10) välinen aika saa olla enintään 60 viikkoa + 1 kuukausi. Tämä aika on tarkastelujakso.

7.2.3

Todistus myöhässä

Jos päivärahan maksaja omasta syystä antaa 200 päivän- tai enimmäismäärätodistuksen myöhässä, se kirjoittaa todistuksen niin kuin se olisi annettu, jos se olisi annettu ajoissa. Päivärahan maksaja siis laskee 60 viikkoa taaksepäin siitä ajankohdasta, josta todistus olisi voitu antaa. Edellytyksenä on, että päivärahan saaja olisi sen myös silloin halunnut. Todistuksen Huomautuksia -kohdassa maksaja kertoo, milloin todistus olisi voitu antaa ja syyn myöhästymiseen. Menettelystä on sovittu työttömyyskassojen ja Kelan kanssa.

Jos myöhässä annetun päivärahatodistuksen saaja käy työvoimatoimistossa kuukauden kuluessa päivärahatodistuksen päiväyksestä, eläketapahtuma määrätään olettaen, että päivärahatodistus on kirjoitettu ajallaan ja että työvoimatoimistossa käynti on ollut kuukauden kuluessa siitä. Jos henkilö käy työvoimatoimistossa myöhemmin, eläkelaitos kysyy päivärahan maksajalta ensimmäisen päivärahapäivän.

7.3

Työttömyyden jatkuminen

Työttömyyseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa eikä hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä päivärahaoikeuttaan. Työvoimatoimisto rastittaa tätä koskevan maininnan työttömyystodistuksen B-osan kohtaan 10. Jollei rastia ole, ei eläkettä voida myöntää. Eläkelaitoksen tulee tarkistaa rastituksen puuttumisen syy, jos sitä ei ole todistuksen Huomautuksia -kohdassa selvitetty.

Työttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää, että eläkkeen hakija on eläkkeen alkaessa edelleen työtön. Jos eläkettä haetaan myöhemmin kuin 3 kuukautta työttömyystodistuksessa olevan työvoimatoimiston päiväyksen jälkeen, eläkelaitoksen tulisi selvittää, onko hakija työttömyys jatkunut, jollei se ilmene hakemuksesta. Jos hakija on työvoima-

Lakiosasto

29.11.2001

toimiston todistuksen antamisen jälkeen ollut sellaisessa työssä, jonka johdosta hän ei ole voinut olla työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa, ei kyseistä vanhaa todistusta hyväksytä.

Työssä alle kuusi kuukautta

Jos hakija on työvoimatoimiston todistuksen antamisen jälkeen ollut työssä alle kuusi kuukautta, ei päivärahan maksajalta tarvita uutta todistusta. Eläkkeen saamiseksi riittää työvoimatoimiston kirjallinen selvitys.

Työssä kuusi kuukautta tai enemmän

Jos hakija on ollut työssä ainakin kuusi kuukautta, hänen on eläkkeen saamista varten toimitettava eläkelaitokselle kokonaan uusi työttömyystodistus. Siinä tulee siis olla sekä päivärahatodistus että työvoimatoimiston todistus. Kelan kanssa on sovittu yhtenäisestä käytännöstä tältä osin.

Päätyöstään työttömäksi jäänyt henkilö voi saada työttömyyspäivärahaa ja työttömyystodistuksen, vaikka päätyön rinnalla ollut sivutyö edelleen jatkuu. Sama koskee myös tilanteita, joissa henkilö on mennyt uuteen työhön ja saa sen rinnalla soviteltua päivärahaa. Työttömyyseläke voidaan jatkuvastakin työnteosta huolimatta myöntää, jos työstä saatu ansio jää alle TEL:n kaksinkertaisen rajamäärän (2 511,13 markkaa kuukaudessa, vuoden 2001 ind. 1981). Jos ansio työttömyyseläkkeen alkamishetkellä on yli kaksinkertaisen TEL-rajamäärän, eläkkeen maksu alkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka kuluessa ansiot laskevat alle rajamäärän.

7.4

Työttömyyseläke ja tuleva aika 1.1.2000 jälkeen

1.1.2000 lähtien työttömyyseläke voi tulla myönnettäväksi

- tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä,
- vuoden 2000 säännösten mukaisena lepäävän tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä,
- vapaakirjana tai
- vuoden 2000 säännösten mukaisena työsuhteen ehtojen mukaan lasketun karttuneen eläkkeen suuruisena, kun työsuhteen eläkeikä on alle 65 vuotta. Tästä kerrotaan tarkemmin kohdassa 8.

Lakiosasto

29.11.2001

Lepäävän tulevan ajan eläkkeenosan sisältävällä eläkkeellä tarkoitetaan eläkettä, jossa on tulevan ajan oikeus, mutta tulevan ajan eläkkeenosaa ei makseta työttömyyseläkkeeseen. Se lisätään vasta vanhuuseläkkeeseen ja perhe-eläkkeen perusteena olevaan eläkkeeseen. Jos henkilö kuuluu vuoden 2000 säännösten piiriin ja tulevan ajan oikeus on voimassa, hänen eläkkeensä on tällainen eläke.

Jos henkilö voimaantulosäännöksen mukaan kuuluu vuoden 1994 säännösten piiriin ja tulevan ajan oikeus on voimassa, työttömyyseläke myönnetään tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä. Jos tulevan ajan oikeutta ei ole, työttömyyseläke myönnetään vapaakirjana.

Tulevan ajan oikeus tutkitaan joko ensimmäisenä lisäpäivänä, eläketahtumapäivänä tai ensimmäisen sellaisen työsuhteen ensimmäisenä päivänä, johon sovelletaan lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta (10-työsuhde).

7.5

Työsuhderekisterissä olevat vihjetiedot

Eläkehakemuksen ratkaisemisessa tarvittavia tietoja vuodenvaihteiden 95/96 96/97 ja 99/00 suojasäännöksistä on viety Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteriin.

Asiasta on eläkejärjestelmäosaston tiedote 14/2000 osiossa 24.

Lakiosasto

29.11.2001

8

TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN MÄÄRÄ

Työttömyyseläkkeen määrään vaikuttaa se, sovelletaanko eläkkeeseen ennen vai jälkeen 1.1.2000 voimassa olevia säännöksiä. Työttömyyseläkkeen määrään voi vaikuttaa myös 1.1.1996 voimaantullut tulevan ajan karttumista koskeva lainmuutos sekä 1.7.1998 voimaan tullut laki ikääntyvien työntekijöiden työllistymisedellytysten parantamisesta.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se työkyvyttömyyseläke, joka hakijalle olisi myönnetty, jos hänellä olisi ollut eläketapahtumahetkellä oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tulevan ajan eläkkeenosaa ei kuitenkaan makseta työttömyyseläkkeeseen, jos henkilö kuuluu vuoden 2000 säännösten piiriin.

Työttömyyseläkkeen saamisedellytyksistä poistettiin 1.1.2000 alkaen tulevan ajan oikeuden vaatimus, koska tulevan ajan oikeuden puuttuminen aiheutti vaatimuksen voimassaoloaikana eläkeoikeuden menettämisiä. Vaatimus poistettiin takautuvasti. Vuoden 2000 alusta työttömyyseläkkeen on voinut siis saada myös pelkästään karttuneena eläkkeenä eli vapaakirjaeläkkeenä. Vapaakirjaeläkkeen määrä lasketaan työsuhteen päättyessä voimassa olevien vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaan.

Jos henkilö kuuluu vuoden 1994 säännösten piiriin ja tulevan ajan oikeus on voimassa, työttömyyseläke myönnetään tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä. Jos henkilö kuuluu vuoden 2000 säännösten piiriin ja tulevan ajan oikeus on voimassa, tulevan ajan eläkkeenosaa ei liitetä työttömyyseläkkeeseen vaan se jätetään lepäämään. Sitä ei lisätä myöskään muutettaessa työttömyyseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi. Sen sijaan tulevan ajan eläkkeenosa lisätään eläkkeeseen sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Samoin tulevan ajan eläkkeenosa on mukana työttömyyseläkkeensaajan jälkeen myönnettävässä perhe-eläkkeessä.

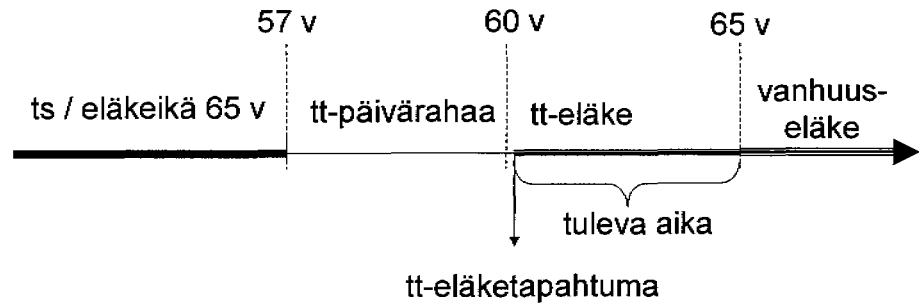
Työttömyyseläke voidaan myöntää siis 1.1.2000 alkaen seuraavalla neljällä tavalla

1. Tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä
2. Vuoden 2000 säännösten mukaisena lepäävän tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä

Lakiosasto

29.11.2001

Esimerkki 5: eläkeikä 65 vuotta

- työttömyys on alkanut 57 vuoden iässä, mistä alkaen ansio-päivärahaa yhdenjaksoisesti
- työsuhteista karttunut eläke 5 100 mk/kk, eläkepalkka 10 500 mk/kk
- työttömyyseläkkeen perusteella lasketaan tulevan ajan eläkkeenosa vanhuuseläkkeeseen

Karttunut eläke	5 100,00	mk/kk
Tästä laskettu työeläkelisä	240,00	mk/kk
	<u>5 340,00</u>	mk/kk

- tuleva aika lasketaan 60 vuoden täyttämiskuukauden viimeisestä päivästä eläkeikään, joka on 65 vuotta
- työttömyyseläkkeenä maksetaan 5 340,00 mk/kk

lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa	420,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä	20,00	mk/kk
	<u>440,00</u>	mk/kk

- työeläkelisää ei muodostu eläketapahtumavuodelta eli 60 iän täyttämivuodelta
- vanhuuseläkkeenä maksetaan 5 780 mk/kk

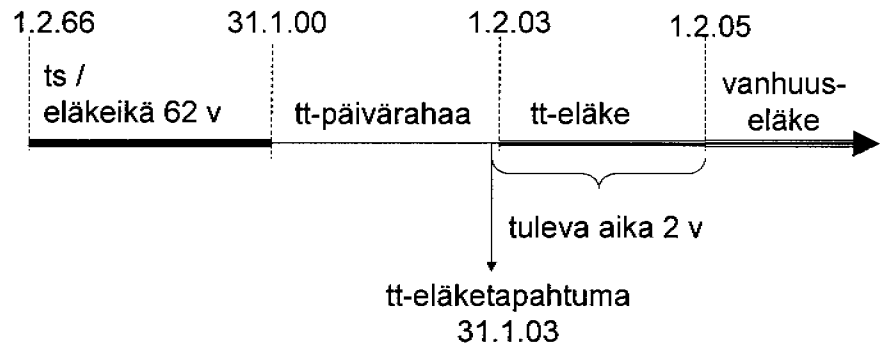

Lakiosasto

29.11.2001

Esimerkki 6: työsuhteen eläkeikä on 62 vuotta

Työntekijä syntynyt 30.1.1943

- työsuhteen eläkepalkka 10 000 mk/kk
- on oikeus tulevaan aikaan, lepäävä tuleva aika 31.1.2003-30.1.2005 (täyttää 62 vuotta)
- työeläkelisään oikeuttavia ansiopäivärahopäiviä vuosina 2000 - 2002 yhteensä 745

karttunut eläke 51 %	5 100,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä	285,86	mk/kk
	<u>5 385,86</u>	mk/kk

- työttömyyseläkkeenä maksetaan 1.2.2003 alkaen 5 385,86 mk/kk

lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa	160,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä	8,97	mk/kk
	<u>168,97</u>	mk/kk

- vanhuuseläkkeenä maksetaan 1.2.2005 alkaen 5 554,83 mk/kk

3. Vapaakirjana

Vapaakirjan ehdot ja perusteet ovat muuttuneet 1.1.2000 lukien. Vapaakirjan ehtoja ei sovelleta työttömyyseläkkeisiin, joihin liittyy lepäävän tulevan ajan eläkkeenosa.

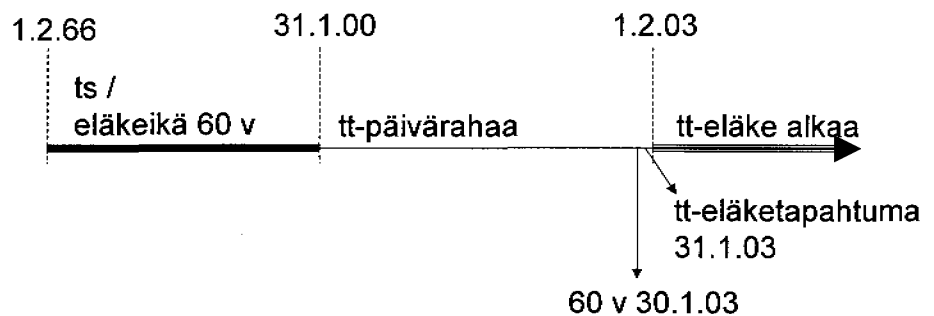
Lakiosasto

29.11.2001

4. Vuoden 2000 säännösten mukaisena työsuhteen ehtojen mukaan lasketun karttuneen eläkkeen suuruisena, kun työsuhteen eläkeikä on alle 65 vuotta.

1.1.2000 voimaan tulleita vapaakirjan ehtoja ei myöskään sovelleta työttömyyseläkkeisiin, joissa on voimassa tulevan ajan oikeus eläketapahtumahetkellä, mutta tosiasiallista tulevaa aikaa ei voida liittää eläkkeeseen, koska 65 vuotta alempi eläkeikä on jo täytetty.

Esimerkki 7: työntekijä syntynyt 30.1.1943 ja eläkeikä 60 vuotta

- työsuhteen eläkepalkka 10 000 mk/kk
- työeläkelisään oikeuttavia ansiopäivärahopäiviä vuosina 2000-2002 yhteensä 745
- tulevan ajan oikeus on voimassa eläketapahtumahetkellä 31.1.2003, mutta eläkkeeseen ei voida liittää tosiasiallista tulevaa aikaa, koska eläkeikä on täyttynyt 30.1.2003
- vapaakirjan ehtoja ja perusteita ei niihin 1.1.2000 alkaen tehdyn muutoksen mukaan sovelleta tällaiseen työttömyyseläkkeeseen, vaan eläke myönnetään työsuhteen ehtojen mukaan (siis ilman normeerausta). Työttömyyseläke muuttuu samasta ajankohdasta yhtä suureksi vanhuuseläkkeeksi.

karttunut eläke 51 %	5 100,00	mk/kk
työeläkelisä v. 2000 - 2002	285,86	mk/kk
	<u>5 385,86</u>	mk/kk

8.1

Työttömyyseläkkeen tuleva aika

Tulevan ajan oikeus tutkitaan työttömyyseläkkeessä samalla tavoin kuin muissakin eläkelajeissa. Myös tulevan ajan karttumat ovat samanlaiset kaikissa eläkelajeissa. Tässä on kerrottu vain muutamista tulevaan ai-

Lakiosasto

29.11.2001

kaan liittyvistä tilanteista. Lepäävää tulevaa aikaa koskevat asiat on kerrottu jo aikaisemmin kohdassa 1.3.

8.1.1

Työsuhteen päättymisen vaikutus tulevaan aikaan

TEL-työsuhteen päättymisellä on tärkeä merkitys tulevan ajan oikeuden säilymisen kannalta. Työttömyyseläkkeen hakemista edeltää usein lomautus. Pitkään jatkunut lomautus taas voi johtaa siihen, että TEL-työsuhde tulee päätettäväksi, vaikka työoikeudellinen työsuhde edelleen jatkuu. Tämä voi johtaa siihen, että henkilö menettää oikeutensa tulevaan aikaan. TEL-työsuhteen päättämisessä lomautuksen aikana menetellään lakiosaston tiedotteen 5/92 mukaan. Tiedote on liitteenä osiossa 23.

8.1.2

Tulevan ajan oikeus ja sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat

Jälkikarenssiaikaa pidentävät vain ne sairauspäivärahopäivät, jotka on maksettu kolmen välittömästi eläketapahtumaa edeltäneen kalenterivuoden aikana. Kolme vuotta lasketaan siis todellisesta eläketapahtumasta taaksepäin, ei lisäpäivästä taaksepäin.

Asiasta on lakiosaston tiedote 17/97 osiossa 23.

Vastaavasti myös lyhyiden TEL-työsuhteiden tulevan ajan palkkaa (ta-soituspalkkaa) laskettaessa vain kolmen vuoden ajalta ennen eläketapahtumapäivää maksetut sairauspäivärahat pidentävät jälkikarenssiaikaa. Lakiosaston tiedote 4/98 osiossa 23.

8.1.3

KVTEL:n perhe- ja omaishoitajat sekä tuleva aika (KES 12 c § 3 mom.)

Perhe- tai omaishoitosopimuksen perusteella eläkeajaksi luettavaan palvelussuhteeseen ei liitetä tulevaa aikaa, jos perhe- tai omaishoitajalla on oikeus täysitehoiseen eläkkeeseen jonkin TEL 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaisen virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella ja jos eläkepalkka muusta palvelussuhteesta on suurempi kuin perhe- tai omaishoitosopimuksen perusteella laskettu eläkepalkka. Asiasta on lakiosaston tiedote 4/2000 osiossa 23.

Perhe- tai omaishoitajajakso ja 10-työsuhde

KES 12 c §:n 3 momentin mukaan tuleva aika siis liitetään muuhun kuin perhe- tai omaishoitajajaksoon, jos tämän muun palvelussuhteen eläkepalkka on isompi. Säännöstä sovellettaessa kyseinen muu palvelussuhde voi olla joko ennen tai jälkeen perhe- tai omaishoitajajakson.

Lakiosasto

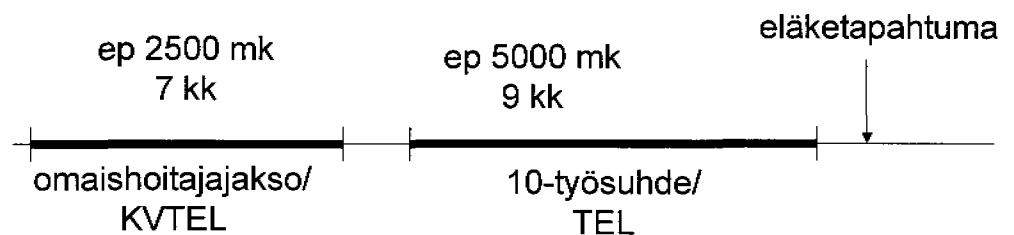
29.11.2001

10-työsuhteita koskevaa säännöstöä sovellettaessa ei käytetä eläkepalkkavertailua ja tällöin tuleva aika liitettäisiin edellä olevaan perhe- tai omaishoitajajaksoon, jonka eläkepalkka kuitenkin usein on alempi kuin 10-työsuhteen eläkepalkka.

Ikääntyvien työntekijöiden työllistymisestä annetun lain tarkoituksena on ollut suojata tulevan ajan oikeus aikaisemmasta palvelussuhteesta, mutta eläkepalkkoja ei kuitenkaan vertailla. Perhe- ja omaishoitajien osalta on erikseen suojasäännös siitä, ettei tällainen palvelusjakso vie tulevan ajan oikeutta parempipalkkaisesta työ- tai virkasuhteesta. Jos 10-työsuhdetta edeltävän perhe- tai omaishoitajajakson eläkepalkka kuitenkin on pienempi kuin 10-työsuhteen eläkepalkka, suojasäännöksen tarkoitus ei toteudu.

Koska perhe- ja omaishoitajia koskeva säännös edellyttää eläkepalkkavertailun tekemistä, liitetään tuleva aika työntekijän 10-työsuhteeseen niissä tapauksissa, joissa eläkepalkka perhe- tai omaishoitajajaksossa on pienempi.

Esimerkki 8:

Tuleva aika liittyy 10-työsuhteeseen, jossa eläkepalkka on suurempi.

8.2

Ikääntyvien työntekijöiden työllistymisedellytysten parantaminen

8.2.1

Yleistä lain soveltamisesta

Ennen 1.1.2000

Ikääntyvien työntekijöiden työllistymisedellytysten parantamiseksi säädetty määräaikainen erityislaki (laki 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta) tuli voimaan 1.7.1998. Lain tarkoituksena on, että ikääntynyt työtön voi ottaa vastaan aikaisempaa heikommin palkatun lyhytaikaisen työn ilman, että tulevan ajan eläkkeenosa laskettaisiin tämän alempipalkkaisen työn perusteella.

Lakiosasto

29.11.2001

Jotta lakia voitiin soveltaa edellytettiin, että henkilöllä oli oikeus tulevaan aikaan paitsi tällaisen enintään kymmenen kuukautta jatkuvan työsuhteen (10-työsuhteen) alkaessa, myös eläketapahtumahetkellä.

Jos tällainen henkilö meni työsuhteeseen sen jälkeen kun hän oli alkanut saada työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä, tulevan ajan oikeus aikaisemmasta työsuhteesta säilyi eläketapahtumahetkeen asti TEL:n 6 a §:n 3 momentin nojalla.

Jos 55 vuotta täyttänyt työtön otti vastaan työn ennen ensimmäistä lisäpäivää, tulevan ajan oikeus ei aina säilynytkään. Tämä johtui siitä, että tällaisen ennen 1. lisäpäivää alkaneen uuden, enintään kymmenen kuukauden työsuhteen perusteella työttömyyspäivärahoikeus saattoi alkaa uudelleen. Työttömyyspäivärahan uudelleen alkamisen vuoksi työttömyyseläkkeen eläketapahtumapäivä siirtyi samalla myöhemmäksi. Kun tulevan ajan oikeus tutkittiin eläketapahtumahetkellä, oli aikaisemman, parempipalkkaisen työsuhteen päättymisestä tällaisessa tapauksessa kulunut jo niin pitkä aika, ettei aikaisemman työsuhteen perusteella enää ollut oikeutta tulevaan aikaan. Tuleva aika liittyi tällöin uuteen, enintään kymmenen kuukauden työsuhteeseen, jonka palkka saattoi olla alhaisempi kuin aikaisemmassa työsuhteessa (yleiskirje A 20/98).

1.1.2000 alkaen

Määräaikainen laki 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta säädettiin pysyväksi 1.1.2000 alkaen ja samalla lakia muutettiin osittain.

Tulevan ajan oikeus tutkitaan nyt ainoastaan ensimmäisen, enintään kymmenen kuukautta kestäneen työsuhteen alussa. Enää ei siis edellytetä, että tuleva aika edellisestä työsuhteesta olisi voimassa myös eläketapahtumahetkellä.

Näin ollen, jos tulevan ajan oikeus aikaisemmasta työsuhteesta on voimassa enintään kymmenen kuukautta kestäneen työsuhteen alkaessa, tulevaa aikaa ei voi enää menettää edes uuden päivärahakauden takia. Tulevan ajan oikeus säilyy sellaisestakin aikaisemmasta työsuhteesta, joka on päättynyt ennen 1.1.2000.

Lakia ei sovelleta yrittäjätoimintaan.

Eläketapahtuma ratkaisee kumpaa säännöstä sovelletaan

Nykyisin voimassa olevaa lakia tulevan ajan tutkimisesta ensimmäisen 10-työsuhteen alkaessa sovelletaan, jos eläketapahtuma on 1.1.2000 tai sen jälkeen. Jos eläketapahtuma on tätä ennen, sovelletaan ennen

Lakiosasto

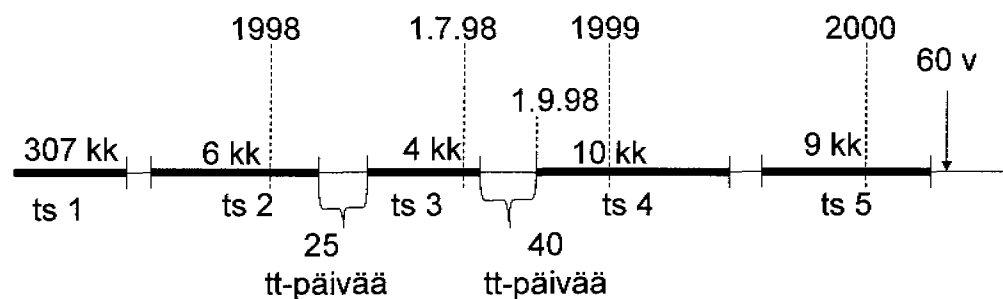
29.11.2001

1.1.2000 voimassa ollutta lakia, jonka mukaan 10-työsuhde jatkaa 360 päivän jälkikarensia.

Jos tuleva aika tulee aikaisemman työsuhteen perusteella, 10-työsuhteista karttuu eläkettä vapaakirjoina.

Esimerkki 9:

Työntekijä syntynyt 27.6.1941

Tuleva aika liittyy vuonna 1998 päättyneeseen kuuden kuukauden työsuhteeseen (ts. 2), koska tuleva aika oli voimassa ensimmäisen, 1.9.1998 alkaneen enintään kymmenen kuukautta kestäneen työsuhteen alkaessa (ts. 4). Työsuhteeseen 3 ei sovelleta lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta, koska sitä ennen ei ole 30 työttömyyspäivää. Tulevan ajan tutkinta tapahtuu näin ollen työsuhteen 4 alussa. Tuleva aika voi siis liittyä ennen lainmuutosta päättyneeseen työsuhteeseen.

Lainmuutoksen jälkeen alkanut uusi päivärahakausi ei poista jo saavutettua oikeutta tulevaan aikaan. Mikäli henkilölle ei ole maksettu päivärahaa 60 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä 500 päivältä, eläketapahtuma siirtyy.

8.2.2

Tulevan ajan oikeus rinnakkaisuustilanteissa

Työntekijä saa oikeuden tulevaan aikaan kahden tai useamman työsuhteen perusteella, jos hänen työskentelynsä työsuhteissa (tai yrittäjänä) on ollut samanaikaista vähintään kuuden kuukauden ajan.

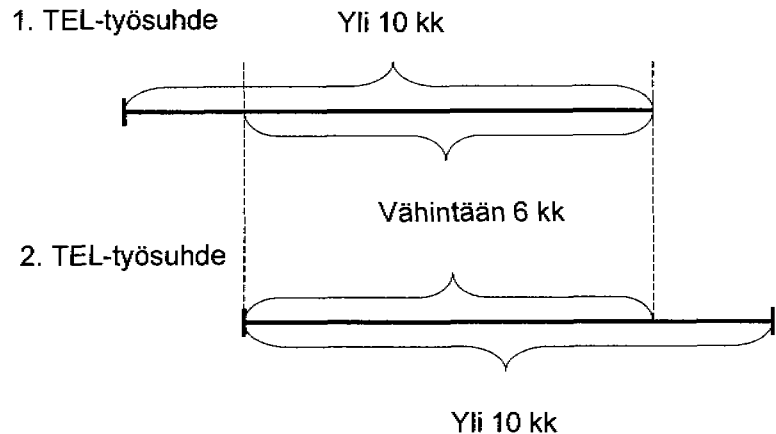
Lakia ikääntyneiden työttömien työllistymisedellytysten parantamisesta sovelletaan sen sanamuodonkin mukaisesti työsuhdekohtaisesti. Kahden tai useampaan rinnakkaiseen 10-työsuhteeseen ei siten voi liittyä tulevaa aikaa, vaikka työsuhteet olisivat olleet ainakin 6 kuukautta rinnakkain. Tuleva aika voi liittyä molempiin työsuhteisiin vasta, kun mo-

Lakiosasto

29.11.2001

lemmat ovat jatkuneet yli 10 kuukautta ja siitä 6 kuukautta rinnakkain. Tällöin ei enää olekaan kyseessä 10-syösuhteet.

Esimerkki 10:

Tulevan ajan oikeus molemmista työsuhteista, koska työsuhteet ovat jatkuneet yli 10 kuukautta, eivätkä siten ole 10-työsuhteita. Rinnakkaisuus on jatkunut vähintään kuusi kuukautta.

8.2.3 LEL ja TaEL

Kun tutkitaan, onko LEL- tai TaEL-työsuhde 10-työsuhde, myös LEL:ssä ja TaEL:ssä katsotaan työsuhteen todellista kestoa. Tässä tarkastelussa työsuhteesta saatavilla ansioilla ei ole siten merkitystä.

Eläketurvakeskuksen työsuhderekisterissä on LEL- ja TaEL-ansioista kuukausikohtaiset tilitystiedot. Jos samalta työnantajalta on tilityskausia peräkkäin yli kymmenen, on selvitettävä työsuhteen tarkka kesto-aika. Jos työnantajätiedot ovat puutteellisia, LEL Työeläkekassa auttaa tietojen saannissa.

Jos tuleva aika 10-sääntöä soveltaen määräytyy joko LEL:n tai TaEL:n mukaan, tulevan ajan eläkepalkan laskennassa voidaan kuitenkin ottaa huomioon myös erillislain piiriin kuuluvien työsuhteiden ansiot, jos hakijalla on yhtenäinen LEL/TaEL-työhistoria.

Tällaiseen menettelyyn on päädytty, jotta eläkkeen laskenta ei kohtuuttomasti vaikeutuisi ja toisaalta, koska LEL:n ja TaEL:n mukainen eläkepalkka määräytyy koko työhistorian mukaan.

Lakiosasto

29.11.2001

8.3

Oikeus tulevaan aikaan 1.1.1996 alkaen

Jotta oikeus tulevaan aikaan olisi, työntekijän on pitänyt olla työssä vähintään 12 kuukautta eläketapahtumavuoden ja sitä edeltäneen 10 kalenterivuoden aikana.

8.4

Tulevan ajan karttumat 1.1.1996 alkaen

Ikävälillä 50 - 60 eläkettä karttuu tulevalta ajalta 1,2 prosenttia vuodessa ja ikävälillä 60 - 65 karttuma on 0,8 prosenttia vuodessa. Vanha 1,5 %:n karttuma jäi kuitenkin joillekin henkilöille.

8.4.1

Kenellä säilyy oikeus 1,5 %:n karttumaan

Ennen vuotta 1943 syntyneen työntekijän tulevan ajan karttuma säilyy 1,5 prosentin suuruisena, jos hänellä 1.1.1996 on ollut oikeus TTL:n mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen.

Tulevan ajan 1,5 prosentin karttuma säilyy myös ennen 1943 syntyneellä yrittäjällä, jos hänellä 1.1.1996 on ollut oikeus työttömyyspäivärahaan.

Oikeuden työttömyyspäivärahaan 1.1.1996 katsotaan olevan henkilöllä, joka

- sai työttömyyspäivärahaa (ansioon suhteutettua, soviteltua tai peruspäivärahaa) 1.1.1996

Poikkeus

1,5 %:n karttumaa ei kuitenkaan sovelleta 1.1.1996 työttömyyspäivärahaa saaneeseen henkilöön, jonka lomautus on alkanut 31.10.1995 jälkeen, jos hän on palannut työhön samalle työnantajalle 29.2.1996 mennessä. Sama koskee osittaisen lomautuksen vuoksi osa-aikatyötä tehnyttä, soviteltua päivärahaa saanutta työntekijää.

- oli työttömyyspäivärahan seitsemän päivän omavastuuajalla 1.1.1996
- päivärahaa ei jäänyt maksuun jonkin sosiaalietuuden, sivutoimen tai osa-aikatyön palkan vähentämisen vuoksi

Lakiosasto

29.11.2001

- sai työttömyyspäivärahaa sairauspäivärahan 9 päivän omavastuuajalta
- oli työtön niin, että työsuhde päättyi 31.12.1995 ja hän oli työttömänä työnhakijana heti vuoden 1996 ensimmäisenä arkipäivänä 2.1. työvoimatoimistossa.

Oikeus 1,5 %:n tulevan ajan karttumaan säilyy, vaikka henkilö olisi myöhemmin uudelleen mennyt työhön.

8.4.2

Oikeus suurempaan karttumaan ei säilynyt

Tulevan ajan 1,5 prosentin karttuma ei säily ennen 1943 syntyneillä mm. niissä tapauksissa, kun henkilö 1.1.1996

- oli päivärahattomalla kaudella, joka johtui esimerkiksi siitä, että hän oli itse ilman pätevää syytä irtisanoutunut työstään
- sai työmarkkinatukea
- sai sairauspäivärahaa
- ei saanut työttömyyspäivärahaa sen vuoksi, että hän sai työnantajaltaan irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta tai muuta etuutta, jonka päivärahan maksaja oli jaksottanut palkanmaksukausien mukaan (esim. kultainen kädenpuristus).

8.5

Velvoitetyön huomioon ottaminen

Velvoitetyön vaikutuksesta eläkkeen tulevaan aikaan on annettu soveltamisohjeet ETK:n yleiskirjeessä A 12/91 ja ohjeita on täydennetty lakiosaston tiedotteilla 7/91T, 12/92 ja 10/95. Asiasta kerrotaan myös yleiskirjeessä A 4/94. Tiedotteet ovat osiossa 23.

8.6

1. lisäpäivä, 10-työsuhteet ja tulevan ajan liittäminen

Tulevan ajan oikeuden tutkimisesta 1. lisäpäivänä, ensimmäisen 10-työsuhteen alkaessa ja tulevan ajan liittämisestä on annettu ohjeita lakiosasto tiedotteessa 5/2001. Tiedote on osiossa 23.

Lakiosasto

29.11.2001

9 ELÄKKEEN ALKAMINEN

9.1 Yleistä

Työttömyyseläke alkaa kaikkien eläkkeen saamisedellytysten täyttymistä seuraavan kuukauden alusta. Näistä on kerrottu kohdissa 2, 3 ja 4.

Työttömyyseläkettä voidaan maksaa takautuvasti kuudelta kuukaudelta. Tämä aika lasketaan hakemuksen saapumista seuraavan kuukauden alusta. Pätevistä syistä työttömyyseläkettä on mahdollista TEL 4 c § 2 momentin perusteella maksaa kuutta kuukautta pitemmältäkin ajalta. Tämä tulee kyseeseen harvoissa poikkeustapauksissa.

Työttömyyskassa tai Kela merkitsee todistukseen myöhästymisen syyn. Eläkelaitos ratkaisee, voidaanko syytä pitää pätevänä. Jos työttömyyseläkettä tulee maksettavaksi myös Kelasta, eläkelaitokset keskustelevat eläkkeen alkamisajankohdasta pyrkien yhtenevään ratkaisuun.

9.2 Pääsäännöt

9.2.1 Enimmäismäärätodistuksen perusteella

Eläke alkaa, kun kaikki sen saamisedellytykset ovat täyttyneet. Edellytyksenä on kuitenkin, että työvoimatoimiston todistus on kirjoitettu kuukauden sisällä päivärahatodistuksen päiväyksestä. Jos työvoimatoimiston päiväys on yli kuukauden kuluttua, eläke alkaa työvoimatoimiston todistuksen kirjoittamispäivää seuraavan kuukauden alusta.

9.2.2 200 työttömyyspäivärahopäivän todistuksen perusteella (vuotta 1994 edeltäneet säännökset)

Eläke alkaa, kun päivärahatodistuksen antamiskuukausi ja kaksi seuraavaa kalenterikuukautta on kulunut.

9.2.3 Vapaakirjaeläkkeiden alkaminen 1.1.2000 lainmuutoksen jälkeen

Vapaakirjaeläkkeet alkoivat 1.1.2000, jos eläkettä oli haettu tammikuun 2000 aikana. Voimaantulosäännöksen mukaan tammikuun 2000 jäl-

Lakiosasto

29.11.2001

keen eläke alkaa hakemista seuraavan kuukauden alusta, vaikka eläkeoikeus olisi ollut jo 1.1.2000. Takautuvan ajan kuuden kuukauden säännöstä ei siis sovelleta voimaantulosäännöksellä myönnettäviin vapaakirjaeläkkeisiin.

9.2.4

Eläkkeen alkaminen Kelan vanhojen päivärahojen perusteella

Kela otti 1.1.2000 lainmuutoksen yhteydessä ETK:n tulkintaryhmän hyväksymän uuden kannan, jonka mukaan 1.1.1994 lainmuutoksen yhteydessä siirtymäsäännösten perusteella yli 500 peruspäivärahapäivää saaneiden katsottiin saaneet päivärahaa TTL:n mukaisen enimmäismäärän. Kela on tämän jälkeen antanut päivärahatodistuksen tällaisen enimmäismäärän saaneille. Jos eläkkeeseen liittyy tulevan ajan oikeus, eläke myönnetään takautuvasti enintään hakemuksen saapumista edeltäneen kuuden kuukauden ajalta. Lakiosaston tiedote 11/2000 osiossa 23.

9.3

Erityistilanteet

9.3.1

Menetettyä irtisanomisaikaa vastaavan korvauksen maksaminen eläkkeen alkaessa

Lomautuksen kestäessä irtisanottu tai irtisanoutunut työntekijä voi saada irtisanomisen yhteydessä menetettyä irtisanomisaikaa vastaavan korvauksen. Tämä vahingonkorvaus ei vaikuta työttömyyseläkkeen alkamisajankohtaan.

9.3.2

Eläkkeen alkaminen, kun henkilö on työssä

Eläkettä ei voida myöntää jos henkilö on eläkkeen alkamisajankohtana työssä, josta hänen ansionsa ovat vähintään kaksi kertaa TEL-rajamäärän 2511,13 markkaa kuukaudessa (ind. 1981). Eläke myönnetään vasta työn päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Eläkkeen myöntäminen edellyttää työvoimatoimistolta esim. puhelimitse saatua vahvistusta työn päättymisestä ja työttömyyden jatkumisesta. Eläke myönnetään aikaisemmin kirjoitetun todistuksen perusteella, jos työ jatkuu enintään kuusi kuukautta. Jos työ jatkuu yli kuusi kuukautta, tarvitaan kokonaan uusi todistus. Tällöin ei jää tulkintaa vaan työ voi jatkua enintään kuusi kuukautta oletetusta eläkkeen alkamispäivästä.

Lakiosasto

29.11.2001

Jos työttömyyseläkkeen jo saanut henkilö menee työhön, jonka ansiot ovat vähintään 2511,13 mk/kk, eläke keskeytetään. Liikaa maksettu eläke peritään takaisin. Tästä kerrotaan kohdassa 15.

9.3.3

Sairauspäivärahan vaikutus työttömyyseläkkeen alkamiseen

Työttömyyseläkettä ei voida myöntää, jos hakija saa eläkkeen alkamishetkellä sairauspäivärahaa.

Sairaustapauksissa työttömyyseläkehakemusta pidetään vireillä enintään kolme kuukautta, minkä jälkeen se viimeistään rautetaan joko päätöksellä tai ilmoituksella. Hakijan oikeusturvan kannalta päätös on parempi vaihtoehto kuin kirje.

Uutta työttömyystodistusta ei tarvita, jos sairaus jatkuu alle 12 kuukautta, vaan eläkelaitos tarkistaa työttömyyden jatkumisen työvoimatoimistosta. Jos sairaus jatkuu ainakin 12 kuukautta, hakijan on toimitettava hakemuksen liitteeksi kokonaan uusi työttömyystodistus.

Myös Kelan työttömyyseläke alkaa sairauspäivärahan päättymistä seuraavan kuukauden alusta.

Lakiosasto

29.11.2001

10

ELÄKEPÄÄTÖKSEN ANTAMINEN 1.1.2000 ALKAEN, KUN ELÄKKEESSÄ ON LEPÄÄVÄ TULEVA AIKA

10.1

Eläkepäätöksen sisältö

10.1.1

Yksityinen puoli

Kun yksityisen puolen eläkelaitos myöntää henkilölle työttömyyseläkkeen, jonka perusteella lasketaan vanhuuseläkkeeseen lepäävän tulevan ajan eläkkeenosa, eläkelaitos vahvistaa samalla päätöksellä sekä työttömyyseläkkeen että tulevan vanhuuseläkkeen määrän. Näin on syytä menetellä, koska sekä työntekijän työttömyyseläkkeen määrä että vanhuuseläkkeeseen mahdollisesti lisättävä lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa lasketaan työttömyyseläkkeen eläketapahtuman perusteella.

Eläkepäätöksellä tulee todeta, että jos ansiotyöhön menneen henkilön työttömyyseläke on lakannut eläkkeen keskeyttämispäivään, päätöksellä ilmoitetun vanhuuseläkkeen määrä muuttuu. Tämä johtuu siitä, että eläkkeen määrä lasketaan tällöin uudelleen.

Eläkelaitoksen tulee lähettää lähellä vanhuuseläikeikää työttömyyseläkkeen saajalle kirje, jossa kerrotaan vanhuuseläkkeen määrä indeksikototusten jälkeen. Vanhuuseläkkeen määrästä ei tuolloin enää voi valittaa.

Eläketurvakeskuksen rekisteriin ei voi työttömyyseläkepäätöksen yhteydessä viedä vanhuuseläkkeen määrää, vaan eläkelaitoksen on tehtävä ilmoitus ETK:n rekisteriin erikseen lähellä vanhuuseläikeikää.

Jos työttömyyseläke on vapaakirjaeläke, työttömyyseläkkeen aikainen työskentely eläkevakuutetaan ja karttunut uusi eläke lisätään henkilön vanhuuseläkkeeseen. Tällöin henkilölle tulee antaa 65-vuotiaana vanhuuseläkkeen määrän muuttumisesta erillinen uusi päätös.

10.1.2

Julkinen puoli

Julkisen puolen eläkelaitokset antavat eläkkeenhakijoille työttömyyseläkkeen alkaessa vain sitä koskevan päätöksen ja vanhuuseläkkeen alkaessa erikseen vanhuuseläkepäätöksen.

Lakiosasto

29.11.2001

10.1.3

Eläkepäätös EU-tapauksissa

Kun eläkelaitos myöntää työttömyyseläkkeen uusien sääntöjen mukaan, se vahvistaa samalla päätöksellä työttömyyseläkkeen vapaakirjana ja tulevan vanhuuseläkkeen määrän.

Jos työttömyyseläkehakemusta käsiteltäessä on käynyt ilmi, että hakija on työskennellyt ulkomailla, vahvistetaan vanhuuseläkkeen määrä ehdollisena esimerkiksi seuraavalla tavalla:

"Vanhuuseläkkeen määrä on XX euroa, jollei teille myönnetä ulkomailta sellaista eläkettä, jonka määrässä otetaan huomioon eläkeikään jäljellä oleva aika (tuleva aika)".

Ehdollinen vanhuuseläkkeen vahvistaminen ei kuitenkaan ole välttämätöntä. Jos henkilölle myönnetään toisesta EU-maasta eläke, johon sisältyy tulevaa aikaa, päätöstä voidaan korjata tulevan ajan osalta soveltaen kansallisen lainsäädännön yhteensovitusäännöksiä (TEL 8 a §).

Lakiosasto

29.11.2001

11

ELÄKKEEN MAKSAMINEN

11.1

Eläkkeen maksamisesta yleensä

Työttömyyseläkettä ei ilman erityistä syytä makseta takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen sen hakemista seuraavaa kuukautta. Esimerkiksi, jos eläkettä haetaan 27.8., eläke voidaan myöntää 1.3. lukien.

Työttömyyseläkettä ei makseta kertasuorituksena.

11.2

Takautuvasti maksettavan työttömyyseläkkeen maksaminen työttömyyskassalle tai Kelalle

Jos henkilö on saanut työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai työvoimapolitiittista aikuiskoulutustukea samalta ajalta, jolta työttömyyseläkettä myönnetään takautuvasti, työttömyyskassa tai Kela saa periä samalta ajalta maksamansa etuuden määrän takautuvasti maksettavasta eläkkeestä (TEL:n 19 c §:n 2 ja 7 mom.). Tämä koskee sekä vähimmäisehtojen mukaista eläkettä että rekisteröityä lisäeläkettä.

Työttömyystodistuksessa on valmiina pyyntö takautuvan eläkkeen maksamisesta työttömyyskassalle tai Kelalle. Näin ollen, jos eläkelaitos antaa työttömyyseläkepäättöksen myöhemmin kuin eläkkeen alkamiskuukautta edeltäneen kuukauden 15. päivänä, sen on selvitettävä, kenelle takautuva eläke maksetaan.

11.2.1

Perimisilmoitus

Jos eläkeasiakirjoissa on päivärahan maksajan perimisilmoitus, josta käy ilmi, että työttömyyspäivärahaa on maksettu eläkkeen alkamisen jälkeiseltä ajalta, tehdään aina pidätys takautuvaan eläkkeeseen.

11.2.2

Päivärahan enimmäismäärän perusteella myönnetty eläke

Jos eläke myönnetään työttömyyspäivärahan lisäpäivien päätyttyä tai henkilölle, jolla 500 päivän enimmäismäärä on täyttynyt yli 60-vuotiaana, ei päivärahan maksaminen tietenkään enää jatku, joten takautuvaa eläkettä ei tämän vuoksi tarvitse pidättää.

Lakiosasto

29.11.2001

Jos eläkehakemuksen käsittely kestää, saattaa henkilö kuitenkin hakea työmarkkinatukea. Tällöin Kela tarkistaa työttömyyseläkehakemuksen vireillä olon ja lähettää perintäilmoituksen eläkelaitokselle, mikäli työmarkkinatuki myönnetään.

Kun eläke myönnetään jo aiemmin täyttyneiden 500 päivärahapäivän perusteella, henkilö on yleensä saanut päivärahaoikeuden päätyttyä työmarkkinatukea. Kela tarkistaa eläkehakemuksen vireilläolon ja lähettää tarvittaessa perimisilmoituksen.

11.2.3 200 päivän todistus

Jos eläke tulee myönnettäväksi 200 päivän todistuksen perusteella, henkilöllä on yleensä edelleen oikeus työttömyyspäivärahaan. Työttömyyskassa tai Kela ei tosin useinkaan maksa työttömyyspäivärahaa siltä ajalta, jolta on tulossa eläke. Jos työttömyyspäivärahan maksaminen kuitenkin jatkuu, päivärahan maksaja lähettää eläkelaitokselle perimisilmoituksen.

Käsittelyn nopeuttamiseksi ja takautuvan päätöksen välttämiseksi eläkelaitos voi puhelimitse tiedustella työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen maksamista Kelan toimistosta tai työttömyyskassasta ja pyytää samalla mahdollisen perimisilmoituksen. Perimisilmoituksena käytetään lomaketta Perimisilmoitus ETK/KELA 7301. Lomake on osiossa 30.

Jos asiaa ei etukäteen hoideta puhelimitse, Kelan toimisto lähettää perimisilmoituksen saamansa eläketapahtumailmoituksen perusteella. Työttömyyskassan perimisilmoitus saadaan, kun päätöksen antava eläkelaitos on ilmoittanut kassalle myönnetystä eläkkeestä. Näissä tapauksissa takautuva eläke on pidätettävä ja sen maksamisesta on annettava eri päätös.

Jos eläkkeenmaksajia on useita, eläkelaitos tarkistaa tarvittaessa toisten laitosten mahdolliset suoritukset Kelalle tai työttömyyskassalle ennen takautuvan päätöksen antamista.

Eläkelaitos pidättää eläkkeestä veron ennakon ennen kuin se maksaa eläkettä työttömyyskassalle tai Kelalle.

Takautuvan työttömyyseläkkeen maksamisesta työttömyyskassalle ja Kelalle on ohjeet yleiskirjeessä A 32/88. Ohjeita eläkkeen maksamisesta muulle kuin eläkkeensaajalle uusitaan parhaillaan. Uusituissa ohjeissa ei kuitenkaan ainakaan toistaiseksi tule muutosta nykyiseen menettelyyn, jonka mukaan työttömyysetuuden maksaja perii

Lakiosasto

29.11.2001

telyyn, jonka mukaan työttömyysetuuden maksaja perii eläkelaitokselta joko brutto- tai nettosummaa sen mukaan, miten verotus valmistuu.

Lakiosasto

29.11.2001

12 TYÖSSÄOLO TYÖTTÖMYYSELÄKKEELLÄ OLLESSA

12.1 Työttömyyseläkettä ei makseta

Työttömyyseläke myönnetään pitkäaikaisesti työttömälle, joka on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Eläkkeen maksun jatkuminen ei edellytä, että työvoimatoimistolta tulee selvitys työttömyyden jatkumisesta. Siitä, milloin eläkettä ei makseta, on säännökset työeläkelaissa.

12.2 Ansiotyö, ansiotulo, pääomatulo ja luottamustoimista saadut ansiot

Työttömyyseläkkeen osalta laissa ei ole viittausta TEL:n 8 §:n 4 momenttiin, joten ansiotulon käsite on työttömyyseläkkeessä laajempi kuin yksilöllisessä varhaiseläkkeessä ja osa-aikaeläkkeessä. Ansiotyönä pidetään rahaa tai muuta rahanarvoista etuutta vastaan tehtävää työtä, myös toimintaa itsenäisenä yrittäjänä. Huomioon otetaan vain työntekoon perustuvat tulot, ei esimerkiksi pääomatuloja (korot, osingot, vuokratulot yms.). Työn kestolla ja työajan pituudella ei ole merkitystä.

Näiden tulojen vaikutusta eläkkeen maksamiseen on selostettu yleiskirjeessä A 27/94.

12.3 Ansiotulon määrä

Kuukausiansiota määrättäessä palkka ja muut etuudet otetaan huomioon samoin kuin eläkepalkkaa laskettaessa. Työntekijäin eläkemaksua ei kuitenkaan vähennetä ansiotulosta. Jos tieto jo päättyneestä työsuhteesta saadaan Eläketurvakeskuksen rekisteristä, kuukausiansiona pidetään rekisteriin ilmoitettua eläkepalkkaa, jollei eläkkeensaaja häntä kuultaessa muuta selvitä.

Rekisteriin merkityt LEL- tai TaEL-palkat ovat yleensä maksukuukauden ansiota. Työsuhteen päättyessä tilitettyyn LEL-palkkaan voi kuitenkin sisältyä myös urakkapohjia ja lomakorvauksia. Jos LEL-palkka on huomattavan suuri, eläkelaitos voi selvittää asian työnantajalta jo ennen yhteydenottoa eläkkeensaajaan.

Jos työttömyyseläkkeen saaja harjoittaa yrittäjätoimintaa, pidetään ansiotulona sitä työtuloa, joka hänelle on vahvistettu tai vahvistettaisiin, jos hänet vakuutettaisiin MYEL:n tai YEL:n nojalla. Työtuloa arvioitaes-

Lakiosasto

29.11.2001

sa voidaan käyttää viitetietona verotuksessa ilmoitettua tai vahvistettua ansiotuloa.

Erilaiset luento-, kirjoitus-, asiantuntija- ja esiintymispalkkiot maksetaan yleensä kerralla, vaikka valmistelutyö on tehty pitemmän ajan kuluessa. Harkittaessa niiden vaikutusta eläkkeeseen palkkion määrä tulee jakaa niille kuukausille, joiden aikana valmistelutyö on tehty ja tarkastella keskimääräisen kuukausiansion määrää.

Jos henkilö on samanaikaisesti useammassa työsuhteessa tai työsuhteen rinnalla harjoittaa maatalous- tai muuta yrittäjätoimintaa, lasketaan näin saadut ansiot yhteen.

Lakiosasto

29.11.2001

13

TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN KESKEYTTÄMINEN JA LAKKAAMINEN

13.1

Työssäolo

TEL:n 4 c §:n 4 momentin mukaan työttömyyseläkettä ei makseta niiltä kalenterikuukausilta, joina eläkkeensaaja on ansiotyössä ja hänen saamansa ansiot kuukaudessa ovat vähintään laissa säädetyn rajamäärän suuruiset. Jos ansiot ovat alle rajamäärän, eläke maksetaan, vaikka eläkkeensaaja tekisi tällaista työtä jatkuvasti.

Rajamäärä on TEL:n 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä kaksinkertaisena kuukaudessa. Vuonna 2001 raja on 2 511,13 markkaa. Raja tarkistetaan TEL-indeksillä vuosittain.

13.2

Työstä kieltäytyminen

Jos eläkkeensaaja on kieltäytynyt ottamasta vastaan työvoimatoimiston hänelle tarjoamaa vähintään kuukauden jatkuvaa työtä, eläkettä ei makseta kieltäytymistä seuraavalta kalenterikuukaudelta. Edellytyksenä on lisäksi, että tarjottu työ on sellaista, josta työtön ei olisi voinut kieltäytyä työttömyyspäivärahaoikeuttaan menettämättä. Eläkettä voidaan ryhtyä maksamaan sen jälkeen, kun eläkkeensaaja on toimittanut eläkelaitokselle työvoimatoimiston todistuksen siitä, ettei hänelle voida osoittaa työtä.

TTL:n säännösten mukaan työvoimatoimisto ratkaisee, onko eläkkeensaajalle tarjottu työ sellaista, josta ei voi kieltäytyä. Eläkkeensaaja voi kuitenkin eläkettään menettämättä kieltäytyä alle kuukauden kestävästä työstä, kun taas TTL edellyttää henkilön vastaanottavan lyhyemmäksi-kin ajaksi tarjottua kokoaikatyötä.

13.3

Eläkkeen keskeyttäminen

Kun eläkelaitos on saanut tietää eläkkeensaajan ansiotyöstä tai muusta seikasta, jonka johdosta eläkettä ei saa maksaa, eläkkeen maksaminen keskeytetään seuraavan mahdollisen maksukuukauden alusta lukien. Keskeytyksen edellytyksenä on kuitenkin, että ansiotyö jatkuu tai muu keskeyttämisen syy on edelleen olemassa. Keskeyttämisestä annetaan päätös.

Lakiosasto

29.11.2001

Jos tieto eläkkeen keskeyttämiseen johtuvasta syystä on saatu muualta kuin eläkkeensaajalta itseltään, on häntä kuultava ennen keskeyttämisspätöksen tekemistä. Kuuleminen voi tapahtua myös puhelimitse. Eläkkeen maksu voidaan kuitenkin jo tätä ennen väliaikaisesti keskeyttää, jos on ilmeistä, että keskeyttämisen syy on edelleen olemassa (esimerkiksi työnteko jatkuu).

Keskeyttämisspätöksessä todetaan, että eläkkeen maksaminen keskeytetään esimerkiksi työssäoloajaksi ja että eläke lakkaa ilman eri päätöstä, jolleivät sen maksamisen edellytykset uudelleen täyty vuoden kuluessa.

Pätöksen mukana annetaan ohjeet siitä, milloin ja miten henkilö voi hakea eläkkeen maksamista uudelleen. Häntä kehoitetaan ilmoittautumaan työvoimatoimistoon työnhakijaksi heti, kun keskeytyksen syy on poistunut, esimerkiksi työ on loppunut.

Työttömyyseläke voi olla keskeytyneenä enintään 12 kuukautta. Jotta uusi työttömyyseläke voidaan tällaisessa tilanteessa myöntää entisen eläkkeen suuruisena, edellytetään kuitenkin, että uusi eläketapahtuma on 12 kuukauden sisällä aikaisemman eläkkeen päättymisestä.

Täysitehoisen työttömyyseläkkeen keskeyttämisellä enintään vuoden ajaksi ei ole vaikutusta vanhuuseläkkeen määrään.

13.4

Muu keskeyttämisen syy

Eläkkeen maksamisen esteenä voi olla myös se, että työttömyyseläkkeen saaja joutuu kärsimään vapausrangaistusta (VakO 4526/88, ETK22386).

Muutto ulkomaille, muualle kuin EU- tai sosiaaliturvasopimusmaahan, voi keskeyttää eläkkeen maksamisen. Tarkemmin kohdassa 20.5.

13.4.1

Sairastumisen vaikutus työttömyyseläkkeen maksamiseen

Työttömyyseläkkeen saajan työkyvyttömyys ei vaikuta eläkkeen maksamiseen. Jos eläkkeensaaja tulee työttömyyseläkettä saadessaan työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin pitkäaikaisesti työkyvyttömäksi, eläke muutetaan hakemuksesta työkyvyttömyyseläkkeeksi lähinnä seuraavasta mahdollisesta erääntymispäivästä.

Lakiosasto

29.11.2001

13.4.2

Ulkomaille muuton vaikutus työttömyyseläkkeen jatkumiseen

Työttömyyseläkkeen maksun jatkumisesta ulkomaille muuttaneelle henkilölle kerrotaan kohdassa 20.5.

13.5

Eläkkeen lakkaaminen

Jos työttömyyseläkkeensaaja palaa ansiotyöhön, eikä hae keskeytetyn eläkkeen uudelleen maksamista vuoden kuluessa eläkkeen keskeyttämisestä, työttömyyseläke lakkaa keskeyttämisaikankohtaan. Lakkaamisesta ei anneta päätöstä.

Vanhuuseläkkeen määrä joudutaan tällöin laskemaan uudestaan.

Lakiosasto

29.11.2001

14

ELÄKKEENSAAJIEN VALVONTA

14.1

Eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Eläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään (TEL:n 17 a §:n 1 momentti).

Työttömyyseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle oleskelustaan ulkomailla tai muusta vastaavasta syystä, jonka johdosta hän ei voi ottaa vastaan työtä. Samoin hänen on ilmoitettava eläkelaitokselle, jos hän menee ansiotyöhön, josta saatava ansiotulo on vähintään kaksi kertaa TEL:n rajamäärän suuruinen. Eläkkeensaajan tulisi myös ilmoittaa, jos hän kieltäytyy vastaanottamasta työvoimatoimiston hänelle osoittamaa vähintään kuukauden jatkuvaa työtä.

14.2

Muualta saadut tiedot

Käytännössä työvoimatoimisto ilmoittaa, jos eläkkeensaaja on kieltäytynyt hänelle tarjotusta työstä.

Kun Kela saa tiedon eläkkeensaajan vapausrangaistuksesta, se ilmoittaa asiasta työeläkelaitokselle.

14.3

Eläketurvakeskuksen työsuhderekisterin tiedot

Eläketurvakeskus seuraa eläkkeensaajien työntekoa työsuhderekisteriin saatujen ilmoitusten perusteella. Kun työsuhderekisteriin tulee tieto eläkkeensaajan työsuhdetietojen muutoksesta, ETK lähettää koneellisen hälytyssanoman eläkettä maksaville eläkelaitoksille.

Hälytyksiä annetaan työ-, yrittäjä- ja virkasuhteiden kirjauksista. Lisäksi hälytetään LEL- ja TaEL-palkkatietojen kirjauksista sekä työeläkelisään vaikuttavien etuuksien kirjauksista.

Jos työsuhdetietojen muutos kohdistuu eläketapahtumaa edeltävään aikaan, hälytys annetaan eläkettä maksavalle eläkelaitokselle eläkkeen määrän tarkistamista varten. Jotta työsuhdeilmoitus näissä tapauksissa työsuhdetta päivitetäessä tai poistettaessa aiheuttaisi hälytyksen eläk-

Lakiosasto

29.11.2001

keen alkuperäisestä päätöksenantopäivästä on pitänyt kulua vähintään neljä kuukautta.

Uuden työsuhteen rekisteröiminen aiheuttaa hälytyksen riippumatta eläkepäättöksenantopäivästä.

Jos työsuhderekisteritietojen muutos kohdistuu eläkkeellä oloaikaan, hälytys annetaan eläkettä maksavalle eläkelaitokselle eläkeoikeuden jatkumisen tarkistamista varten. Näissä tapauksissa ETK ei tutki eläkkeen päätöksenantopäivää.

Lakiosasto

29.11.2001

15

ELÄKKEEN PERIMINEN TAKAISIN

Eläkelaeissa ovat säännökset aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä ja kuittamisesta vastaisista eläke-eristä. Näiden säännösten lisäksi työttömyyseläkkeen takaisinperinnästä ovat erityissäännökset. Työttömyyseläkkeen osalta kuittamisen enimmäismäärästä ei kuitenkaan ole erikseen säädetty, joten siinä noudatetaan TEL:n 17 b §:n säännöksiä.

15.1

Yli kolmen kuukauden aiheeton maksaminen

Työttömyyseläkkeen takaisinperintää koskevien säännösten mukaan eläke on aina perittävä takaisin, jos sitä on maksettu aiheettomasti yli kolmen kuukauden ajan. Eläkelaitoksella ei tällöin ole harkintavaltaa. Kaikki perusteettomasti maksetut eläke-erät on tällöin perittävä takaisin eikä takaisinperittävää määrää voida kohtuullistaa, vaikka työansio olisi ollut eläkettä huomattavastikin pienempi.

15.2

Enintään kolmen kuukauden aiheeton maksaminen

Jos eläke tulisi takaisin perittäväksi enintään kolmen kuukauden ajalta, eläkelaitos voi erityisestä syystä luopua takaisinperinnästä. Jos tällaisia lyhyitä ansiojaksoja on toistuvasti, ei erityistä syytä perinnästä luopumiselle yleensä ole.

Erityisenä syynä voidaan pitää esimerkiksi sitä, että takaisin periminen olisi selvästi kohtuutonta tai sitä, että työnteko on ollut tilapäistä ja vähäistä. Tietämättömyys lain säännöksistä ei sen sijaan yleensä ole erityinen syy.

15.3

Takaisinperintä

Takaisinperintä tulee harkittavaksi eläkkeen keskeyttämisen yhteydessä, jos maksamista ei ole voitu keskeyttää ensimmäisestä sellaisesta kalenterikuukaudesta lukien, jolta eläkettä ei olisi saanut maksaa. Keskeyttämispäätöksen yhteydessä on tällöin myös todettava, peritäänkö aiheettomasti maksettu eläke takaisin vai ei.

Ennen takaisinperintäpäätöksen antamista eläkkeensaajaa tulee kuulla. Päätöstä ei tarvitse antaa, jos eläkettä on maksettu aiheettomasti korkeintaan kolmelta kuukaudelta ja eläkelaitos päättää (eläkkeensaajaa kuulemattakin) jättää eläkkeen takaisin perimättä. Eläkkeensaajalle tulisi kuitenkin tarpeen mukaan kirjeellä ilmoittaa, että on saatu tietää hä-

Lakiosasto

29.11.2001

nen olleen ansiotyössä, jonka johdosta eläkettä ei olisi saatu maksaa, mutta eläkettä ei kuitenkaan peritä takaisin.

Kun aiheettomasti maksettu eläke on päätetty jättää perimättä takaisin, ei sitä myöhemminkään tule periä takaisin, vaikka takaisinperintä uuden syyn johdosta suoritettaisiin. Niitä kuukausia, joilta eläke on jätetty takaisinperimättä, ei myöskään oteta huomioon, kun uudessa takaisinperintätilanteessa tarkastellaan, kuinka monelta kuukaudelta eläkettä on aiheettomasti maksettu. Aikaisempi ansiotyö otetaan kuitenkin huomioon harkittaessa, onko erityistä syytä jättää eläke uudelleen takaisinperimättä.

15.4

Kuittaaminen vastaisista eläke-eristä

Kuittauksen enimmäismäärässä noudatetaan TEL:n 17 b §:n 3 momentin yleissäännöstä. Sen mukaan kuittaamalla voidaan periä enintään yksi kuudesosa maksetun kuukausieläkkeen nettomäärästä, jollei eläkkeensaajan kanssa muuta sovita.

Eläkkeensaajan kanssa voidaan sopia suuremmastakin kuittaamisesta, mutta tällöin ei kuitenkaan tulisi tehdä sopimusta, jonka mukaan eläkettä maksettaisiin pitkän aikaa pienempänä kuin ulosottomenettelyssä olisi mahdollista.

Yleensä takaisinperintä on mahdollista vasta lainvoimaisen päätöksen perusteella. Vaikka eläkkeensaaja olisi valittanut perintäpäätöksestä, eläkelaitos voi ryhtyä perimään takaisin työttömyyseläkettä vastaisista eläke-eristä vähentämällä (TEL:n 21 b § 1 mom.). Eläkkeensaajahan on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle muun muassa työhön menostaan.

Jos työttömyyseläkettä ei ole voitu keskeyttää työssäolon johdosta, vaan eläke on vain peritty takaisin, eläkkeen aikaisista työsuhteista ei kartu eläkettä. Myöhemmin mahdollista uutta eläkettä määrättäessä eläke-aika otetaan huomioon yhdenjaksoisena takaisinperinnästä huolimatta.

Lakiosasto

29.11.2001

16

**ELÄKELAITOSTEN VÄLINEN ILMOITUSLIIKENNE VALVONTA-,
KESKEYTYS- JA PERIMISTAPAUKSISSA**

Työttömyyseläkkeen alkamista, keskeyttämistä ja takaisinperintää koskevat säännökset ovat työeläkelaeissa ja kansaeläkelaiissa samanlaiset. Tavoite on, että kaikkien työttömyyseläkettä maksavien eläkelaitosten ratkaisut ovat yhdenmukaisia.

Yleensä peruste eläkkeen keskeyttämiselle ja takaisinperinnälle on täysin selvä. Näin on ainakin työssäolotapauksissa. Eläkelaitos keskeyttää eläkkeen maksamisen ja ryhtyy takaisinperintään heti, kun se on saanut tiedon syystä, jonka johdosta eläkettä ei saa maksaa. Eläkkeen maksamista ei voi keskeyttää takautuvasti.

Jos keskeyttäminen on harkinnanvaraista, esimerkiksi kuukausiansio ei ole yksiselitteisesti määriteltävissä, tai kun eläkkeen keskeyttämisen aiheuttaisi muu syy kuin ansiotyö, eläkelaitoksen on aiheellista ennen ratkaisun tekemistä olla yhteydessä Kelaan, jos eläkkeensaaja saa eläkettä myös Kelasta. Sama koskee takaisinperinnästä luopumista.

Jos eläkkeen keskeyttämisen aiheuttaa eläkkeensaajan harjoittama yrittäjätoiminta, kuukausiansioksi arvioitu työtulo ilmoitetaan Kelalle.

Myös silloin, kun työttömyyseläkehakemus tulee hylättäväksi edelleen jatkuvan yrittäjätoiminnan perusteella, asiasta on ilmoitettava Kelalle, jos henkilö on hakenut eläkettä myös Kelasta.

16.1

Työskentelyn selvittävä eläkelaitos ja tietojen välittämien muille laitoksille

Jos usea työeläkelaitos maksaa eläkettä, yksi eläkelaitos selvittää keskeyttämisen edellytykset, kuulee tarvittaessa eläkkeensaajaa ja on yhteydessä Kelaan. Selvityksen tekevä eläkelaitos on tulevan ajan eläkkeen osasta vastaava eläkelaitos tai viimeinen eläkelaitos, jos eläke on vapaakirja.

Lainsäädäntö edellyttää, että eläkkeensaaja ilmoittaa eläkkeen maksun estävistä seikoista erikseen sekä työeläkelaitokselle että Kelalle. Jotta kaikki eläkettä maksavat laitokset saavat tiedon ilmoituksesta, eläkelaitoksen tulee kuitenkin välittää tieto muille eläkettä maksaville laitoksille, myös Kelalle.

Lakiosasto

29.11.2001

Eläketurvakeskus lähettää koneelliset hälytyssanomat valvontaa varten vain työeläkelaitoksille. Eläkelaitos välittää näin saamansa eläkkeen keskeyttämisen tai takaisinperinnän mahdollisesti aiheuttavat tiedot Kelaalle.

Vastaavasti Kela ilmoittaa työeläkelaitokselle tiedon eläkkeensaajan työssäolosta tai muusta syystä, joka mahdollisesti aiheuttaa eläkkeen keskeyttämisen tai takaisinperinnän.

Kelassa työttömyyseläkkeen keskeyttämistä koskevat ratkaisut tehdään toimistoissa. Asian käsittelee eläkkeensaajan asuinpaikkakunnan toimisto.

Lakiosasto

29.11.2001

17

ELÄKKEEN ALKAMINEN UUELLEEN

17.1

Alle vuoden keskeytys eläkkeessä

Kun keskeytetyn eläkkeen maksamista haetaan uudelleen vuoden kuluessa keskeytyksen alkamisesta, entisen eläkkeen maksaminen jatkuu (TEL:n 4 c §:n 7 mom.). Eläkettä ei siis lasketa uudelleen riippumatta siitä, oliko se täysitehoinen tai vapaakirjaeläke.

Eläkkeen maksun aloittaminen edellyttää hakemista ja työvoimatoimiston todistusta työttömyydestä. Kelan tai työttömyyskassan todistusta mahdollisista päivärahapäivistä ei tässä yhteydessä tarvita. Hakemuslomaketta ei välttämättä tarvitse täyttää, vaan hakemukseksi riittää myös selvitys ansiotyön päättymisestä. Uudelleen maksamista katsotaan haetun silloin, kun hakemus tai työvoimatoimiston todistus on saapunut työeläkejärjestelmän palvelupisteeseen. Maksamisen uudelleen aloittamisesta annetaan päätös.

Jos eläke on keskeytetty työhönmenon perusteella, sen maksaminen alkaa ansiotyön päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Jos ansio jo tätä ennen on jäänyt alle kaksinkertaisen TEL-rajan kuukaudessa, eläke maksetaan myös näiltä kalenterikuukausilta. Kun eläke on keskeytetty muusta syystä kuin työhönmenon perusteella, se alkaa maksamisen poistumiskuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Jos työntekijä on kieltäytynyt työllistämistoimenpiteistä, eläkettä ei makseta kieltäytymistä välittömästi seuranneen kalenterikuukauden alusta lukien. Sen jälkeen eläkettä voidaan ryhtyä maksamaan, jos työvoimatoimisto on antanut todistuksen, ettei eläkkeensaajalle nyt voida osoittaa työtä. Tässä tapauksessa ei tarvitse täyttää uutta hakemuslomaketta.

Eläkettä maksetaan takautuvasti enintään kuudelta kuukaudelta ennen hakemista. Eläkkeen maksaminen alkaa aina kalenterikuukauden alusta.

17.2

Keskeytys kestää yli vuoden

Jos keskeytetyn eläkkeen maksamista haetaan uudelleen yli vuoden kuluttua keskeytyksen alkamisesta (jolloin eläke on jo lakannut), sen saaminen edellyttää kaikkien eläkkeen saamisehtojen täyttymistä. Eläke lasketaan uudelleen ja siinä otetaan huomioon kaikki keskeytyksen aikaiset työsuhteet. Eläke alkaa, kun kaikki sen saamisen edellytykset ovat täyttyneet. Eläke voi tulla myönnettäväksi entisin perustein.

Lakiosasto

29.11.2001

Eläkkeen keskeyttämisestä kerrotaan kohdassa 13.3.

17.3

Eläke entisin perustein

17.3.1

Eläketapahtuma kahden vuoden kuluessa

Samoin kuin työkyvyttömyyseläke, myös työttömyyseläke myönnetään entisin perustein, jos työttömyyseläkkeen eläketapahtuma on kahden vuoden sisällä aikaisemman täysitehoisen eläkkeen päättymisestä.

Säännökseen ei sisälly harkinnanvaraa, vaan uusi eläke on tällöin aina myönnettävä entisin perustein.

Entisen eläkkeen päättymisen ja uuden eläketapahtuman välistä kahden vuoden aikaa eivät jatka työttömyyspäivärahapäivät eivätkä muutaakaan tulevaa aikaa jatkavat ajat.

Työttömyyseläke tulee myönnettäväksi entisin perustein lähinnä silloin, kun sen eläketapahtuma on kahden vuoden kuluessa entisen täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen (esimerkiksi osatyökyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutustuen) päättymisestä.

Myös työnteon vuoksi työttömyyseläkkeen keskeyttämispäivään lakaneen työttömyyseläkkeen jälkeen voi tulla myönnettäväksi uusi työttömyyseläke entisin perustein. Tämä on mahdollista ainakin silloin, kun eläkkeen lakkaamisen aiheuttanut työnteko jatkuu vain vähän yli vuoden ja uudessakin työttömyyseläkkeessä on ennen vuotta 2000 voimassa olleiden säännösten mukainen eläketapahtuma.

17.3.2

Entisin perustein myönnettävän eläkkeen määrä

Kun eläke myönnetään entisin perustein, sen määrä säilyy useimmiten entisenä, mutta siihen tulee indeksikorotus. Eläkejaksojen välissä mahdollisesti olleet työ- tai virkasuhteet taikka yrittäjätoiminta jätetään huomioon ottamatta uutta eläkettä laskettaessa.

Sen sijaan työeläkelisän uudelleen laskenta uuden eläketapahtuman perusteella voi korottaa eläkkeen määrää, koska työeläkelisään luetut etuuskuukaudet saattavat lisääntyä uuden eläketapahtuman johdosta.

Jos entisin perustein myönnetty työttömyyseläke myönnetään vuoden 2000 säännöksiä soveltaen, työttömyyseläkkeeseen ei makseta tulevan ajan eläkkeenosaa.

Lakiosasto

29.11.2001

Jos työttömyyseläke on alkanut ennen 1.1.2000 ja siihen on sisältynyt tulevan ajan eläkkeenos, myös entisin perustein myönnettävä eläke sisältää tulevan ajan eläkkeenosan.

Lakiosasto

29.11.2001

18
TYÖTTÖMYYSELÄKE MUUKSI ELÄKKEEKSI

18.1
Työttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi

Vuoden 1994 säännökset

Jos työttömyyseläke on myönnetty vuoden 1994 säännösten mukaisesti tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä, ei eläkkeen määrä muutu työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi.

Vuoden 2000 säännökset

Kun työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja tulevan ajan eläkkeenosa lisätään vanhuuseläkkeeseen, eläkkeeseen lisätään myös tulevan ajan eläkkeenosasta lasketut työeläkelisä ja lapsikorotus.

Esimerkki 11:

- työsuhteen eläkepalkka 10 000 mk/kk
- työssäoloaika 25 vuotta = 300 kk

karttunut eläke 37,5 %	3 750,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä 10,2 %	382,50	mk/kk
	<hr/>	
	4 132,50	mk/kk

lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa 4 %	400,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä 10,2 %	40,80	mk/kk
	<hr/>	
	440,80	mk/kk

- työttömyyseläkkeenä maksettiin 4 132,00 mk/kk
- vanhuuseläkkeenä maksetaan 4 573,30 mk/kk

Vapaakirjaeläkkeet

Jos eläke on myönnetty vapaakirjaeläkkeenä, ei eläkkeen määrässä tapahtu muutosta sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi, ellei eläkkeensaa- jalla ole ollut ansiotyötä työttömyyseläkkeen aikana.

Lakiosasto

29.11.2001

Normeerauskorotuksen yhteensovitus

Työttömyyseläkkeen jatkona myönnettävään vanhuuseläkkeeseen tai varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ei tehdä normeerauskorotuksen yhteensovitusta, koska tämä yhteensovitus koskee vain suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyvää. Asiasta on tarkemmin yleiskirjeessä A 41/95.

18.2

Työttömyyseläke varhennetuksi vanhuuseläkkeeksi

Jos työttömyyseläkkeen saajalle myönnetään varhennettu vanhuuseläke, työttömyyseläke lakkautetaan varhennetun vanhuuseläkkeen alkamiseen.

Jos työttömyyseläke on myönnetty vapaakirjaeläkkeenä, eläkkeeseen lasketaan vain varhentamiskuukausien mukaan määräytyvä varhennusvähennys.

Jos taas työttömyyseläkkeen perusteella on oikeus tulevan ajan eläkkeenosaan, joka maksetaan joko työttömyyseläkkeessä tai vasta vanhuuseläkkeessä, varhennettu vanhuuseläke lasketaan seuraavasti:

- karttuneeseen eläkkeeseen (=vapaakirjoihin) lisätään eläkejaksosta eläketapahtuman ja työttömyyseläkkeen päättymisen väliseltä ajalta karttunut eläke. Tämän jälkeen lisätään mahdollinen työeläkelisä ja lapsikorotus sekä tehdään yhteensovitus. Yhteensovitettuun eläkkeeseen tehdään varhentamiskuukausien mukaan määräytyvä varhennusvähennys.

18.3

Työttömyyseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi tai yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi

Jos työttömyyseläkkeen saaja tulee pitkäaikaisesti eli ainakin vuoden ajaksi työkyvyttömäksi, täysi työkyvyttömyyseläke tai yksilöllinen varhaiseläke on saman suuruinen kuin maksettu työttömyyseläke. Jos työttömyyseläkkeessä on ollut tulevan ajan eläkkeenosa lepäävänä, ei tätä lepäävää tulevan ajan eläkkeenosaa lisätä työkyvyttömyyseläkkeeseen tai yksilölliseen varhaiseläkkeeseen.

Työttömyyseläke muutetaan työkyvyttömyyseläkkeeksi tai yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi lähinnä seuraavasta mahdollisesta eräntymispäivästä (TEL 4 c § 9 mom.)

Lakiosasto

29.11.2001

Tulevan ajan eläkkeenosa ja tältä ajalta laskettava mahdollinen työeläkelisä ja lapsikorotus lisätään kuitenkin eläkkeeseen sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi myös silloin, kun työttömyyseläke on ensin muuttunut työkyvyttömyyseläkkeeksi.

18.4

Perhe-eläke työttömyyseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeeksi muuttuneen työttömyyseläkkeen jälkeen

Työttömyyseläkettä tai työkyvyttömyyseläkkeeksi muuttunutta työttömyyseläkettä saaneen henkilön jälkeen myönnettävä perhe-eläke määrätään edunjättäjän saaman eläkkeen perusteella.

Jos eläkkeessä oli lepäävän tulevan ajan eläkkeenosa, se lisätään mahdollisine työeläkelisineen perhe-eläkkeen perusteena olevaan eläkkeeseen.

18.5

Työttömyyseläke eläkesovituksessa

Työttömyyseläkkeen huomioon ottamisesta eläkesovituksessa on lakiosaston tiedote 3/2000 osiossa 23.

Lakiosasto

29.11.2001

19

MUU ELÄKE TYÖTTÖMYYSSELÄKKEEKSI

19.1

Osatyökyvyttömyyseläke työttömyyseläkkeeksi

Osatyökyvyttömyyseläkettä saavalla henkilöllä saattaa olla oikeus työttömyyspäivärahaan ja sen perusteella myöhemmin työttömyyseläkkeeseen. Vuoden 1994 alusta lukien hänen ei ole tarvinnut olla kokoaika-työnhakijana. Jos täysitehoisen osaeläkkeen saaja saa työttömyyseläkkeen saamiseen oikeuttavan todistuksen, hänellä on työttömyyseläkeoikeus myös vuoden 2000 säännösten mukaan. 5/15 vuoden työssä-olovaatimuksessa täysitehoisella eläkkeellä oloaika rinnastetaan työsäoloaikaan.

Jos osatyökyvyttömyyseläkettä saava henkilö täyttää työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset, eläke muutetaan hakemuksesta työttömyyseläkkeeksi. Se on yhtä suuri kuin työkyvyttömyyseläke, jonka henkilö olisi saanut, jos osaeläke olisi muutettu täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Jos työttömyyseläke myönnetään vuoden 2000 säännösten mukaisena, tulevan ajan eläkkeen osa jää lepäämään. Työttömyyseläke määrätään kuitenkin vähintään maksetun osaeläkkeen suuruiseksi, jollei esim. yhteensovituksesta muuta johdu. Jos työttömyyseläke myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta on jo maksettu osaeläkettä, osaeläke katsotaan työttömyyseläkkeen osasuoritukseksi.

Vuoden 2000 säännöksiä sovelletaan, jos sekä osatyökyvyttömyyseläkkeen että työttömyyseläkkeen eläketapahtumat eli siis molemmat eläketapahtumat ovat 1.1.2000 tai sen jälkeen eikä hakija kuulu voimaantulosäännöksellä suojattuihin.

Muissa tapauksissa sovelletaan syntymävuodesta riippumatta vuoden 1994 säännöksiä, joiden mukaan työttömyyseläkkeessä voi olla täysi tulevan ajan eläkkeenosa.

Esimerkki 12: esimerkki vuoden 1994 säännösten soveltamisesta

Vuonna 1946 syntynyt henkilö saa tulevan ajan sisältävää osatyökyvyttömyyseläkettä vuodesta 1995 lähtien ja jää työttömäksi vuonna 2001. Hänen vuonna 2006 alkavassa työttömyyseläkkeessään maksetaan tulevan ajan eläkkeenosa, jos hänellä on tuolloin oikeus työttömyyseläkkeeseen.

Lakiosasto

29.11.2001

19.2

Osa-aikaeläkkeen jälkeinen työttömyyseläke

Jos osa-aikaeläkettä saava henkilö jää työttömäksi, hänen osa-aikaeläkkeensä päättyy. Työsuhteen tai yrittäjätoiminnan päättymisen jälkeen hän voi saada työttömyyspäivärahaa ja täyttää työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Osa-aikaeläkkeensaajan työajassa ja ansiotuloissa saattaa myös tapahtua sellaisia muutoksia, ettei henkilöllä ole enää oikeutta eläkkeeseen. Hänellä saattaa kuitenkin tällöin olla oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan ja sen jälkeen työttömyyseläkkeeseen.

Työttömyyseläkettä myönnettäessä tutkitaan tulevan ajan edellytysten täytyminen. Jos edellytykset täyttyvät ja eläke tulee myönnettäväksi vuoden 2000 säännösten mukaan, työttömyyseläke myönnetään täysitehoisena, mutta maksetaan ilman tulevan ajan eläkkeenosaa. Sekä työsuhteista että mahdollisesti eläkejaksosta (=ansion alenema) laskeut tulevan ajan eläkkeenosat lisätään aikanaan vanhuuseläkkeeseen tai työttömyyseläkkeensaajan jälkeen myönnettävään perhe-eläkkeeseen.

Vuoden 2000 säännöksiä sovelletaan, jos työttömyyseläkkeen eläketa-pahtuma on 1.1.2000 tai sen jälkeen eikä hakija kuulu voimaantulo-säännöksellä suojattuihin.

19.2.1

Osa-aikaeläke ja työntekijän työttömyyspäiväraha

Osa-aikaeläkkeen aikaisesta osa-aikatyöstään työttömäksi jääneen työntekijän työttömyyspäiväraha määräytyy yleensä ennen osa-aikaeläkkeen alkamista olleen ansiotason perusteella, jos osa-aikatyötä oli vähintään 18 viikkotuntia. Tarkempia tietoja tästä ja osa-aikaeläkkeellä olleen yrittäjän työttömyyspäivärahasta on kysyttävä päivärahamaksajalta, työttömyyskassasta tai Kelasta.

19.3

Vanhuuseläke alle 65-vuotiaana

Alle 65-vuotiaalle, vanhuuseläkkeellä olevalle työttömälle työnhakijalle voi tulla maksettavaksi vähennettyä päivärahaa, jos eläke on päivärahaa pienempi. Päivärahaoikeuden ehtona on, ettei vanhuuseläke perustu täysiin palvelusvuosiin. Jos vähennytyistä päivärahoista kertyy päivärahojen enimmäismäärä, henkilöllä on oikeus työttömyyseläkkeeseen sellaisen työskentelyn perusteella, joista ei ole myönnetty vanhuuseläkettä.

Lakiosasto

29.11.2001

Varhennetun vanhuuseläkkeen saajalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

19.4

Luopumiseläke, luopumistuki ja sukupolvenvaihdoseläke

Jos luopumiseläkettä saava henkilö on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa, hänen saamansa etuus vähennetään työttömyyspäivärahan määrästä. Luopumiseläkkeen saajalle voi siis syntyä työttömyyseläkeoikeus.

Sukupolvenvaihdoseläke ja luopumistuki sen sijaan estävät työttömyyspäivärahan saamisen.

Lakiosasto

29.11.2001

20

ULKOMAILLA OLON VAIKUTUS TYÖTTÖMYYSELÄKEOIKEUDEN
SYNTYMISEEN

20.1

Tulevan ajan huomioon ottamista koskevat vaatimukset

5 vuoden asuminen

Työttömyyseläkkeessä voidaan ottaa huomioon aika eläketapahtumasta eläkeikään eli tuleva aika vain, jos henkilö on asunut Suomessa ennen eläketapahtumaa vähintään viisi vuotta. Tähän aikaan rinnastetaan

- vakuutettu asuminen tai työskentely EU-maissa ja
- vakuutettu työskentely muussa sosiaaliturvasopimusmaassa kuin Israelissa ja Sveitsissä.

EU-tilanteissa viiden vuoden vaatimukseen kelpaavat siis myös ulkomaan asumiseen perustuvat vakuutuskaudet. Sosiaaliturvasopimusmaissa edellytetään nimenomaisesti työskentelyä. Tämä johtuu EU-säännösten laajemmasta sanamuodosta (asetuksen 1408/71 liite VI).

Työskentely (tai EU-tilanteissa asuminen) osoitetaan ulkomaan laitoksen antamalla vakuutuskausitodistuksella.

12/10-työssäoloehto

Jotta eläkkeessä voidaan ottaa huomioon tuleva aika vaaditaan, että henkilöllä on 12 kuukautta vakuutettua työssäoloa 10 vuoden aikana Suomessa. Tässä otetaan huomioon vain Suomessa tehty työ. Tällaista työtä on myös työskentely ulkomailla lähetettynä työntekijänä. Ulkomaisia vakuutuskausia EU-maissa tai muissa maissa ei voida ottaa tähän 12 kuukauden aikaan.

Jos työntekijä muuttaa työhön toiseen EU- tai ETA-maahan siten, että hän on siellä myös vakuutettu, katkeaa hänen oikeutensa saada Suomesta täyttä tulevan ajan huomioon ottavaa eläkettä viimeistään 10 vuoden kuluttua Suomen työsuhteen päättymisestä.

20.2

5/15 vuoden työssäolovaatimus

Työttömyyseläkkeen myöntäminen työttömälle edellyttää, että hän on eläketapahtumaa välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut TEL:n 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muu-

Lakiosasto

29.11.2001

ta siihen rinnastettavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta.

EU-maassa tai muussa sosiaaliturvasopimusmaassa työskentely rinnastetaan tätä edellytystä tutkittaessa Suomessa työskentelyyn. Sveitsissä ja Israelissa työskentelyä ei kuitenkaan lueta mukaan.

Toisen EU-maan vakuutuskaudet voivat sisältää joko pelkästään työskentelyaikaa tai myös muita siihen rinnastettavia kausia kuten työttömyysaikoja riippuen siitä, mitä aikoja ao. maassa luetaan eläkeajaksi (yleiskirje A 48/96 kohdat 4.4.1 ja 4.4.2).

Eläketurvakeskus hankkii tarvittaessa tiedot näistä vakuutuskausista sopimusmaan yhdyslaitokselta (vakuutuskauditodistus).

20.3

Työttömyystodistus

Työttömyyseläkkeen saamisen ehtona on, että hakija esittää työttömyyskassan tai Kelan todistuksen siitä, ettei hänellä enää ole oikeutta työttömyyspäivärahaan TTL:n 26 §:n 1 tai 2 momentin mukaan. Muunlainen, esimerkiksi ulkomaisen viranomaisen antama todistus maksetuista työttömyyspäivärahoista ei siis kelpaa.

Jos henkilölle syntyy Suomessa oikeus saada työttömyyspäivärahaa, Suomen päivärahan 500 päivän enimmäismäärään luetaan myös EU/ETA-maissa sekä Virossa, Latviassa ja Liettuaassa maksetut päivärahat.

Jos Suomessa ei ulkomaan työskentelyn rinnastamisen jälkeenkään ole syntynyt päivärahaoikeutta, ei oikeutta työttömyyseläkkeeseen ole. Pelkästään ulkomailla maksettujen päivärahojen perusteella ei synny eläkeoikeutta, koska nämä päivärahat luetaan Suomen päivärahojen enimmäismäärään vain, jos henkilölle syntyy myös Suomessa päivärahaoikeus.

Ulkomailla työskennelleen henkilön on syytä selvittää päivärahaoikeutensa työttömyyskassasta tai Kelasta.

Lakiosasto

29.11.2001

20.4

Ulkomaaneläkkeen vaikutus työttömyyseläkeoikeuteen ja eläkkeen laskemiseen

EU-säännösten mukaan

Koska muusta EU-maasta myönnettävä eläke saattaa estää työttömyyspäivärahan saamisen, eläkehakemus kannattaa tehdä vasta, kun päivärahatodistus on annettu.

EU-säännöksissä eläke-etuudet jaotellaan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-etuuksiin. Koska työttömyyseläke ei perustu työkyvyttömyyteen, se kuuluu EU-säännöksiä sovellettaessa vanhuusetuuksiin. Tästä seuraa, että työttömyyseläkkeeseen sovelletaan asetuksen 1408/71 vanhuusetuuksia koskevia säännöksiä.

EU-säännöksiä on ehdotettu muutettavaksi siten, että niitä sovellettaisiin myös varhaiseläkkeisiin. Määritelmän mukaan tällaisen etuuden edellytyksenä ei voisi olla se, että henkilön pitää olla työmarkkinoiden käytettävissä. Koska työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on edelleen, että hakija on työmarkkinoiden käytettävissä, työttömyyseläke säilyisi jatkossakin asetuksessa 1408/71 määriteltynä vanhuusetuutena.

Asetuksen mukaan eläkkeenhakija voi lykätä vanhuusetuuksien hakemista niistä muista EU- tai ETA-maista, joissa hän on työskennellyt. Näin ollen työttömyyseläkkeen hakijan ei ole pakko hakea eläkettä muusta EU- tai ETA-maasta, jos hän ei sitä halua. Toisaalta hän voi hakea ulkomaan eläkkeensä varhennettuna vanhuuseläkkeenä, mutta tällainen eläke on, kuten varhennettu vanhuuseläke Suomessakin, vanhuuseläkeiässä saatavaa eläkettä pienempi. Jos hakija on ilmoittanut ulkomaan työskentelystään, eläkelaitos selvittää hakijalta, onko hän tarkoituksenaan hakea eläkettä muusta EU- tai ETA-maasta varhennettuna.

Ruotsissa varhennettun vanhuuseläkkeen saa aikaisintaan 61 vuoden iästä ja Saksassa erilaisin edellytyksin aikaisintaan 60 vuoden iästä. Norjassa ei varhennettua vanhuuseläkettä ole.

Työttömyyseläkkeenhakija voi hakea muusta EU- tai ETA-maasta myös työkyvyttömyyseläkettä. Jos hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke Ruotsista, Norjasta, Islannista taikka Saksasta ja hänellä on oikeus tulevan ajan työttömyyseläkkeeseen, tuleva aika ositetaan sosiaaliturvasopimusten mukaisesti (ks. EU-yleiskirje A 48/96 kohta 4.)

Työttömyyseläke lasketaan yleensä kansallisena eläkkeenä, mutta edellä selostetussa tilanteessa sosiaaliturvasopimuksen ositussäännökset voivat tulla sovellettavaksi. Samoin EU-säännösten muut yh-

Lakiosasto

29.11.2001

teensovitusta koskevat määräykset koskevat myös työttömyyseläkettä, mutta koska eläke yleensä myönnetään näissä tilanteissa vain Suomessa, niillä ei ole käytännössä merkitystä.

On mahdollista, että työttömyyseläkkeen saaja on ansainnut korotettua karttumaa ulkomaan vakuutuskauden perusteella. Tällöin eläke on laskettava EU-eläkkeenä, vaikka toisesta EU- tai ETA-maasta ei vielä haettaisikaan eläkettä. Hakemus kuitenkin viritetään kansalliseksi hakemukseksi, koska sitä käsitellään ainoastaan Suomessa. Eläketurvakeskus pyytää eläkelaitoksen pyynnöstä näissäkin tilanteissa vakuutuskausi- todistuksen, josta selviää korotettuun karttumaan oikeuttavat ulkomaan vakuutuskaudet. Lakiosaston tiedote 11/99 osiossa 23.

Sosiaaliturvasopimusten mukaan

Muissa kuin USA:n ja Kanadan sekä Quebecin sopimuksissa ei ole eläkkeen laskentaan vaikuttavia säännöksiä. Näissäkin sopimuksissa on ainoastaan säännös, jonka perusteella myös vapaakirjaan voi liittyä osa tulevaa aikaa. Käytännössä tällä säännöksellä ei ole työttömyyseläkkeen kannalta merkitystä.

20.5

Työttömyyseläkkeen maksun jatkuminen ulkomailla oleskelun aikana

Eläkettä ei makseta sellaiselta kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja ulkomailla oleskelun tai muun vastaavan syyn takia ei voisi ottaa vastaan hänelle mahdollisesti tarjottavaa työtä.

Eläkkeen maksun keskeyttäminen tulee harkittavaksi, kun eläkkeensaaja on ulkomailla yli kuukauden ajan. Enintään kuukauden pituinen ulkomaanmatka ei ole esteenä eläkkeen maksamiselle.

Kuukautta pitemmän ulkomailla olon vaikutus eläkkeen maksamiseen harkitaan kussakin yksittäistapauksessa erikseen.

Pitempäänkin muussa maassa, esimerkiksi lastensa luona oleskelevalle eläke voidaan maksaa, jos eläkkeensaajalla on Suomessa asunto ja hän on valmis palaamaan kotimaahan heti, jos työtä tarjotaan (VaKO 341/87, ETK9431).

Maksaminen EU/ETA-maihin

EU-säännösten mukaan työttömyyseläkkeen maksamista ei voida keskeyttää sillä perusteella, että eläkkeensaaja oleskelee ulkomailla, jos kysymyksessä on toinen EU- tai ETA-maa ja eläkkeensaaja on EU- tai ETA-kansalainen.

Lakiosasto

29.11.2001

Maksaminen sopimusmaihin

Työttömyyseläke maksetaan Kanadaan, Yhdysvaltoihin ja Quebeciin, koska sosiaaliturvasopimuksessa ei ole erityistä kieltoa.

Työttömyyseläkettä ei sen sijaan makseta Israeliin, Latviaan, Liettuaan, Sveitsiin eikä Viroon.

20.6

Miten työttömyyden jatkumista ulkomailla seurataan

20.6.1

Eläkkeensaajan ilmoittamisvelvollisuus

Työttömyyseläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle TEL:n 4 c §:n 4 momentissa tarkoitetuista seikoista, joiden vuoksi johdosta eläkettä ei makseta. Ilmoituksen voi tehdä kirjallisesti tai puhelimitse.

20.6.2

Eläkelaitoksen valvontatoimet

Jos on perusteltu syy epäillä, että työttömyyseläkkeensaaja on EU/ETA-maassa mennyt työhön, eläkelaitos voi pyytää Kelaa hankkimaan selvitystä eläkkeensaajan työnteosta. Tämä tapahtuu siten, että Kelaa pyydetään lähettämään kyseisen maan yhdyslaitokselle lomake E 215. Lomake on osiossa 30.

Lakiosasto

29.11.2001

21

TYÖTTÖMYYSELÄKKEIDEN KUSTANNUKSET

21.1

Eläkelaitoksen vastuu työttömyyseläkkeistä

Laissa (TEL 12 §, LEL 9 §, MEL 3a) säädetään, miten työttömyyseläkkeestä määräytyy yksittäisen TEL-, LEL-, TaEL- tai MEL-eläkelaitoksen vastuulla oleva osa. Yksittäinen eläkelaitos vastaa tulevan ajan työttömyyseläkkeen osasta (nykyisin 80 prosenttia) alkuhetken palkkatason ja lain mukaan.

Yksittäisen eläkelaitoksen vastuulla oleva työttömyyseläkkeen osa kustannetaan myöntöhetkellä kertasummana. Kertasummana peritään määrä, joka keskimäärin tarvitaan yksittäisen eläkelaitoksen vastuulla olevan työttömyyseläkkeen osan maksamiseen vanhuuseläkeikään asti. Kertasummaa laskettaessa otetaan huomioon varoille saatavissa oleva korkotuotto ja kuolevuus.

TEL-LEL-TaEL-MEL -eläkelaitokset kustantavat yhdessä muun kuin yksittäisen eläkelaitoksen vastuulla olevan osan työttömyyseläkkeestä. Yhteisesti kustannettava työttömyyseläke sisältää tulevan ajan työttömyyseläkkeen alkuhetken määrästä osan (nykyisin 20 prosenttia), yleisen eläketason parannukset sekä palkkatason noususta ja indeksikorjauksista aiheutuvan menon. Vapaakirjana myönnetty työttömyyseläkkeet ovat kokonaisuudessaan yhteisesti kustannettavia.

YEL:n mukaiset työttömyyseläkkeet ovat YEL-eläkelaitosten yhteisesti kustannettavia. MYEL:n mukaisista työttömyyseläkkeistä vastaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

Tässä luvussa alkuhetki tarkoittaa eläketapahtuman sattumisesta seuraavan kuukauden alkua ja tulevan ajan eläkkeellä tarkoitetaan myös lepäävää tulevan ajan eläkettä.

21.1.1

Vuoden 1994 säännösten mukaan myönnetty eläkkeet

Jos tulevan ajan työttömyyseläke on myönnetty TEL:n perusteella, yksittäisen TEL-eläkelaitoksen vastuulla oleva osa on 50 prosenttia eläkkeen alkuhetken määrästä. Eläke on yksittäisen TEL-eläkelaitoksen vastuulla vain, jos TEL-työsuhde on kestänyt vähintään viisi vuotta.

Lakiosasto

29.11.2001

Jos tulevan ajan työttömyyseläke on myönnetty LEL:n tai MEL:n perusteella, ko. eläkelaitoksen vastuulla oleva osa on 30 prosenttia eläkkeen alkuhetken määrästä. TaEL:n perusteella myönnetty tulevan ajan työttömyyseläke on kokonaan yhteisesti kustannettavaa.

21.1.2

Vuoden 2000 säännösten mukaan myönnetyt eläkkeet

Jos lepäävän tulevan ajan työttömyyseläke on myönnetty TEL:n, LEL:n, TaEL:n tai MEL:n perusteella, yksittäisen eläkelaitoksen vastuulla oleva osa on 80 prosenttia eläkkeen alkuhetken määrästä.

Viiden vuoden TEL-työsuhteen kestovaatimus on poistettu.

21.1.3

Erityissäännöksiä

Jos eläke myönnetään entisin perustein (luku 17.3), yksittäisen eläkelaitoksen vastuulla olevasta työttömyyseläkkeen osasta vastaa entisestä työttömyyseläkkeestä vastannut eläkelaitos.

Jos 55 vuotta täyttänyt työtön työllistetään enintään 10 kuukaudeksi (luku 8.2), yksittäisen eläkelaitoksen vastuulla olevasta työttömyyseläkkeen osasta vastaa ennen työllistämistä vastuussa ollut eläkelaitos.

21.2

Työnantajan kustannukset työttömyyseläkkeistä

Luvussa 21.1 määritelty eläkelaitoksen vastuu ei vielä kerro, maksaako eläkelaitos vai eläkelaitoksessa vakuutettu työnantaja yksittäisen eläkelaitoksen vastuulla olevan osan työttömyyseläkkeestä. Eläkelaitosten laskuperusteissa sekä eläkekassojen ja eläkesäätiöiden säännöissä määritellään kustannusten jakautuminen eläkelaitoksen ja eläkelaitoksessa vakuutettujen työnantajien kesken.

21.2.1

Eläkekassat

Usean työnantajan TEL-eläkekassassa kassa perii työttömyyseläkkeen kustannukset työnantajilta palkkasummien suhteessa. Yhden työnantajan TEL-eläkekassassa työnantaja vastaa itse kustannuksistaan.

21.2.2

Eläkesäätiöt

Usean työnantajan TEL-eläkesäätiössä työttömyyseläkkeen kustannusten jakautuminen työnantajien kesken riippuu noudatettavasta kirjanpi-

Lakiosasto

29.11.2001

dosta. Jos eläkesäätiö noudattaa tasaavaa kirjanpitoa, eläkesäätiö perii kustannukset työnantajilta palkkasummien suhteessa. Jos eläkesäätiö noudattaa työnantajakohtaista kirjanpitoa, yksittäinen työnantaja vastaa itse kustannuksistaan.

Yhden työnantajan TEL-eläkesäätiössä työnantaja vastaa itse kustannuksistaan.

21.2.3

Työeläkeyhtiöt

Työttömyyseläkkeen kustannusten jakautumisessa työnantajan ja työeläkevakuutusyhtiön kesken on pyritty siihen, että yksittäisen työnantajan maksettavaksi tuleva osuus olisi kohtuullinen. Tämä toteutetaan siten, että työntekijöiden lukumäärän ollessa 51-799 (51-299 ennen vuotta 2000), työnantajan kustannukset omista eläketapauksistaan kasvavat tasaisesti.

Jos työnantajan TEL:n alaisten työntekijöiden määrä on alle 50, työnantajalle ei koskaan synny suoraa kustannusvastuuta omista eläketapauksistaan. Jos työnantajan TEL:n alaisten työntekijöiden määrä on 800 tai yli (300 tai yli ennen vuotta 2000), yksittäinen työnantaja vastaa itse kustannuksistaan.

21.2.3.1

Yli 50-vuotiaina palkatut työntekijät työeläkeyhtiöissä

Vuoden 2000 alusta helpotettiin työnantajan kustannusvastuuta yli 50-vuotiaiden työttömyyseläkkeistä. Tavoitteena oli, että työnantajat eivät pidättäytyisi ikääntyneen työvoiman työhönnotosta työttömyysriskin vuoksi.

Jos työntekijä on otettu töihin yli 50-vuotiaana ja hänen työsuhteensa on kestänyt alle kolme vuotta hänen työttömäksi tullessaan, kustannukset jaetaan työeläkevakuutusyhtiössä vakuutettujen työnantajien kesken. Työnantajat vastaavat kustannuksista työntekijöiden lukumäärän suhteessa. Näin tasoitetaan työnantajakohtaista riskiä.

21.3

Perusteet vapautua työnantajakohtaisesta omavastuusta työttömyyseläkkeessä

Työnantajakohtainen omavastuu työttömyyseläkkeistä määritellään TEL:n mukaisen peruseläkevakuutuksen erityisperusteissa. Työttömyyseläkkeen työnantajakohtaisen omavastuun kohtuuttomuuksien välttämiseksi työttömyyseläkkeen omavastuuta ei ole tilanteissa, joissa työsuhde on päättynyt yksilöperusteiseen lailliseen purkuun tai irtisa-

Lakiosasto

29.11.2001

nomiseen muusta kuin terveydellisestä syystä taikka työntekijän omasta vapaasta tahdostaan suorittamasta irtisanomisesta.

Ostavastuun kiertämisen estämiseksi on selvitettävä, ettei tapauksiin liity miltään osin työnantajan omavastuun kiertämistarkoitusta, työntekijän painostusta tai irtisanoutumiseen kannustusta. Esimerkiksi työsuhteen päättymiseen liittyen maksettu taloudellinen etuus (kehittämisraha ym.) osoittaa käytännössä, että kysymyksessä on omavastuun piiriin kuuluva taloudellis-tuotannollinen irtisanomiseen rinnastettava tapaus. Työntekijän irtisanoutuessa työnantajalla on omavastuu myös silloin, kun irtisanoutuminen todistettavasti perustuu työnantajasta johtuvaan, työsopimuslain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettuun syyhyn. Epäselvissä tilanteissa työnantajalla on aina omavastuu.

Ostavastuun olemassaolon selvittää tarvittaessa Eläketurvakeskus.

Työeläkelaitos lähettää kaikissa työttömyyseläketapauksissa omavastuuseen perustuvan laskun suurtyönantajalle. Jos työnantaja katsoo, ettei sillä ole edellä mainituilla perusteilla omavastuuta, työnantaja voi vapautuakseen omavastuusta toimittaa kirjallisen selvityksen eläkelaitokselle.

Jos työnantaja on toimittanut tällaisen kirjallisen selvityksen eläkelaitokselle, eläkelaitos voi pyytää lausunnon Eläketurvakeskukselta, joka tällöin tutkii työnantajan väitteen ja perusteiden todenmukaisuuden ja myös kuulee tarvittaessa sekä työnantajaa että työntekijää.

Lausuntoaan varten Eläketurvakeskus selvittää, onko asiasta tuomioistuimen ratkaisua tai sopimusta. Eläketurvakeskus selvittää myös miten työntekijän irtisanominen on vaikuttanut hänen oikeuteensa saada työttömyyspäivärahaa. Näiden sekä työnantajan ja työntekijän antamien selvitysten perusteella Eläketurvakeskus antaa eläkelaitokselle lausunnon siitä, täyttääkö työsuhteen päätyminen ne tunnusmerkit, joiden perusteella työnantaja maksuperusteiden mukaan vapautuu omavastuusta.

Kun perusteet omavastuusta vapauttamiselle ovat olemassa, vastuu työttömyyseläkkeen rahastoinnista siirtyy eläkelaitoksen omavastuisten työnantajien yhdessä suoritettavaksi maksuperusteiden mukaisesti.

Lainmuutoksen yhteydessä on sovittu, että työvoimatoimisto merkitsee työttömyystodistukseen tiedon siitä, että työntekijälle on määrätty päivärahaton kausi oman irtisanoutumisen perusteella.

Lakiosasto

29.11.2001

21.4

Eläkekassat ja eläkesäätiöt

Laskuperusteiden muutokset, jotka koskevat yli 50-vuotiaina palkattuja työntekijöitä sekä perusteita vapautua työnantajakohtaisesta omavastuusta työttömyyseläkkeessä, eivät koske eläkekassoja eivätkä eläkesäätiöitä.

21.5

Eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertäminen

Omvastuinen suurtyönantaja on voinut ennen 1.1.2000 vaikuttaa eläkekustannuksiinsa esimerkiksi jakamalla yrityksen pienemmiksi kokonaisuuksiksi ja siirtämällä ikääntyneet työntekijät näihin omavastuun ulkopuolelle jääviin pienyrityksiin. Lainsäädännökset eivät ole antaneet eläkelaitoksille mahdollisuuksia sivuuttaa näitä järjestelyjä.

Jos tällaisiin järjestelyihin on ryhdytty ilmeisenä tarkoituksena omavastuun kiertäminen, on niihin voitu 1.1.2000 alkaen eläkelaitoksen taholta puuttua. TEL 1 §:n 6 momenttiin, jossa säädetään eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertämisestä, on lisätty vuoden 2000 alusta vakuutusmaksujen kiertämistä ehkäisevä säännös. Tämän säännöksen mukaan, jos vakuutusmaksun välttämiseksi oikeustoimelle on annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, on vakuutusmaksua perittäessä meneteltävä asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.

Jos siis yrityksessä tapahtuneen järjestelyn selvänä tarkoituksena on ollut kiertää työnantajan työkyvyttömyys- tai työttömyysvastuuta koskevia määräyksiä, eläkelaitos voi määrätä vakuutusmaksun ennen mainittua järjestelyä vallinneen tilanteen mukaan. Jos työnantaja pystyy esittämään selkeät liiketaloudelliset perusteet yritysjärjestelyille, ei eläkelaitoksella ole aihetta puuttua asiaan. Harkinta tehdään tällaisissa tilanteissa aina tapauskohtaisesti erikseen.

Työnantaja voi hakea eläkelaitoksen ratkaisuun muutosta TEL 22 §:ssä tarkoitetulla perustevalituksella.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko kyseessä vakuutusmaksun kiertäminen, voi asian siirtää myös Eläketurvakeskuksen ratkaistavaksi. Hakemuksen Eläketurvakeskukselle voi tehdä asianomainen työnantaja tai eläkelaitos. Työntekijän ei katsota olevan tällaisessa tilanteessa asian-

Lakiosasto

29.11.2001

osainen, joten hänellä ei ole oikeutta tehdä hakemusta. Eläketurvakeskus antaa asiassa muutoksenhakukelpoisen päätöksen.

21.6

Asian käsittely eläkelaitoksessa

Käytännössä työnantajalta tulisi vaatia nimenomainen hakemus omavastuusta vapautumiseksi. Asia voidaan käsitellä ja tutkia eläkelaitoksessa jo ennen vakuutusmaksun määräämistä, jos on selvästi tiedossa, että peruste omavastuusta vapautumiseksi jonkin yksittäisen työsuhteen osalta on olemassa.

Viime kädessä työnantajalla itsellään on velvollisuus esittää selvitys omavastuusta vapautumisen perusteesta. Eläkelaitos voi kuitenkin jo ennakolta työntekijän työttömyyseläkeasiaa käsitellessään hankkia asiaan liittyvää selvitystä muun muassa työvoimahallinnon viranomaisilta taikka työttömyyspäivärahan maksajilta.

Työttömyystodistuslomakkeeseen on 1.1.2000 voimaantulleen lainsäädännön myötä lisätty kohta, jossa työvoimatoimisto ilmoittaa, onko eläkekehakijalle annettu "korvaukseton määräaika työstä eroamisen johdosta" ja mistä alkaen tuo työttömyysturvan ns. karenssiaika on alkanut. Karenssi määrätään henkilölle, joka ilman pätevää syytä on eronnut työstään tai joka on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen. Karenssi määrätään myös lainmukaisella yksilöperusteisella, ei kuitenkaan terveydellisellä perusteella irtisanotulle työntekijälle, jos tämä ei ole todisteellisesti riitauttanut irtisanomista irtisanomisajan kuluessa. Karenssi voidaan määrätä myös, jos työntekijä on ilmeisen aiheuttomasti riitauttanut työsuhteen irtisanomisperusteen. Työntekijän purettua työsopimuksen todisteellisesti työsopimuslain 43 §:n 3 momentissa mainituilla perusteilla hänelle ei kuitenkaan määrätä karenssia, koska hänellä katsotaan olevan pätevä syy työstä eroamiseen.

Tietoa työvoimaviranomaisen antamasta karenssista voidaan pitää riittävänä osoituksena, että työsuhde on päättynyt työntekijästä johtuvasta syytä tai lainmukaisen muun kuin terveydellisen yksilöperusteisen irtisanomisperusteen vuoksi. Työvoimatoimiston todistuslomakkeelle tekemän merkinnän perusteella eläkelaitos voisi siten myös omaloitteisesti "poolata" työttömyyseläkkeen kustannuksen kaikkien samasta eläkelaitoksesta vakuutuksen ottaneiden suurtyönantajien kesken maksuperusteiden mukaisesti. Kyseiselle työnantajalle ei tällöin tulisi määrättäväksi omavastuuta.

Käytännössä eläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia työsuhteen päättymisperusteesta muuta selvitystä työttömyystodistuksessa olevan ka-

Lakiosasto

29.11.2001

renssia koskevan merkinnän lisäksi ovat rajoitetut. Omavastuun määrääminen on siten käytännössä ratkaistava sen sekä työnantajan toimitaman selvityksen perusteella. Työttömyyseläkehakemuslomakkeesta ei saada tätä asiaa koskevaa lisäselvitystä.

Mikäli työnantajaa ei pyynnöstä ("hakemuksesta") huolimatta vapauteta omavastuusta, on hänellä mahdollisuus riitauttaa asia (maksuunpano) TEL:n 22 §:n mukaisella perustevalituksella. Valitusaika perustevalituksessa on kaksi vuotta vakuutusmaksun maksuunpanovuoden päättymisestä lukien. Tämä on käytännössä myös omavastuusta vapautumista koskevan pyynnön ("hakemuksen") ehdoton määräaika.

21.7

Työnantajalta vaadittavista selvityksistä

Työnantajan esittämä selvitys voi koostua ainakin seuraavista asiakirjoista:

Esimerkkejä, kun työnantaja hakee vapautumista työsuhteen laillisen päättämisen perusteella

- mahdollinen tuomioistuimen lainvoimainen päätös, jossa työsuhteen päättäminen on todettu lailliseksi (työntekijän korvausvaatimukset laittomasta irtisanomisesta on hylätty)
- asiakirjat, joiden perusteella voidaan päätellä, että työsuhteen päättämisessä on pyritty noudattamaan työsopimuslain säännöksiä työsuhteen päättämismenettelystä (mm. työsopimuksen päättämisilmoitus ja selvitys sen tiedoksiannosta sekä mahdollinen kirjallinen muistio työntekijän kuulemisesta ja mahdollinen päättämisperusteen tarkempi kirjallinen selvitys)
- mikäli asiaa ei ole käsitelty tuomioistuimessa, kirjallinen vakuutus siitä

Esimerkkejä, kun työnantaja hakee vapautumista työntekijän oman irtisanoutumisen perusteella

- mahdollinen tuomioistuimen (hylkäävä) päätös, mikäli työntekijä on päättämisperusteena vedonnut TSL 43 §:n 3 momentin mukaisiin purkuperusteisiin
- työntekijän kirjallinen ilmoitus työsuhteen päättämisestä
- palkkatodistus tai muu selvitys työntekijälle työsuhteen päättämisen yhteydessä maksetusta palkasta

Lakiosasto

29.11.2001

- mikäli asiaa ei ole käsitelty tuomioistuimessa, kirjallinen vakuutus siitä

Jos työnantaja esittää lainvoimaisen käräjäoikeuden, hovioikeuden, Korkeimman oikeuden tai työtuomioistuimen tuomion, jolla työntekijän vaatimukset työsopimussuhteen laittomasta päättämisestä on kaikilta osin hylätty, voidaan työnantaja vapauttaa työttömyyseläkkeen omavastuusta.

Työsopimussuhde voi olla laillisesti irtisanottu tai purettu, vaikka asiasta ei olisi lainkaan olemassa tuomioistuimen ratkaisua. Tällöin eläkelaitoksen on harkittava, onko työnantajan esittämä selvitys irtisanomisesta tai purkamisesta riittävä omavastuusta vapautumiseen.

Mikäli työnantaja ei liitä selvitykseensä tuomioistuimen päätöstä, joka koskee päättämisperusteen laillisuutta, jää asiaan aina epävarmuustekijä. Sen pienentämiseksi työnantajalta voidaan vaatia kirjallinen (esim. lomakkeella annettu) vakuutus siitä, ettei asiasta ole annettu tuomioistuimen ratkaisua ja ettei asia myöskään ole missään tuomioistuimessa parhaillaan vireillä. Mikäli myöhemmin ilmenee, että työnantajan antama kirjallinen vakuutus on ollut virheellinen, voidaan työnantajan puolesta toimineiden henkilöiden katsoa syyllistyneen rikosoikeudellisesti rangaistavaan tekoon.

Ainakaan Helsingin käräjäoikeudesta ei ole mahdollista saada sellaista kirjallista todistusta, jonka mukaan tiettyjen osapuolten välillä ei ole tai ole ollut riita-asiaa vireillä. Sellaista todistusta työnantajalta ei siis voida vaatia. Yksittäistapauksissa sellainen tiedustelu voidaan kuitenkin eläkelaitoksesta tehdä käräjäoikeuden kansliaan puhelimitse, mikäli ilmenee tarvetta tarkistaa työnantajan ilmoittamien tietojen oikeellisuus.

Mikäli työnantaja ei esitä tuomioistuimen päätöstä, tulee siltä kuitenkin vaatia *jonkinlainen todisteellinen selvitys*, että päättämismenettelyssä on *pyrity noudattamaan työsopimuslain säännöksiä*. Ollakseen täydellinen selvityksen tulisi sisältää seuraavat asiakirjat:

- kirjallinen varoitus, joka on päivätty aikaisintaan vuosi ennen työsuhteen päättymispäivää
- kirjallinen muistio työntekijän kuulemisesta
- työsopimuksen päättämisilmoitus ja selvitys siitä, miten se on toimitettu tiedoksi työntekijälle

Eläkelaitoksen tehtävänä ei kuitenkaan omavastuuasiaa käsitellessään ole tutkia, onko työsopimuslain menettelysäännöksiä noudatettu yksi-

Lakiosasto

29.11.2001

tyiskohtaisen tarkasti. Lievistä puutteellisuuksista huolimatta päättämisperuste voidaan katsoa lailliseksi, mikäli asiasta ei muutoin ilmene mitään epäilyksiä. Selostetun asiakirjatodistelun tarkoituksena on lisänäytön ja lisävakuuden saaminen, jotta vakuutusmaksuasiasia voidaan eläkelaitoksessa taikka mahdollisesti myöhemmin eläketurvakeskuksessa ratkaista riittävien tietojen perusteella.

Työsuhteen päättymiseen yhteydessä maksettu taloudellinen etuus (kehittämiserä ym.) saattaa käytännössä osoittaa, että kysymyksessä on työntekijän irtisanoutumiseen kannustusta ja sitä kautta työnantajan omavastuun kiertämistarkoitusta. Tämän selvittämiseksi työnantajalta voidaan vaatia selvitys (esim. palkkatodistus) omasta aloitteestaan irtisanoutuneelle työntekijälle työsopimuksen päättämisen yhteydessä maksetusta palkasta ja muista korvauksista.

Työsuhteen päättymisen tapahtuessa työntekijän ja työnantajan yhteisymmärryksen vallitessa on mahdollista, että mahdollinen taloudellinen etuus maksetaan peitellysti esim. takautuvina tulospalkkioina tai maksamattomina ylityökorvauksina. Työsuhteen päättymisvuoden ansioita olisikin sen vuoksi verrattava työsuhteen aikaisempiin ansioihin ja jos ne ovat huomattavasti korkeammat on mahdollista, että työnantaja on "ostanut" työntekijän irtisanoutumaan omasta aloitteestaan.

Työnantaja saattaa esittää työntekijän allekirjoituksella varustetun asiakirjan, jossa työntekijä ilmoittaa, ettei tule riitauttamaan työsuhteen päättämisperustetta. Sellainen suostumus tai sitoumus ei kuitenkaan työsopimuslain mukaan estä työntekijää nostamasta kannetta työsopimuksen laittomasta päättämisestä. Työntekijän sitoumuksella ei siten voi olla ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa sitä, onko työnantajan suorittama työsuhteen päättäminen tapahtunut laillisesti työntekijästä johtuvasta syystä. Omavastuun määrittämisen kannalta työntekijän allekirjoittama asiakirja voi pikemminkin viitata siihen, että työsuhteen päättämisestä on tosiasiallisesti sovittu työnantajan ja työntekijän kesken ja että irtisanominen yksilöperusteella on ollut ainoastaan valeoikeustoimi, joka on tehty työnantajan TEL-eläkkeen omavastuun kiertämiseksi.

Eläkelaitoksella on aina tarvittaessa mahdollisuus pyytää asiasta ETK:n lausunto, jos eläkelaitos epäilee työnantajan esittämän selvityksen oikeellisuutta eikä asiaa saada muutoin luotettavasti tarkistetuksi.

Lakiosasto

29.11.2001

22

TAULUKKO TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN LAINMUUTOKSIEN
VOIMAANTULOSTA: TYÖTTÖMYYSELÄKETILANTEET VUONNA
2000 JA SEN JÄLKEEN

Lakiosasto

29.11.2001

23
LA-TIEDOTTEET

Lakiosasto

29.11.2001

24

EJ-TIEDOTTEET

Lakiosasto

29.11.2001

25

OIKEUSKÄYTÄNTÖ

Työttömyyseläkettä koskevia oikeustapauksia löytyy ETK:n lakipalvelusta kohdasta oikeuskäytäntö Internet-osoitteesta <http://www.tyoelakelait.etk.fi/>

Lakiosasto

29.11.2001

26

STM:N OHJEET TYÖTTÖMYYSKASSOILLE

26.1

Työttömyystodistuksen täyttöohje ja todistuslomake

Lakiosasto

29.11.2001

27

TYÖTTÖMYYSPÄIVÄRAHAT JA TYÖMARKKINATUKI

Ajantasalla olevat tiedot löytyvät seuraavista Internet-osoitteista:

- ansioon suhteutettu työttömyyspäiväraha: Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:n sivuilta osoitteesta <http://www.tyj.fi/>
- peruspäiväraha ja työmarkkinatuki: <http://www.kela.fi/>

Työministeriön sivuilla on myös tietoa työttömyysturvasta osoitteessa <http://www.mol.fi/tyonhakijapalvelut/tyottomyysturva.html>

27.1

Ulkomailla olo ja työttömyyspäiväraha

27.1.1

Työttömyyspäiväraha ulkomaanmatkojen ajalta

Työttömällä on päivärahoikeuttaan menettämättä oikeus satunnaiseen ja lyhytaikaiseen ulkomaanmatkaan. Matkasta on ilmoitettava etukäteen työvoimatoimistoon ja sinne on myös ilmoitettava matkan aikaiset yhteystiedot eli postiosoite ulkomailla. Yhteystiedoiksi ei riitä pelkkä puhelinnumero ulkomailla eikä esimerkiksi omaisten osoite kotimaassa. Jotta päivärahoikeus ulkomaanmatkan ajaltakin säilyisi, ulkomailla olosta ei saa aiheutua viivästystä työn vastaanottamiselle, jos työtä tarjottaisiin. Oleskelu ulkomailla tai tuleva ulkomaanmatka ei ole pätevä syy työstä kieltäytymiselle.

Satunnaisena matkana pidetään enintään noin viikon matkaa tai matkoja vuoden aikana. Erityisestä syystä päivärahoikeus voi säilyä pitemmänkin matkan ajalta. Tällaisia erityisiä syitä ovat esimerkiksi ulkomailla asuvien perheenjäsenten tai lähisukulaisten tapaamisesta johtuva matka sekä työkyvyn ja terveyden ylläpitämiseksi välttämätön matka. Lähökohta on, että päivärahoikeus säilyy Eurooppaan ja muille perinteisille seuramatka-alueille tehtävien matkojen ajan.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske matkoja, joiden ajalta ei makseta työttömyysetuutta. Tällaisia ovat esimerkiksi viikonvaihteessa tapahtuvat matkat. Ilmoittaa ei tarvitse myöskään enintään päivän asiointimatkoista, joita rajakunnissa asuvat tekevät naapurimaahan.

Lakiosasto

29.11.2001

Työvoimatoimisto antaa työttömyyskassaa tai Kelaa sitovan lausunnon siitä, onko henkilö ulkomaanmatkan johdosta työmarkkinoiden käytettävissä.

Työttömyyspäiväraha-oikeudesta ulkomaanmatkan ajalta on säännös TTL:n 5 §:n 2 momentissa.

27.1.2

Työnhaku toisesta EU/ETA-maasta

Suomessa työttömyyspäivärahaan oikeutettu työtön voi lähteä Suomen päivärahan turvin työnhakuun toiseen EU/ETA-maahan enintään kolmeksi kuukaudeksi (jollei työttömyyspäivärahan 500 päivän enimmäisaika täyty jo ennen kuin kolme kuukautta tulee täyteen). Edellytyksenä on, että henkilö on ennen lähtöä ollut Suomessa työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ja työmarkkinoiden käytettävissä vähintään neljän viikon ajan. Työhaun ajalta Suomen työttömyyspäivärahan maksaa työnhakijalle työnhakumaan laitos.

Jotta päiväraha-oikeus jatkuisi, työttömän on rekisteröidyttävä työttömäksi työnhakijaksi työnhakumaassa seitsemän päivän kuluessa Suomesta lähdöstä.

Samana työttömyyden aikana voi käyttää vain yhden kerran oikeutta lähteä työnhakuun ulkomaille Suomen työttömyyspäivärahan turvin. Uudelleen tällaiselle työnhakumatkalle voi lähteä vasta, kun on ollut työssä Suomessa vähintään neljä viikkoa ja sen jälkeen työttömänä työnhakijana ainakin neljä viikkoa.

Toiseen EU/ETA-maahan työnhakuun lähtevän on ennen lähtöä pyydettävä Kelalta tai työttömyyskassalta todistus oikeudesta työttömyysturvaan (lomakkeet E303/0-E303/5).

27.1.3

Paluumuutto Suomeen

Paluumuuttajan on syytä selvittää Suomen työttömyyspäiväraha-oikeutensa työttömyyskassasta tai Kelalta. Päivärahan saamisehtoihin vaikuttaa mm. se, missä maassa ja kuinka pitkän aikaa henkilö on työskennellyt ulkomailla.

Lakiosasto

29.11.2001

28

ERORAHA

Ajantasalla olevat tiedot löytyvät Internet-osoitteesta
<http://www.koulutus-erorahasto.fi/>

Lakiosasto

29.11.2001

29

VANHAT YLEISKIRJEET

Lakiosasto

29.11.2001

30

MUUTA AINEISTOA

Työttömyyseläketilanteet vuonna 2000 ja sen jälkeen

- tuleva aika ei ole enää eläkkeen saantiedellytys
- uudessa eläkkeessä tuleva aika jää aina lepäämään tai eläke myönnetään vapaakirjana
- vanhassa eläkkeessä tuleva aika mukana tai eläke myönnetään vapaakirjana

<p>syntynyt 1938 tai ennen</p> <p>työtön 1.1.1994 työtön 1.1.1996 työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - ei vaadita 5/15 vuoden työhistoriaa - mahdollinen tuleva aika 1,5 %/v - voi saada eläkkeen 200 pv:n todistuksella - vanha eläketapahtuma ja eläke 				<p>s. 1939 -1942</p> <p>työtön 1.1.1996 työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - mahdollinen tuleva aika 1,5 %/v - eläke enimmäismäärätodistuksella - vanha työttömyyseläke 		<p>s. 1943 -1944</p> <p>työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - mahdolliset tuleva aika 1,2 ja 0,8 %/v karttumilla - eläke enimmäismäärätodistuksella - vanha työttömyyseläke 	
<p>työtön 1.1.1994 työssä 1.1.1996 työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - ei vaadita 5/15 vuoden työhistoriaa - mahdollinen tuleva aika 1,2 ja 0,8 %/v karttumilla - voi saada eläkkeen 200 pv:n todistuksella - vanha eläketapahtuma ja eläke 		<p>työtön 1.1.1996 työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - mahdolliset tuleva aika 1,2 ja 0,8 %/v karttumilla - eläke enimmäismäärätodistuksella - vanha työttömyyseläke 		<p>työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - mahdolliset tuleva aika 1,2 ja 0,8 %/v karttumilla - eläke enimmäismäärätodistuksella - vanha työttömyyseläke 			
<p>työssä 1.1.1994 työssä 1.1.1996 työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - mahdollinen tuleva aika 1,2 ja 0,8 %/v karttumilla - eläke enimmäismäärätodistuksella - vanha eläketapahtuma ja eläke 		<p>työssä 1.1.1996 työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - mahdolliset tuleva aika 1,2 ja 0,8 %/v karttumilla - eläke enimmäismäärätodistuksella - vanha työttömyyseläke 		<p>työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - mahdolliset tuleva aika 1,2 ja 0,8 %/v karttumilla - eläke enimmäismäärätodistuksella - vanha työttömyyseläke 			
<p>työtön 1.1.1994 työtön 1.1.1996 työssä 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - ei vaadita 5/15 vuoden työhistoriaa - lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa 1,5 %/v - voi saada eläkkeen 200 päivän todistuksella - uusi eläketapahtuma ja eläke 		<p>työtön 1.1.1996 työssä 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa 1,5 %/v - eläke enimmäismäärätodistuksella - uusi eläketapahtuma ja eläke 		<p>työssä 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa 0,8 %/v - eläke enimmäismäärätodistuksella - uusi eläketapahtuma ja eläke 			
<p>työssä 1.1.1994 työtön 1.1.1996 työssä 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa 1,5 %/v - eläke enimmäismäärätodistuksella - uusi eläketapahtuma ja eläke 		<p>työssä 1.1.1996 työssä 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa 0,8 %/v - eläke enimmäismäärätodistuksella - uusi eläketapahtuma ja eläke 		<p>s.1945 ja myöhemmin</p> <p>työssä tai työtön 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa 0,8 %/v - eläke enimmäismäärätodistuksella - uusi eläketapahtuma ja eläke 			
<p>työtön 1.1.1994 työssä 1.1.1996 työssä 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - ei vaadita 5/15 vuoden työhistoriaa - lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa 0,8 %/v - voi saada eläkkeen 200 päivän todistuksella - uusi eläketapahtuma ja eläke 							
<p>työssä 1.1.1994 työssä 1.1.1996 työssä 1.1.2000</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaaditaan 5/15 vuoden työhistoria - lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa 0,8 %/v - eläke enimmäismäärätodistuksella - uusi eläketapahtuma ja eläke 							

Voimaantulot 1994 - 2000

<p>1994</p> <p>Työtön 1.1.1994 oli henkilö, joka sai päivärahaa tai erityisperustein katsottiin työttömäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - eläkkeen saannin peruste • ikä ja • 200 tai 500 päivän työttömyystodistus 	<p>1996</p> <p>Työttömäksi 1.1.1996 katsottiin henkilö, joka sai päivärahaa tai oli lomautettuna</p> <p>1.11.-95 1.1.-96 1.3.-96</p> <p>vanha karttuma 1,5 %/v</p> <p>vanha karttuma 1,5 %/v</p> <p>uusi karttuma 0,8 %/v</p>	<p>2000</p> <p>Työttömäksi 1.1.2000 katsottiin henkilö, jolla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oli oikeus työttömyyspäivärahaan tai koulutustukeen - oli hyväksyttävä syy päivärahan esteenä - oli Mönkäre-työsuhte 1.1.2000 <p>Myös ne, jotka olivat saaneet 100 pv työttömyyspäivärahaa vuonna 1999 jäivät vanhojen säännösten piiriin, vaikka olivat töissä 1.1.2000</p>
--	--	--

Työeläkelaitoksille

1.LISÄPÄIVÄ, 10 –TYÖSUHTEET JA TULEVAN AJAN LIITTÄMINEN

Työkyvyttömyyseläkkeessä ja yksilöllisessä varhaiseläkkeessä sekä vanhojen sääntöjen mukaisessa työttömyyseläkkeessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi lasketaan myös aika eläketapahtumasta eläkeikään, jos edellytykset tulevan ajan huomioonottamisesta ovat olemassa. Tulevan ajan sisältävää eläkettä kutsutaan täysitehoiseksi eläkkeeksi.

1

Täysitehoisen eläkkeen edellytykset

Täysitehoisen eläkkeen ensimmäinen edellytys on, että henkilö on ennen eläketapahtumaa asunut Suomessa vähintään viisi vuotta. Tähän aikaan rinnastetaan asuminen tai työskentely EU- ja ETA-maissa ja muissa sosiaaliturvasopimusmaissa.

Toinen edellytys on, että henkilö on ollut vakuutettuna Suomessa vähintään 12 kuukautta eläketapahtumavuoden ja 10 sitä edeltäneen vuoden aikana. Tähän ei hyväksytä vakuutuskausia EU ja ETA –maissa eikä muissa sosiaaliturvamaissa.

Lisäksi edellytetään, että eläketapahtuma sattuu ansiotoiminnan kestäessä tai ainakin ennen kuin ansiotoiminnan päättymisestä on kulunut 360 päivää. Tätä jälkikarenssiaikaa pidentävät TEL:ssä luetellut etuuspäivät. Mm työttömyysetuuspäiviä otetaan huomioon enintään 500 päivää ja sairauspäivärahopäiviä enintään kolmen vuoden ajalta ennen eläketapahtumaa.

LEL:n ja TaEL:n mukaan työntekijällä on oikeus tulevan ajan palkkaan, jos hän on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 päivän aikana ansainnut LEL- tai TaEL-töissä vähintään LEL:n 7 §:n 1 momentissa määritetyn 800 markan rajamäärän. Tätä 540 päivän aikaa jatkavat samat etuuspäivät, jotka jatkavat TEL-jälkikarenssiaikaa.

8.6.2001

2

Tulevan ajan oikeuden tutkiminen

Tulevan ajan oikeus tutkitaan joko eläketapahtumapäivänä, ensimmäisenä lisäpäivänä eli 501 työttömyyspäivärahopäivänä tai ensimmäisen 10 - työsuhteen alkamispäivänä.

1. lisäpäivänä

Työttömyysturvalain mukaan henkilölle, joka täyttää 57 vuotta ennen työttömyyspäivärahopäivien 500 päivän täyttymistä, maksetaan työttömyyspäivärahaa sen kuukauden loppuun, jolloin hän täyttää 60 vuotta. Henkilön tulevan ajan oikeus tutkitaan 501 työttömyyspäivärahopäivänä eli 1. lisäpäivänä.

Henkilöllä on oikeus tulevaan aikaan, jos hänen ansiotoimintansa päätymisen ja 1. lisäpäivän välillä on enintään 360 TEL:n 6 a §:n tarkoittamaa päivää. Sairauspäivärahopäivät eivät jatka tätä 1. lisäpäivän jälkikarenssiaikaa elleivät ne sisälly kolme vuotta ennen eläketapahtumaa olevaan ajanjaksoon. (LEL:n ja TaEL:n tulevan ajan palkan määräytyminen poikkeaa TEL:stä).

Jos henkilöllä on oikeus tulevaan aikaan 1. lisäpäivänä, oikeus säilyy eläketapahtumaan saakka.

10 -työsuhde

1.7.1998 – 31.12.1999 on ollut voimassa 55 vuotta täyttäneitä työtöntä koskeva tulevan ajan eläkkeen laskemista koskeva määräaikainen laki. Säännöksen mukaan oikeus tulevaan aikaan tutkitaan, kun työntekijä on työttömänä ollessaan ottanut vastaan enintään 10 kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneen työn (käytetään nimitystä 10-työsuhde). Vanhan 10-työsuhteen säännöksen soveltaminen kuitenkin edellyttää, että tulevan ajan oikeus on voimassa myös eläketapahtumahetkellä. Näin ollen vanhan 10-työsuhteen erillislaki edellytti tulevan ajan oikeuden tutkimista vielä eläketapahtumahetkelläkin.

Tämä työllistämisedellytysten parantamiseksi säädetty laki tuli pysyväksi 1.1.2000 alkaen. Lakia muutettiin osittain. Tuleva aika pysyy siinä työsuhteessa, jossa se on ollut voimassa ensimmäisen 10 – työsuhteen alkaessa. Tulevan ajan oikeutta ei tutkita enää eläketapahtumahetkellä. 1. lisäpäiväkään ei muuta tulevan ajan määräytymistä, vaikka se olisi 10 – työsuhteen jälkeen.

Uuden 10-työsuhteen säännöksen mukaan määräytyvän tulevan ajan oikeuden sammuttaa ainoastaan eläketapahtumahetkellä lasketun jälkikarenssin aikana päättynyt yli 10 kuukautta jatkunut työsuhde. Tuleva aika liitetään siihen.

8.6.2001

3

Tulevan ajan liittäminen

6 kk sääntö (normaali säännös)

Tuleva aika liitetään viimeiseen jälkikarensin aikana päättyneeseen vähintään kuusi kuukautta jatkuneeseen ansiorajamäärän ylittävään TEL- tai MEL -työsuhteeseen tai YEL/MYEL -yrittäjätoimintajaksoon tai tulevan ajan ansiorajan ylittäviin LEL- tai TaEL-ansioihin. Jos jälkikarensin aikana ei ole ollut yhtään tällaista vähintään kuusi kuukautta jatkunutta ansiotoimintajaksoa tai LEL:n/TaEL:n tulevan ajan ansiorajan ylittäviä ansioita, tuleva aika liitetään jälkikarenssiaikana olleeseen vanhimpaan ansiotoimintajaksoon.

1. lisäpäivän sääntö

Se työsuhde, johon tuleva aika liitetään, etsitään "1. lisäpäivän jälkikarenssiajalta" 6 kk säännön mukaisesti ottaen huomioon uimissäännöksen. Sairauspäivärahapäivät jatkavat tätä 1. lisäpäivän jälkikarenssiaikaa ainoastaan silloin, jos ne sisältyvät ennen eläketapahtumaa olleeseen kolmen vuoden jaksoon.

1. lisäpäivänä voimassa ollut tulevan ajan oikeus säilyttää oikeuden täysitehoiseen eläkkeeseen eläketapahtumaan saakka. Se työsuhde, johon tuleva aika liitetään muuttuu vain silloin, jos henkilöllä on ollut eläketapahtumahetkellä lasketun jälkikarensin aikana vähintään kuusi kuukautta jatkunut ansiotoimintajakso, **joka ei ole 10 -työsuhde**. Tuleva aika liitetään tähän työsuhteeseen. Työsuhteen, joka sammuttaa aikaisemmasta ansiotoiminnasta 1. lisäpäivänä voimassa olleen tulevan ajan oikeuden, on yleensä pitänyt jatkua yli 10 kuukautta. 10-työsuhdetta koskevat säännökset suojaavat 1. lisäpäivän jälkeenkin 10-työsuhdetta, mistä syystä siihen ei liitetä tulevaa aikaa.

Vanha 10 -työsuhteen sääntö

1.7.1998 – 31.12.1999 on ollut voimassa 55 vuotta täyttänyttä työtöntä koskeva tulevan ajan eläkkeen laskemista koskeva määräaikainen laki. Lain tarkoituksena on säilyttää työntekijällä ollut työttömyyttä edeltäneen ansiotason mukainen eläketurva myös silloin, kun työntekijä on työttömänä ollessaan ottanut vastaan enintään 10 kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneen työn. Tulevaa aikaa ei liitetä tähän enintään 10 kuukautta jatkuneeseen työsuhteeseen, vaan **työttömyyttä välittömästi edeltäneeseen ansiotoimintaan, jos**

- henkilöllä oli tulevan ajan oikeus olemassa jostain ansiotoiminnasta uuden, enintään 10 kuukauden työsuhteen alkaessa,
- henkilö oli vähintään 55-vuotias uuden, enintään 10 kuukauden työsuhteen alkaessa

8.6.2001

- henkilö oli 1.1.1998 jälkeen työttömänä työnhakijana vähintään 30 päivää ennen 10-työsuhteen alkamista ja
- 10-työsuhde päättyi 30.6.1998 jälkeen ja alkoi viimeistään 31.12.1999

10-työsuhteita voi olla useita, jopa päivästä päivään jatkuvia.

Jos työsuhde kuitenkin jatkuu yli 10 kuukautta, siirtyy tulevan ajan oikeus aikaisemmasta ansiotoiminnasta tähän työsuhteeseen.

Tämän vanhan 10-työsuhteen säännöksen soveltaminen edellyttää, että **tulevan ajan oikeus on voimassa myös eläketapahtumahetkellä**. Jos tulevan ajan oikeus oli voimassa aikaisemmasta työ- tai virkasuhteesta taikka yrittäjätoiminnasta tilapäisen työ- tai virkasuhteen alkaessa, mutta se ei ole enää voimassa eläketapahtumahetkellä, vanhaa 10-työsuhteen erillislakia ei noudateta. Silloin noudatetaan normaaleja tulevan ajan säännöksiä.

Vanhaa 10-työsuhdetta ei oteta huomioon jälkikarenssiaikaa laskettaessa. Näin ollen jälkikarenssiaika pitenee erillislain soveltamispiiriin tulevien työsuhdeaikojen verran.

Uusi 10 -työsuhteen sääntö 1.1.2000 alkaen

Edellä kerrottu työllistämisedellytysten parantamiseksi säädetty laki muutettiin pysyväksi 1.1.2000 alkaen. Lain soveltamisen edellytykset poikkeavat vanhan 10-työsuhteen edellytyksistä vain osittain.

1.1.2000 alkaen tulevan ajan oikeus tutkitaan ja määritellään ensimmäisen 10 - työsuhteen alussa. Jos tulevan ajan oikeus on silloin voimassa aikaisemmasta ansiotoiminnasta, sitä ei voi menettää myöhempien tapahtumien perusteella. Tuleva aika lasketaan sen ansiotoiminnan perusteella, josta oli tulevan ajan oikeus **ensimmäisen** tällaisen enintään 10 kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneen työsuhteen alkaessa

Tulevan ajan oikeus pysyy siinä ansiotoiminnassa, eikä sen määräytymistä muuta uudet, enintään 10 kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneet työsuhteet tai 1. lisäpäivä. Myöskään työttömyyspäivärahan "nollaus" ei vaikuta tulevan ajan oikeuteen. Näin ollen tulevan ajan oikeutta ei tutkita enää eläketapahtumahetkellä.

Tätä lakia sovelletaan jos eläketapahtuma on sattunut 1.1.2000 tai sen jälkeen jos

- henkilö on vähintään 55-vuotias enintään 10 kuukauden työsuhteen alkaessa,
- henkilö on 1.1.1998 jälkeen ollut työttömänä työnhakijana vähintään 30 päivää ennen 10-työsuhteen alkamista,

8.6.2001

- henkilöllä on tulevan ajan oikeus olemassa jostakin ansiotoiminnasta ensimmäisen 10 -työsuhteen alkaessa ja
- 10 -työsuhde päättyy 30.6.1998 jälkeen.

10 -työsuhteen perusteella määritelty tulevan ajan oikeus siirtyy aikaisemmasta ansiotoiminnasta ainoastaan silloin, jos henkilöllä on eläketapahtumahetkellä lasketun jälkikarenssin aikana päättynyt yli 10 kuukautta jatkunut työsuhde, johon tuleva aika voidaan liittää.

LIITTEET

4 esimerkkiä 10-työsuhteen soveltamisesta

Tiedustelut

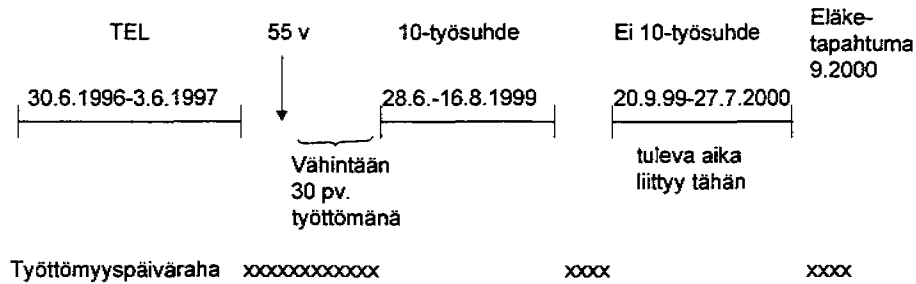
Oili Luimula
Puh. 09 1512380
oili.luimula@etk.fi

Jakelu

A-yleiskirjejakelu

Esimerkki 1

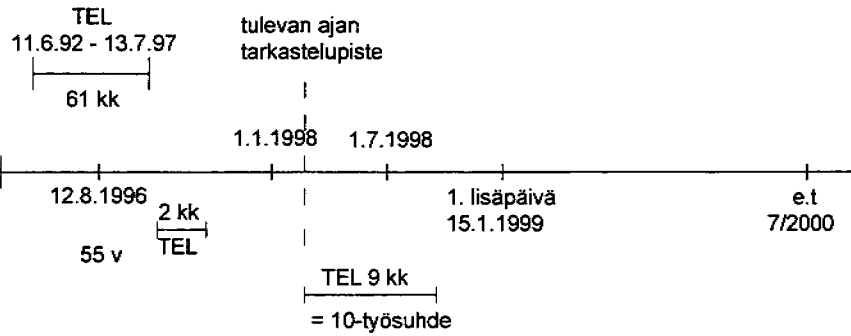

Esimerkissä tulevan ajan oikeus on tutkittu 28.6.1999 alkaneen 10-työsuhteen alussa. Tuleva aika on silloin voimassa 3.6.1997 päättyneestä työsuhteesta. Työntekijällä on kuitenkin ollut eläketapahtumahetkellä tulevan ajan oikeus 27.7.2000 päättyneestä työsuhteesta, joka on jatkunut yli 10 kuukautta. Tuleva-aika lasketaan tämän työsuhteen perusteella.

Tulevan ajan oikeus tutkitaan ja määritellään 10-työsuhteen alussa. Jos tulevan ajan oikeus on silloin voimassa aikaisemmasta työsuhteesta, tulevan ajan oikeutta ei voi menettää myöhempien tapahtumien seurauksena. Tulevan ajan oikeus on syntynyt ensimmäisen tällaisen, enintään 10 kuukautta jatkuneen työsuhteen (10-työsuhteen) perusteella. Tuleva aika liitetään myöhempään työsuhteeseen, jos työsuhde on päättynyt jälkikarensin aikana ja se on jatkunut yli 10 kuukautta.

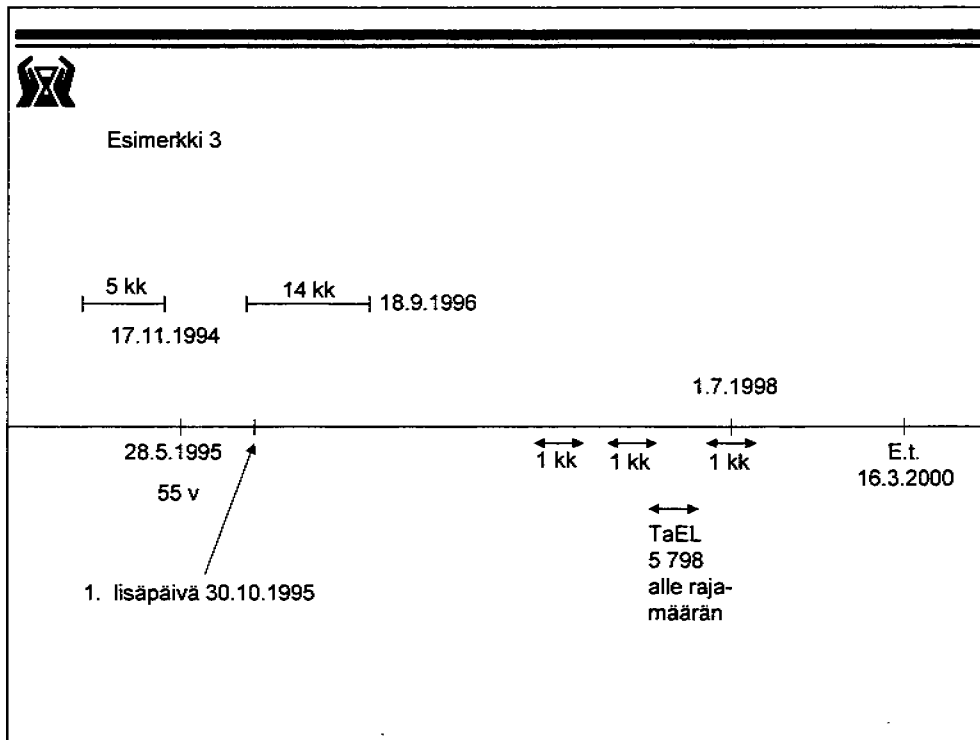

Esimerkki 2

Työntekijällä on tulevan ajan oikeus voimassa 13.7.97 päättyneestä työsuhteesta 10- työsuhteen alkaessa. 1. lisäpäivä ei muuta 10- työsuhteen jälkeen tätä tilannetta.

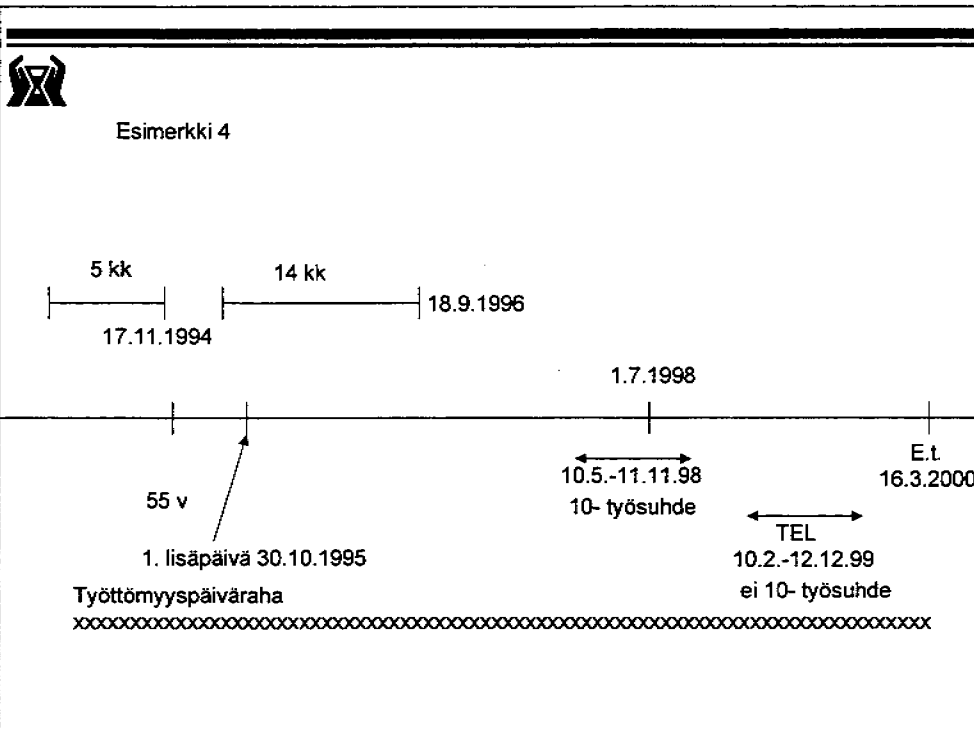
Tuleva aika määritellään ensimmäisen, 10- työsuhteen alussa. Jos tulevan ajan oikeus on silloin voimassa aikaisemmasta ansiotoimesta, se pysyy siinä ansiotoiminnassa. Vaikka 1. lisäpäivä olisi 10- työsuhteen jälkeen ja tulevan ajan oikeus näyttäisi liittyvän johonkin muuhun työsuhteeseen 1. lisäpäivänä, tulevan ajan oikeutta ei tutkita uudelleen.

Työntekijällä on 1. lisäpäivänä tulevan ajan oikeus 17.11.94 päättyneestä työsuhteesta. 1. lisäpäivänä voimassa ollut tulevan ajan oikeus ei sammu 14 kk jatkuneen 18.9.96 päättyneen työsuhteen perusteella, koska työsuhteesta ei ole tulevan ajan oikeutta eläketapahtumahetkellä. Tuleva aika liitetään 17.11.94 päättyneeseen TEL:n 1. lisäpäivän perusteella.

Jos henkilöllä ei ole ollut yhtään 10 –työsuhdetta ennen 1. lisäpäivää ja hänellä on oikeus tulevaan aikaan 1.lisäpäivänä, tulevan ajan oikeus pysyy tässä työsuhteessa ellei henkilöllä ole työsuhdetta, joka on päättynyt eläketapahtumahetkellä lasketun jälkikarenssin aikana, joka on jatkunut yli 10 kuukautta ja johon tuleva aika voidaan liittää. Tulevaa aikaa ei tällaisessa tapauksessa sammuta yli 10 kuukautta jatkunut TEL-työsuhde, jonka perusteella ei enää eläketapahtumahetkellä voida ottaa huomioon tulevaa aikaa. Myöskään 10 –työsuhteet eivät lisäpäivien jälkeen muuta tulevan ajan määräytymistä.

10 –työsuhdetta koskevat säännökset suojaavat 1.lisäpäivän jälkeenkin enintään 10 kuukautta jatkunutta työsuhdetta, mistä syystä siihen ei voi liittää tulevaa aikaa.

Esimerkissä tuleva-aika liitetään 12.12.99 päättyneeseen TEL-työsuhteeseen, koska sen perusteella on oikeus tulevaan aikaan eläketapahtumahetkellä.

1. lisäpäivänä oikeus tulevaan aikaan 17.11.94 päättyneestä TEL-työsuhteesta. 18.9.96 päättynyt työsuhde ei sammuta 1. lisäpäivän tulevan ajan oikeutta koska sen perusteella ei ole oikeutta tulevaan aikaan eläketapahtumahetkellä. Erillislaki kuitenkin suojaa 10-työsuhdetta, mistä syystä siihen ei liitetä tulevaa aikaa. 1. lisäpäivän jälkeen ollut jälkikarenssiaikana päättynyt yli 10 kuukautta jatkunut työsuhde sammuttaa 1. lisäpäivän tulevan ajan oikeuden, koska tuleva aika liitetään siihen.

Työeläkelaitoksille

TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN MYÖNTÄMINEN KELAN VANHOJEN
PÄIVÄRAHOJEN PERUSTEELLA

Työttömyyseläkkeestä poistui tulevan ajan vaatimus 1.1.2000 lukien. Kela on antanut työttömyyseläkkeen saamiseen vaadittavan päivärahatodistuksen entistä useammalle sellaiselle peruspäivärahan saajalle, joka on saanut päivärahaa ainakin 500 päivältä ja jonka päivärahaoikeus on päätynyt jo vuosiakin sitten. Näiden todistusten antamissäännöt ovat kuitenkin olleet jonkin verran epäselviä sekä Kelan toimistoille että eläkelaitoksille. Tämä on johtanut siihen, että työttömyyseläkehakemusten käsittely eläkelaitoksissa on vaikeutunut.

Todistusten antamismenettelystä on neuvoteltu Kelan kanssa ja tässä tiedotteessa kerrotaan, kenelle ja miten Kela antaa päivärahatodistuksen vanhojen peruspäivärahojen perusteella. Lisäksi kerrotaan työttömyyseläkkeen alkamisesta ja eläketapahtumasta.

1

Päivärahatodistuksen antaminen

200 päivän todistus

TEL:n 4 c §:n 1 momentin mukaan, sellaisena kuin se oli voimassa 31.12.1993 saakka, työttömyyseläkkeen yhtenä edellytyksenä on, että työntekijä esittää Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan antaman todistuksen siitä,

1. että hän laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen työvoimaviranomaisen todistuksen antamispäivää, on 60 viimeksi kuluneen viikon aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa yhteensä vähintään 200 päivältä taikka
2. ettei hänellä työttömyysturvalain (TTL) 26 §:n 1 ja 3 momentin mukaan enää ole oikeutta **ansioon suhteutettuun** päivärahaan.

TTL:a muutettiin 1.1.1994 alkaen siten, että peruspäivärahasta poistettiin tarveharkinta ja peruspäivärahan ja ansioon suhteutetun päivärahan enimmäismaksuajat yhdenmukaistettiin. Samassa yhteydessä TEL:a muutettiin siten, että myös **peruspäivärahaa** saaneet voivat saada työttömyyseläkkeen päivärahojen enimmäismäärän perusteella. Kuitenkin vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneet, joilla lain voimaantulosäännök-

16.6.2000

sen perusteella edelleen oli oikeus työttömyyspäivärahan 1.1.1994, jäivät vanhojen työttömyyseläkesäännösten piiriin. Näillä peruspäivärahan saajilla on siis oikeus työttömyyseläkkeeseen ainoastaan 1 kohdassa mainitun 200 päivän säännön perusteella.

Kela on kuitenkin työttömyyseläkesäännösten muututtua 1.1.2000 antanut enimmäismäärätodistuksia myös tällaisille "ikivanhojen" säännösten piiriin jääneille henkilöille. Näillä todistuksilla ei voida myöntää työttömyyseläkettä, koska tällaisten peruspäivärahaa saaneiden henkilöiden työttömyyseläkeoikeus voi syntyä vain 200 päivän todistuksella. Kelan kanssa on nyt sovittu, että Kela antaa tällaiselle henkilölle vain 200 päivän todistuksen.

Enimmäismäärätodistus

Liitteessä 1 on selostettu Kelan tulkintaa peruspäivärahan enimmäismäärästä. Ongelmaksi on noussut, voidaanko muistiossa esitetyissä tilanteissa katsoa, että henkilöllä ei ole enää oikeutta peruspäivärahan TTL:n 26 §:n 1 momentin mukaan, jolloin Kela voi antaa henkilölle enimmäismäärätodistuksen.

Tulkintaryhmä on hyväksynyt Kelan kannan, jonka mukaan enimmäismäärätodistus voidaan kirjoittaa siitä huolimatta, että päivärahaa on voitu maksaa yli 500 päivältä. Näillä henkilöillä olisi ollut oikeus saada todistus 500 päivän perusteella, jollei heille TTL:n muutoksen voimaantulosäännöksen perusteella olisi maksettu päivärahaa yli 500 päivältä. Koska yli 500 päivän maksetut päivät perustuvat TTL:n muutoksen voimaantulosäännökseen eivätkä siis itse 26 §:ään, ne eivät ole varsinaisia TTL:n 26 §:n 1 momentin mukaisia päivärahopäiviä, joihin TEL:ssä viitataan.

Kela on antanut toimistoilleen osasto-ohjeen, jossa asia on kerrottu (Liite 2).

Kaavio siitä, kenelle Kela antaa enimmäismäärätodistuksen

Liitteenä 3 on Eläketurvakeskuksessa laadittu kaavio siitä, kenelle Kela antaa enimmäismäärätodistuksen näiden vanhojen peruspäivärahopäivien perusteella.

Miten menetellään, jos todistusta ei ole aikanaan annettu

Kela ei aikaisemmin yleensä ole antanut kaavion 3-ryhmään kuuluvalla päivärahatodistusta. Jos todistus kuitenkin nyt sovittu mukaisesti olisi voitu antaa jo 60 vuoden iän ja peruspäivärahan enimmäismäärän täyttyttyä, Kela kirjoittaa hakijan pyynnöstä todistuksen niin kuin se olisi myöhässä annettu. Lakiosaston tiedotteessa 18/98 Työttömyystodistus-

16.6.2000

lomake ja todistuksen täyttöohje on käsitelty myöhässä annetun todistuksen kirjoittamista ja vaikutusta. Näin menetellään, vaikka henkilö itse ei olisi osannut pyytää tällaista todistusta 60 vuotta täytettyään.

Kun huomaat, että todistus on virheellinen

Kun huomaat, että Kela on antanut virheellisesti enimmäismäärätodistuksen vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneelle peruspäivärahan saajalle, joka oli työttömänä 1.1.1994, voi todistuksen lähettää Kelaan osoitteella:

Kansaneläkelaitos
Terveys- ja toimeentuloturvaosasto
Elise Kivimäki
PL 78
00381 Helsinki

Kela korjaa ja tarvittaessa mitätöi virheelliset todistukset sekä lähettää asiasta kirjeen myös asiakkaalle.

2

Vuoden 2000 lainmuutos

Vuoden 2000 alusta voimaan tulleessa TEL:n 4 c §:n muutoksessa muutettiin eläketapahtuma käsitettä. Voimaantulosäännöksen mukaan uutta eläketapahtuma käsitettä sovelletaan niihin henkilöihin, jotka eivät kuulu voimaantulosäännöksellä suojattujen piiriin.

Koska vuonna 1939 tai sitä ennen syntyneille Kela antaa jälkikäteen päivärahatodistuksen myöhässä annetun todistuksen kirjoittamisohjeita soveltaen, ei uutta eläketapahtuman käsitettä sovelleta.

3

Eläkkeen alkaminen

Jos hakijalla on oikeus tulevaan aikaan, eläke lasketaan niin kuin se olisi laskettu, jos todistus olisi annettu ajoissa. Eläke kuitenkin maksetaan enintään kuusi kuukautta taannehtivasti eläkkeen hakemisesta lukien. Niille, joilla tulevanajan oikeutta ei ole, eläke maksetaan aikaisintaan 1.1.2000 alkaen.

Vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneellä, joilla oli päivärahaoikeus 1.1.1994, eläke alkaa päivärahatodistuksen allekirjoituskuukautta seuraavan kolmannen kalenterikuukauden alusta.

16.6.2000

4

Käytännön toimet eläkelaitoksissa

Aikaisemmin annetuissa hylkäävissä päätöksissä saattaa olla sellaisia, jotka nyt Kelan uuden käytännön mukaisesti tulkittuina olisivatkin myöntöjä. Eläkelaitosten ei kuitenkaan tarvitse oma-aloitteisesti käsitellä uudelleen ennen vuoden vaihdetta annettuja päätöksiä. Sen sijaan on sovitettu, että eläkelaitokset perkaavat omista rekistereistään alkuvuoden aikana antamansa hylkypäätökset ja tutkivat uudelleen eläkkeen saantiedellytykset.

Varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevat

Henkilö on voinut hylkäävän työttömyyseläkepäättöksen saatuaan tai ennakkoneuvonnassa saamansa neuvon perusteella hakea itselleen varhennettua vanhuuseläkettä. Jos varhennettua vanhuuseläkettä koskeva päätös on jo saanut lainvoiman, ei eläkepäättöstä voi enää jälkikäteen muuteta.

5

Työttömyystodistuslomake ja sen täyttöohjeet

Työttömyystodistuslomakkeen uusiminen ja sen täyttö-ohjeen tarkistaminen on edelleen vireillä sosiaali- ja terveysministeriössä. Kun lomake ja ohjeet ovat valmistuneet, Eläketurvakeskus lähettää ne tiedoksi eläkelaitoksille.

Tiedustelut

Tapio Karsikas
puh. 09 151 2346
email: tapio.karsikas@etk.fi

Liitteet

1. Tulkintaryhmässä käsitelty Kivimäen laatima muistio
2. Kelan osasto-ohje
3. Kaavio Kelan vanhoista päivärahoista ja työttömyystodistuksesta

Jakelu

A-yleiskirje

Peruspäivärahan saamisen edellytykseksi asetettiin työssäoloehto ja sen maksamiselle säädettiin enimmäisaika 1.1.1994 voimaantulleella lailla työttömyysturvalain muuttamisesta (1541/93). Lain voimaantulosäännöksen mukaan peruspäivärahan enimmäisaikaan luettiin myös lain voimaantuloa edeltänyt aika. Peruspäivärahan enimmäisaikaan oli siis luettava peruspäivärahan maksupäivät myös 1.1.1994 edeltäneeltä ajalta. Työssäoloehtoon sen sijaan voitiin hyväksyä vain lain voimaantulon jälkeen tapahtunut työskentely.

Lain voimaantulosäännöksen mukaan kuitenkin kahden vuoden pituisena siirtymäaikana (1.1.1994 - 31.12.1995) peruspäivärahaa voitiin tietyin edellytyksin maksaa edelleen. Henkilöllä, joka lain voimaantullessa sai peruspäivärahaa tai jonka työssäoloehto oli täyttynyt aikaisemman lain aikana, oli kuitenkin oikeus peruspäivärahaan vähintään 300 työttömyyspäivältä lain voimaantulon jälkeen. Peruspäivärahaa voitiin tämän voimaantulosäännöksen mukaisesti maksaa kuitenkin enintään 31.12.1995 saakka. Tämän jälkeen peruspäiväraha oli lakkautettava, vaikka sitä ei vielä olisikaan ollut maksettu 500 päivältä.

Lain tultua voimaan peruspäivärahaa siis maksettiin edelleen vähintään 300 päivältä. Ensimmäiset 300 päivän ajat täyttyivät helmikuun loppupuolella 1995. Kun 300 päivän aika täyttyi, laskettiin moneltako päivältä peruspäivärahaa oli maksettu lain voimaantuloa edeltäneenä aikana. Jos peruspäivärahan maksupäiviä tässä vaiheessa oli kertynyt vähintään 500 päivää, peruspäivärahan maksu lakkautettiin. Jos maksupäiviä ei vielä ollut kertynyt 500, maksua jatkettiin, kunnes 500 päivää tuli täyteen. Peruspäivärahan maksupäiviä lähdettiin tuolloin laskemaan 1.1.1992 lukien, jolloin tuli otettua huomioon maksupäivät neljältä edelliseltä kalenterivuodelta. Jos henkilö oli 500 päivän täytyessä 55-vuotias, maksua voitiin jatkaa edelleen 60 vuoden iän täyttämiseen saakka. Jos tällainen 55-vuotias henkilö ei työttömäksi joutuessaan ollut täyttänyt palkansaajan työssäoloehto, peruspäivärahan maksaminen oli lakkautettava 31.12.1995, vaikka henkilö olisi tuolloin ollut vielä alle 60-vuotias.

Peruspäivärahalta pudonneet ovat saaneet työmarkkinatukea eivätkä ole voineet päästä työttömyyseläkkeelle. Heille ei ole voitu Kelasta antaa ns. 200 päivän todistusta, koska se voidaan antaa vain henkilölle, joka on saanut peruspäivärahaa. He eivät ole voineet päästä työttömyyseläkkeelle myöskään 1.1.1994 voimaantulleiden työttömyyseläkesäännösten perusteella, koska he ovat työmarkkinatuella ollessaan menettäneet työeläkkeen tulevan ajan.

Kun työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset muuttuivat kuluvan vuoden alusta lukien ja työmarkkinatuella oleville "väliinputoajille" luvattiin työttömyyseläke, on Kelassa jouduttu selvittämään näitä vanhoja peruspäivärahan siirtymävaiheen enimmäisaikoja ja pohtimaan keille ja millä edellytyksillä voidaan nyt antaa todistus eläkkeen hakemista varten.

TEL 4 c §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan hakijan on esitettävä työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistus siitä, ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 2 momentin mukaan enää ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

Siirtymävaiheen peruspäivärahan osalta on tietyissä tilanteissa jouduttu tulkintaongelmiin sen suhteen, voidaanko katsoa, että henkilöllä ei enää ole oikeutta peruspäivärahaan

työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentin mukaan. Erityisen ongelmallista tämä on niissä tapauksissa,

- joissa 500 päivää oli täyttynyt jo siinä vaiheessa, kun voimaantulosäännöksen mukainen 300 päivän aika täyttyi ja
- joissa 55-vuotias henkilö sai peruspäivärahaa edelleen 500 päivän täyttymisen jälkeen kuitenkin enintään 31.12.1995 saakka.

Esimerkiksi henkilö on tullut työttömäksi vuonna 1992 ja saanut peruspäivärahaa 24.2.1995 saakka, jolloin voimaantulosäännöksen mukainen 300 päivää täyttyi. Koska peruspäivärahan maksupäiviä yhteensä tuolloin oli jo 500, peruspäivärahan maksu lakkasi ja hakija siirtyi työmarkkinatuelle. Peruspäivärahaa on siis maksettu 26 §:n mukaiselta enimmäismäärältä ja siltä osin työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset täyttyisivät. Ongelmallista näissä tilanteissa on kuitenkin se, että peruspäivärahan maksu jatkui edelleen 500 päivän täyttymisen jälkeen. Maksu ei siis aikoinaan päättynyt enimmäismäärän täyttymiseen. Kelassa on näissä tilanteissa päädytty sellaiseen ratkaisuun, että tällaistaikin enimmäisaikaa on pidetty 26 §:n 1 momentin mukaisena enimmäismääränä ja hakijalle on annettu todistus työttömyyseläkkeen hakemista varten. Todistus on tällöin annettu todellisesta 500 päivän täyttymispäivästä (ei 300 päivästä eikä siirtymävaiheen päättymisestä 31.12.95). Näissä tilanteissa on siis katsottu, että henkilöllä ei ole enää oikeutta peruspäivärahaan 26 §:n 1 momentin mukaan. 500 päivän täytyminen on varsinainen syy sille, että peruspäivärahaa ei enää makseta. Sillä, että päivärahaa aikoinaan voimaantulosäännöksen mukaisesti maksettiin pidemmältä ajalta, ei voi olla enimmäisaikaa kumoavaa vaikutusta. Edellytyksenä todistuksen antamiselle on kuitenkin ollut, että 500 päivän täyttymispäivä on 1.1.1994 tai myöhemmin. Tätä edeltävältä ajalta enimmäismäärätodistusta ei ole voitu antaa, koska peruspäivärahassa ei ennen 1.1.1994 ollut enimmäismäärää eikä se siten ole voinut täytyä.

Tällaiset tulkintaongelmat todistuksen antamisen suhteen ovat Kelan kannalta erittäin ikäviä. Jos todistusta ei anneta, hakijalla ei ole mitään mahdollisuutta saa työttömyyseläkettä. Hakijalle ei ole valitusmahdollisuutta siitä, että Kela ei ole antanut hänelle todistusta eläkkeen hakemista varten. Sen vuoksi tulkinnanvaraisissa tilanteissa on parempi antaa hakijalle todistus. Henkilön oikeusturva toteutuu tällöin paremmin, kun hänelle tulee valitusoikeus eläkelaitoksen mahdolliseen hylkäävään päätökseen.

Osasto-ohjeeseen

Todistuksen antaminen työttömyyseläkettä varten

Eläkelaitoksista on tullut useita yhteydenottoja koskien työttömyyseläkettä varten kirjoitettuja todistuksia. Todistuksen antamisesta on annettu ohjeita toimistoille todistuksen täyttö-ohjeessa, joka on etuusohjeiden 3 luvun VII Peruspäiväraha liitteessä 1. Lisäksi todistuksen kirjoittamista koskevia ohjeita on annettu osasto-ohjeessa P 9/1999. Koska näiden ohjeiden tulkinnassa on epäselvyyttä ja osassa tapauksia on kirjoitettu virheellisiä todistuksia, tarkennetaan todistuksen kirjoittamista koskevia ohjeita Eläketurvakeskuksen kanssa käytyjen neuvottelujen ja niissä täsmentyneiden tulkintojen mukaisesti.

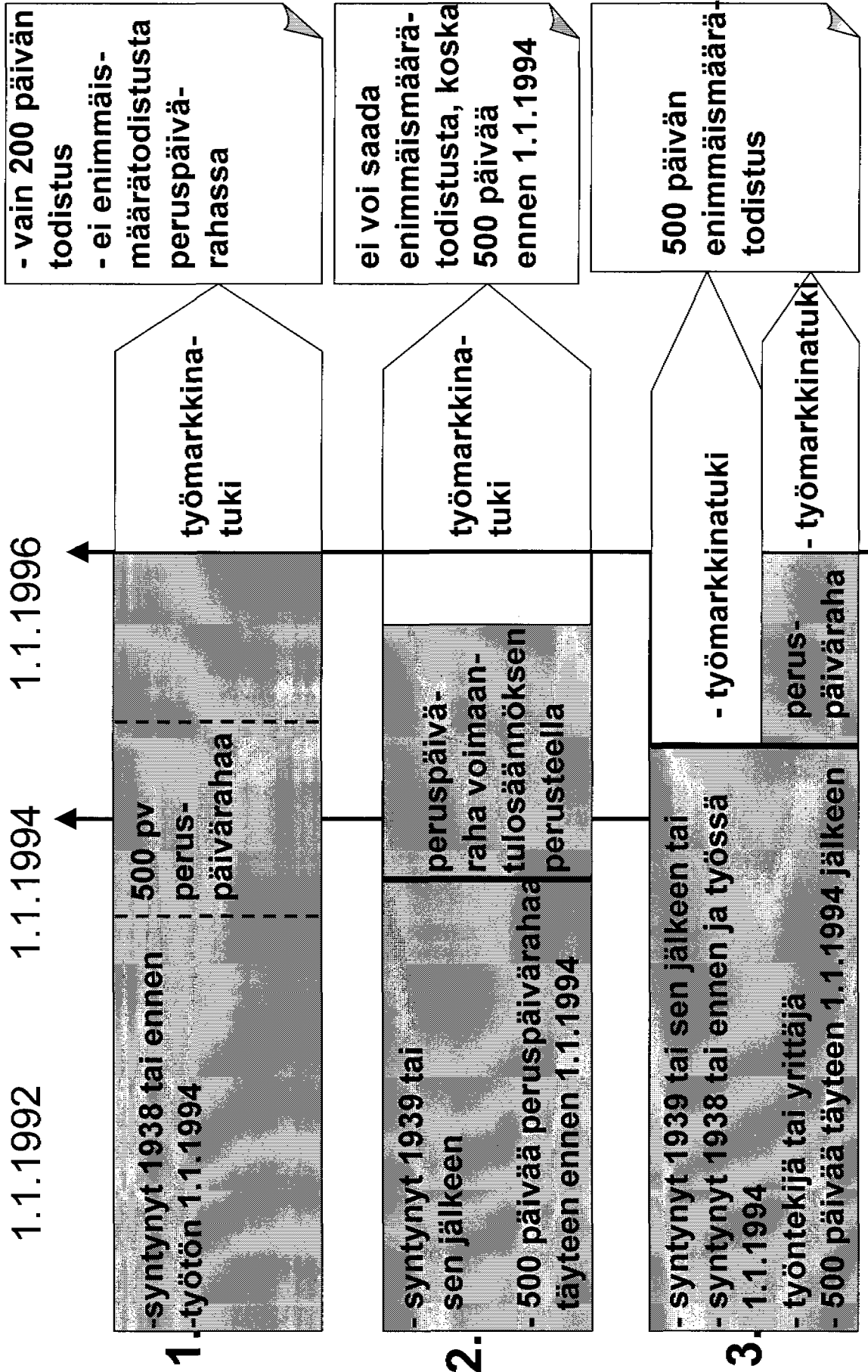
1. **Vanhan järjestelmän piirissä** olevalle eli vuonna 1938 tai aikaisemmin syntyneelle henkilölle, jolla oli oikeus työttömyyspäivärahaan 1.1.1994 (ks. Etuusohjeet 3 luku VIIA Työttömyyseläke, kohta 7.1.2.), **ei voida missään tilanteessa antaa todistusta peruspäivärahan 500 päivän enimmäismäärän perusteella.** Tällaiselle henkilölle voidaan kirjoittaa ainoastaan 200 päivän todistus.
2. Kuten osasto-ohjeessa P 9/1999 s. 11 todetaan, todistus voidaan antaa myös peruspäivärahan 500 päivän enimmäismäärästä, joka on täyttynyt yrittäjällä tai alle 55/57 -vuotiaalla palkansaajalla. Enimmäismäärän tulee olla täyttynyt 1.1.1994 jälkeen. Tähän enimmäismäärään lasketaan päivät 1.1.1992 lukien.

Näin ollen myös sellaiselle henkilölle, joka 1.1.1994 jälkeen sai suojasäännön perusteella päivärahaa vain 300 päivältä tai enintään 31.12.1995 saakka, voidaan antaa enimmäismäärätodistus, jos 500 päivää todella täyttyy 1.1.1992 alkaen laskettuna. Todistusta ei saa antaa pelkästään 300 päivän täyttymisestä eikä 31.12.1995 päättyneestä päivärahasta. Kuitenkin tällaiselle henkilölle siis voidaan antaa todistus em. edellytyksin todellisesta 500 päivän täyttymisestä ottaen huomioon edellä 1. kohdassa oleva rajoitus.

Enimmäismäärätodistus voidaan kirjoittaa 1939 tai myöhemmin syntyneille sekä 1938 tai aikaisemmin syntyneelle, jolla ei ollut oikeutta työttömyyspäivärahaan 1.1.1994.

Kelan vanhat päivärahat ja työttömyystodistus

Työeläkelaitoksille

PERHE- TAI OMAISHOIDON VAIKUTUS TULEVAAN AIKAAN JA OSA-AIKAELÄKKEESEEN

Tuleva aika

Tulevan ajan eläkeosan liittäminen perhe- tai omaishoitosopimuksen nojalla syntyneeseen palvelussuhteeseen on saattanut heikentää henkilön eläketurvaa. Henkilöllä on tällöin ollut viimeksi ennen eläketapahtumaa vähintään kuusi kuukautta jatkunut sopimus perhe- tai omaishoidosta. Vaikka tulevan ajan oikeus olisi eläketapahtumahetkellä ollut vielä jäljellä perhe- tai omaishoitosopimusta edeltävästä työ- tai virkasuhteesta tai yrittäjätoiminnasta, on tuleva aika ollut liitettävä näiden jälkeen alkaneeseen perhe- tai omaishoitosopimussuhteeseen kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännön mukaan, jos sopimussuhde on kestänyt vähintään kuusi kuukautta. Sopimussuhteista maksetun palkkion perusteella laskettava eläkepalkka on useimmiten hyvin pieni.

Jotta perhe- tai omaishoitosopimukset eivät veisi tulevan ajan oikeutta sitä edeltävästä työ- tai virkasuhteesta tai yrittäjätoiminnasta, jonka ansiotaso on ollut korkeampi, on kunnallisen eläkelaitoksen eläkesääntöön 26.11.1999 hyväksytty muutos (KES:n 12 c §:n 3 momentti). Sen mukaan perhe- tai omaishoitosopimuksen perusteella eläkeajaksi luettavaan palvelussuhteeseen ei liitetä tulevaa aikaa, jos perhe- tai omaishoitajalla on oikeus täysitehoiseen eläkkeeseen jonkin TEL:n 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaisen virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella ja jos eläkepalkka muusta palvelussuhteesta on suurempi kuin perhe- tai omaishoitosopimuksen perusteella laskettu eläkepalkka.

TEL:n 6 b §:n 3 momentin mukaan, jos työntekijä tulevaan aikaan oikeuttavan työsuhteen päätyttyä on myöhemmin toisen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella *saavuttanut oikeuden* täysitehoiseen eläkkeeseen, tulevan ajan oikeutta ei ole aikaisemman työsuhteen perusteella. KES:n 12 c §:n 3 momentin muutoksen jälkeen työntekijä *ei ole saavuttanut oikeutta* tulevaan aikaan perhe- tai omaishoidon perusteella, jos sen perusteella laskettu eläkepalkka on aikaisempaa eläkepalkkaa pienempi. Näin ollen tällainen perhe- tai omaishoito ei "sammuta" tulevaa aikaa aikaisemmasta yksityisen sektorin työsuhteesta tai yrittäjätoiminnasta.

KES:n 12 c §:n 3 momentti tuli voimaan 1.1.2000 ja sitä sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu 1.1.2000 tai sen jälkeen. Momenttia voidaan kuitenkin eläkkeensaajan hakemuksesta soveltaa taannehtivasti myös 1.12.1999 tai sen jälkeen alkaneisiin eläkkeisiin. Tällaisessa tilanteessa Kuntien eläkevakuutus oikaisee antamansa eläkepäättöksen ja poistaa tulevan ajan kunnallisesta perhe- tai omaishoitosopimussuhteesta. Samalla se ottaa yhteyttä siihen eläkelaitokseen, jonka tulisi vastaavasti oikaista eläkkeensaajalle aikaisemmin antamansa päätös siten, että vapaakirjaksi jääneeseen työsuhteeseen lisätään tuleva aika.

9.3.2000

Osa-aikaeläke

Jos omaishoitaja saa rinnakkain palkkaa sekä perhe- ja omaishoitosopimuksen että muun ansiotyön perusteella ainakin kuuden kuukauden ajan, omaishoidon palkkaa ei oteta huomioon vakiintuneessa ansiotasossa eikä osa-aikatyön palkkana.

Jos eläkkeenhakija jää ensin muun ansiotyön perusteella kokoaikaisesta ansiotyöstä osa-aikaeläkkeelle ja myöhemmin ryhtyy tekemään perhe- tai omaishoitajan työtä, on perhe- ja omaishoitosopimuksen perusteella maksettava palkka otettava osa-aikatyön ansioissa huomioon ja tehtävä oikaisupäätös.

Tiedustelut

Tapio Karsikas

Työeläkelaitoksille

TYÖTTÖMYYSELÄKE ELÄKESOVITUKSESSA

Työttömyyseläke otetaan eläkesovituksessa huomioon maksetun eläkkeen määräisenä

Työttömyyseläke myönnetään 1.1.2000 voimaan tulleen 4 c §:n 3 momentin muutoksen mukaisesti ilman tulevan ajan eläkeosuutta. Tulevan ajan eläkeosuus lisätään eläkkeeseen sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi.

Lesken oma työttömyyseläke otetaan leskeneläkkeen eläkesovituksessa huomioon sen määräisenä kuin sitä maksetaan eli ilman tulevan ajan eläkeosuutta, jos tulevan ajan eläkeosuus on lepäävänä.

Perustelut

TEL:n 8 c §:n 4 momentin mukaan leskeneläkkeen eläkesovituksessa otetaan huomioon lesken ansiotyönsä perusteella *saamat* työeläkkeet.

Eläkesovituksen tarkoituksena on, että leskeneläke riittävän täsmällisesti korvaisi puolison kuoleman aiheuttamaa toimeentulomahdollisuuksien menetystä myös silloin, kun leski on osaltaan vastannut perheen toimeentulosta omalla työtulollaan tai eläketulollaan. Jos leski saa omaa työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkettä, tämä työeläke muodostaa sen tulon, joka eläkesovitusta tehtäessä tulee ottaa huomioon lesken omana tulona (hallituksen esitys 173/1989 v.p.).

Eläketurvakeskuksen perhe-eläkettä koskevan yleiskirjeen mukaan jos leski on jo eläkkeellä edunjättäjän kuollessa, eläkesovituksessa otetaan lesken ansioina huomioon hänen saamansa *työeläkkeet sen suuruisina kuin niitä maksettiin* edunjättäjän kuolinhetkellä (Yleiskirje A 11/90).

Leskeneläkkeen tarve pyritään siis määrittelemään eläkesovituksessa lesken oman eläkkeen ja edunjättäjän eläkkeen avulla sellaisina kuin ne ovat edunjättäjän kuolinhetkellä. Siksi lesken oma eläke otetaan pääsääntöisesti huomioon sellaisena kuin sitä maksetaan.

Laissa on nimenomaan mainittu ne poikkeustilanteet, joissa leskeneläke otetaan muun kuin maksussa olevan eläkkeen määräisenä huomioon (osaeläke ja TVL tai LVL-korvauksen yhteensovitus). Koska työttömyyseläkkeen lepäävästä tulevan ajan eläkeosuudesta ei ole erityis-

24.2.2000

säännöstä, työttömyyseläke otetaan eläkesovituksessa huomioon sen suuruisena kuin sitä maksetaan.

Eläkesovitusta ei tarkisteta lesken oman työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi

Eläkesovitus tehdään uudelleen vain, jos leskelle myönnetään 8 c §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä (TEL 8 f §).

Lesken oman eläkkeen muuttumisen vuoksi ei eläkesovitusta tarkisteta. Ajatus oli, että eläkkeellä jo olevan lesken leskeneläke mitoitetaan kuolinhetken tilanteen mukaan eikä eläkesovitusta enää tarkisteta, jos lesken oma eläke muuttuu myöhemmin.

Näin ollen eläkesovitusta ei tarkisteta silloinkaan, kun työttömyyseläkettä saaneen lesken lepäävä tulevan ajan eläkeosuus lisätään lesken vanhuuseläkkeeseen.

Työttömyyspäivärahaa saavalle leskelle lasketaan laskennallinen työkyvyttömyyseläke

Jos leski saa työttömyyspäivärahaa edunjättäjän kuollessa, leskelle lasketaan sellainen *työkyvyttömyyseläke*, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä (TEL 8 c § 3 mom.).

Näissä tilanteissa tuleva aika on siis lesken omassa laskennallisessa eläkkeessä mukana, vaikka leskelle myönnettäisiinkin myöhemmin työttömyyseläke, jossa tulevan ajan eläkeosuus on lepäävänä.

Eläkesovitus tehdään nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta

Edellä kerrotun mukaisesti menetellään samanlaisessa tilanteessa myös silloin, kun eläkesovitus tehdään vasta nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta.

Tiedustelut

Riitta Korpiluoma

Työeläkelaitoksille

EY-TUOMIOISTUIMEN OIKEUSKÄYTÄNTÖÄ KOSKIEN VAKUUTUSKAUSIA

Toisen EU-maan vakuutuskausien huomioon ottaminen eläkettä laskettaessa

Toisen EU-maan kausien huomioon ottaminen eläkettä laskettaessa tilanteessa, jossa eläkettä ei vielä haeta toisesta EU-maasta, on aiheuttanut epäselvyyttä.

EY-tuomioistuimen oikeuskäytännön ja asetuksen 1408/71 49 artiklan mukaan eläke on aina laskettava asetuksen 1408/71 mukaisesti kaikkien jäsenvaltioiden vakuutuskaudet huomioon ottaen riippumatta siitä, tarvitaanko toisen EU-maan vakuutuskausia eläkeoikeuden syntymiseen ja myöntääkö toinen EU-maa vielä eläkettä vai ei, jos sillä tavalla tulee suurempi eläke. Tämä koskee myös tilannetta, jossa eläkkeenhakija on nimenomaisesti pyytänyt eläkkeen lykkäämistä. Eläke on tällöin aina laskettava kahdella tavalla sekä kansallisena eläkkeenä että pro rata -eläkkeenä. Näistä suurempi myönnetään.

Viimeisin EY-tuomioistuimen kysymyksessä olevaa asiaa koskeva ratkaisu on C-244/97 Rijksdienst voor Pensionen ja Geradina Lustig. EY-tuomioistuin on ottanut kantaa asetuksen 1408/71 49 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan tulkintaan. Tätä on tulkittava niin, että silloin kun asianomainen henkilö täyttää yhdessä EU-maassa pienenkin eläkkeen saamisen ehdot ilman, että on tarpeen ottaa huomioon toisen EU-maan vakuutuskausia, eläkettä laskevan EU-maan on kuitenkin otettava huomioon asetuksen 46 artiklan mukaisesti toisen EU-maan lainsäädännön mukaisesti täyttyneet kaudet, jos kyseiselle henkilölle voidaan myöntää tällä tavalla suurempi eläke.

Suomessa työeläkkeen osalta kansallinen eläke on suurempi tai yhtä suuri kuin pro rata -eläke, jos muiden jäsenvaltioiden vakuutuskausia ei ole tarvittu tulevan ajan oikeuden syntymiseen tai jos toisessa jäsenvaltiossa työskentely on tapahtunut ennen 60 ikävuoden täyttämistä. 60 ikävuoden täyttämisen jälkeen työeläkkeen karttumisprosentti nousee (korotettu karttuma). Korotettu karttuma tulee kansallisen lainsäädännön mukaan vain Suomen työskentelyaikaan, mutta asetuksen mukaan vakuutuskausien rinnastamisen kautta myös toisen EU-maan työskentelyaikaan. Myös Suomessa on laskettava eläke pro rata -eläkkeenä silloinkin, kun toisesta EU-maasta ei vielä haeta eläkettä edellyttäen, että eläke on näin laskettuna suurempi.

30.7.1999

Esimerkki: Henkilö hakee Suomesta 63-vuotiaana työttömyyseläkettä, mutta aikoo hakea eläkettä Ruotsista vasta 65-vuotiaana. Hän on työskennellyt Ruotsissa 60 vuotta täytettyään. Eläke lasketaan siten, että Ruotsin kaudet otetaan huomioon korotettua karttumaa määrättäessä, koska näin eläkkeestä tulee suurempi. Suomesta myönnettävä eläke on pro rata -eläke, vaikka Ruotsista ei vielä haeta eläkettä.

Edellä mainittu ratkaisu ei vaikuta tulevan ajan osittamisen edellytyksiin. Edelleen tulevan ajan osittamisen edellytyksenä on, että eläkkeensajalle on myönnetty tulevan ajan eläke myös toisesta EU/ETA-maasta (Ruotsista, Norjasta, Islannista tai Saksasta).

Vaikka eläke edellä mainitussa tilanteessa määräytyy EU-säännösten mukaan, eläkehakemusta ei viritetä EU-eläkehakemukseksi. Annettava päätös on tällöin luonteeltaan EU-päätös. Päätösten yhteenvetoa ei kuitenkaan tehdä, koska muista EU-maista ei ole haettu eläkettä. Näin ollen teoreettisen laitoksen ei tarvitse lähettää eläkepäätöksiä Eläketurvakeskukselle. (Eläkehakemus viritetään EU-eläkehakemukseksi siis vain, jos eläkettä haetaan ainakin kahdesta EU-maasta).

Tässä tiedotteessa käsitellyssä tilanteessa eläkelaitos tilaa vakuutuskausitodistuksen Eläketurvakeskuksen välityksellä muusta EU-maasta korotetun karttuman laskemista varten. Vakuutuskausitodistuspyyntö voidaan tehdä esimerkiksi lisätiedustelulomakkeella E 001.

Tiedustelut

Jaana Rissanen

Työeläkelaitoksille

TASOITUSPALKAN LASKEMISESSÄ KÄYTETTÄVÄ TARKASTELUJAKSO

Lyhyiden TEL-työsuhteiden tulevan ajan palkan eli tasoituspalkan laskemista koskevat ohjeet ovat yleiskirjeessä A 14/89. Näitä ohjeita annettaessa työttömyysturvalaissa ei vielä ollut lisäpäiviä koskevia säännöksiä. Koska on ilmennyt epätietoisuutta siitä, miten tasoituspalkan laskemisessa käytettävä tarkastelujakso määräytyy niissä tilanteissa, joissa henkilöllä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuihin lisäpäiviin, yleiskirjeen ohjetta täydennetään tällä tiedotteella.

Lisäpäivät

Jos työttömällä on oikeus tulevan ajan eläkkeeseen 1. lisäpäivänä, oikeus säilyy TEL:n 6 a §:n 3 momentin mukaan eläketapahtumaan saakka. Oikeus säilyy riippumatta siitä, tuleeeko henkilölle myönnettäväksi työttömyys-, työkyvyttömyys- tai yksilöllinen varhaiseläke taikka hänen jälkeensä perhe-eläke. Lainkohdan tarkoitus on säilyttää 1. lisäpäivänä mahdollisesti oleva oikeus tulevan ajan eläkkeeseen eläketapahtumaan saakka. Tuleva aika säilyy, vaikka 1. lisäpäivän jälkeen ei olisi lainkaan työsuhteita.

Tasoituspalkka

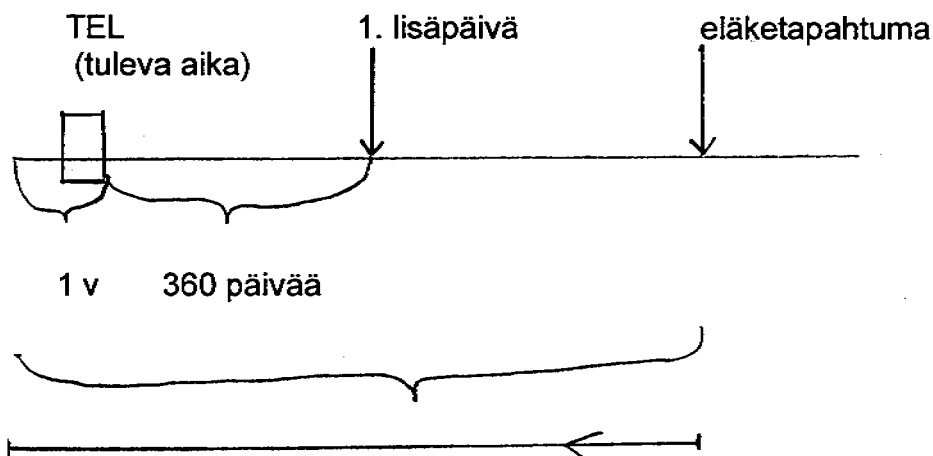
Jos TEL-eläkkeen tuleva aika liittyy alle kuuden kuukauden työsuhteeseen, määrätään tulevan ajan eläkepalkka TEL:n 6 a §:ssä tarkoitetun jälkikarenssiajan ja sitä edeltäneen vuoden aikana (tarkastelujaksolla) olleista TEL-työsuhteista. Tarkastelujaksolla olevien TEL-työsuhteiden täysistä kuukausista valitaan yhteensä enintään 12 kuukautta ja niistä lasketaan painotettu keskiarvo. Työsuhteet lasketaan eläketapahtumasta taaksepäin (TEL 7 b § 1 mom).

Säännöksen tavoitteena on saada eläkkeen tulevan ajan osuus laske-
tuksi sellaisen ansiotason perusteella, joka paremmin kuvaa henkilön
ansioita kuin yksi, usein alempipalkkainenkin alle kuuden kuukauden
työsuhde.

Tarkastelujakson määrittäminen

Jollei 1. lisäpäivän jälkeen ole työsuhteita, joiden perusteella tasoituspalkka voitaisiin laskea, säännöksen tavoite voi jäädä toteutumatta. Tämän vuoksi tasoituspalkan laskemista koskevaa ohjetta täsmennetään seuraavasti:

Lähtökohta on, että myöskin lisäpäivillä olevien henkilöiden tasoituspalkkaa laskettaessa tarkastelujakso määrätään eläketapahtumasta taaksepäin. Lisäpäiväsäännöstä johtuen tarkastelujakso kuitenkin pitenee siten, että sen muodostaa aika eläketapahtumasta taaksepäin laskettuna 1. lisäpäivään sekä jälkikarenssiaika + yksi vuosi edelleen taaksepäin laskettuna 1. lisäpäivästä.

Työsuhdeaika

Tarkastelujaksolla olevien TEL-työsuhteiden täysistä kuukausista valitaan palkan painotettua keskiarvoa varten 12 kuukauden työsuhdeaika eläketapahtumasta taaksepäin laskemalla. Aika voi täytyä joko kokonaan eläketapahtuman ja 1. lisäpäivän välillä olevista työsuhteista tai sieltä tulee vain osa työsuhdeaikaa ja osa otetaan ennen 1. lisäpäivää olevista työsuhteista. Niissä tilanteissa, joissa 1. lisäpäivän jälkeen ei ole lainkaan työsuhteita, 12 kuukauden aika lasketaan jälkikarenssiajalta + sitä edeltävän vuoden ajalta.

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha

Tässäkin sairausvakuutuslain mukaiset päivärahopäivät pidentävät jälkikarenssiaikaa vain siltä osin kuin ne on maksettu eläketapahtumapäivää edeltäneiden kolmen vuoden ajalta (lakiosaston tiedote 17/97).

Tiedustelut

Heli Ovaskainen

Työeläkelaitoksille

TULEVAN AJAN OIKEUS JA 1. LISÄPÄIVÄ

On ilmennyt epätietoisuutta siitä, miten sairausvakuutuslain mukaiset päivärahopäivät säilyttävät tulevaa aikaa niissä tapauksissa, joissa työttömällä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuihin lisäpäiviin.

Jos työttömällä on oikeus tulevan ajan eläkkeeseen 1. lisäpäivänä, säilyy se TEL 6 a §:n 3 momentin mukaan eläketapahtumaan saakka. Oikeus säilyy riippumatta siitä, tuleeeko hänelle myönnettäväksi työttömyys-, työkyvyttömyys- tai yksilöllinen varhaiseläke taikka hänen jälkeensä perhe-eläke. Lainkohdan tarkoitus on siten säilyttää 1. lisäpäivänä mahdollisesti oleva oikeus tulevan ajan eläkkeeseen eläketapahtumaan saakka.

TEL 6 a §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan sairauspäivärahat, jotka on maksettu kolmen välittömästi työkyvyttömyyden alkamista edeltäneen vuoden aikana, pidentävät jälkikarenssiaikaa. Kolme vuotta lasketaan siis eläketapahtumasta taaksepäin. Tämä tarkoittaa sitä, että myös lisäpäivillä olevalle henkilölle mahdollisesti maksetut sairauspäivärahat pidentävät jälkikarenssiaikaa vain sitä osin kuin ne on maksettu todellista eläketapahtumaa edeltäneen kolmen vuoden aikana.

TEL 6 a §:n 3 momentti on poikkeussääntö verrattuna saman lainkohdan 1 ja 2 momentteihin. Poikkeussääntöä pitää soveltaa suppeasti. Jos kolmen vuoden aika laskettaisiin 2 momentin 6 kohdan sanamuodon vastaisesti 1. lisäpäivästä taaksepäin, pidentäisi se tulevan ajan säilymisaikaa eräissä tapauksissa huomattavastikin siitä, mitä 3 momentissa on tarkoitettu.

Tiedustelut

Heli Ovaskainen

Työeläkelaitoksille

1.
VELVOITETYÖN POIKKEUKSELLINEN HUOMIOON OTTAMINEN TYÖELÄKETURVASSA

Velvoitetyön vaikutuksesta eläkkeen tulevaan aikaan on annettu soveltamisohteet ETK:n yleiskirjeessä A 12/91 ja ohjeita on täydennetty Lakiosaston tiedotteilla 7/91T ja 12/92. Asiasta kerrotaan myös yleiskirjeessä A 4/94.

Työllisyyslain perusteella valtio ja kunnat ovat olleet velvollisia järjestämään työttömälle työnhakijalle työpaikan kuudeksi kuukaudeksi, jos työttömyys on jatkunut yhdenjaksoisesti yhden vuoden tai kahden vuoden aikana yhteensä yhden vuoden (työllisyyslaki 18 § 3 mom). Vastaava työntekomahdollisuus voitiin järjestää valtion tuella myös yksityisellä sektorilla. Tällaista työtä kutsutaan velvoitetyöksi.

Aluksi säädettiin erillinen laki velvoitetyön poikkeuksellisesta huomioon ottamisesta työeläketurvassa. Sen tarkoituksena oli, että TEL:n, LEL:n, MEL:n ja VEL:n säännöksiin estämättä tuleva aika liitettäisiin velvoitetyötä edeltäneeseen ja sitä parempi-palkkaiseen työsuhteeseen. Vastaavat muutokset toteutettiin myös kunnallisessa eläkejärjestelmässä. Sittemmin vastaavat säännökset sisällytettiin työeläkelakeihin.

Työllisyyslain 18 § kumottiin 1.1.1993 lukien. Velvoitetyösuhteita on kuitenkin voinut olla tämän jälkeenkin, koska lain voimaantulosäännöksen mukaan velvoitetyöoikeuden vuoden 1992 loppuun mennessä saavuttaneille piti heidän halutessaan järjestää mahdollisuus kuuden kuukauden työntekoon velvoitetyönä. Näihin velvoitetyösuhteisiin sovelletaan edelleen velvoitetyötä koskevia tulevan ajan säännöksiä. Tällaisia tapauksia esiintyy vieläkin erityisesti työttömyyseläkkeissä. On kuitenkin huomattava, että tulevan ajan oikeuden pitää olla voimassa sekä velvoitetyön alkaessa että eläketapahtuman sattuessa. 1.1.1993 alkaen ei enää ole voinut syntyä oikeutta 18 §:n 3 momentin mukaiseen velvoitetyöhön.

Velvoitetyönä pidetään siis lähtökohtaisesti kuusi kuukautta jatkunutta työskentelyä, mutta sillä seikalla, että työskentely todellisuudessa on kestänyt alle kuusi kuukautta, ei ole merkitystä, koska työskentely kuitenkin on ollut velvoitetyötä. (Tulkintaryhmän kannanotto 24.5.1995)

Jos eläkkeenhakija ilmoittaa työskennelleensä velvoitetyössä vuoden 1992 jälkeen, asia on tarkistettava työvoimatoimistosta, jollei muualta (esimerkiksi työnantajalta) ole riittävää selvitystä siitä, että kyseessä on velvoitetyösuhde.

Valtio, kunnat ja yksityiset työnantajat ovat 1.1.1993 jälkeenkin työllistäneet työttömiä erilaisien tukien avulla, mutta tämä toiminta ei ole työllisyyslain entisen 18 § 3 momentin mukaista työllistämistä.

2.

TARKENNUS TYÖTTÖMYYSTODISTUKSEN ANTAMISAIKAA KOSKEVAAN OHJEESEEN

Työttömyyseläkeyleiskirjeessä (A 4/94) kohdassa 4.2 Todistuksen antaminen on sivulla 12 kerrottu, että 200 päivän täyttymisen perusteella päivärahatodistus annetaan aikaisintaan kaksi kuukautta ennen 60-vuotispäivää.

Ohjetta tarkennetaan nyt niin, että päivärahan maksaja voi antaa 200 päivän todistuksen noin kaksi kuukautta ennen 60-vuotispäivää. Tämä vastaa entistä käytäntöä.

Uusilla työttömyyseläkeohjeilla ei ollut tarkoitus muuttaa aikaisempia ohjeita, joiden mukaan todistus on käytännössä voitu antaa sen kuukauden aikana, jona henkilö täyttää 59 vuotta 10 kuukautta. Silloin eläke on voinut alkaa heti 60 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Tiedustelut

Irma Kortesoja ja Tapio Karsikas

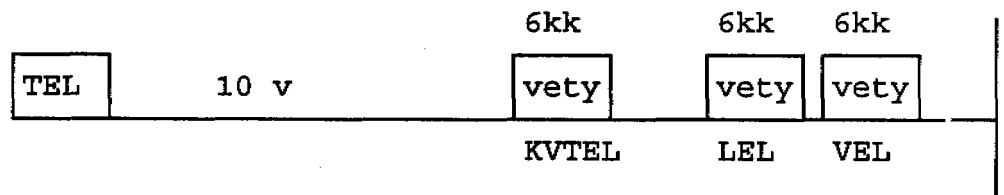

Työeläkelaitoksille

TULEVAN AJAN LIITTÄMINEN VELVOITETYÖHÖN

Laissa velvoitetyön poikkeuksellisesta huomioon ottamisesta työeläketurvassa (476/91) säädetään, mihin työsuhteeseen tuleva aika liitetään velvoitetyötilanteissa. Lain tarkoituksena on säilyttää oikeus tulevaan aikaan velvoitetyötä edeltäneen, normaalin työsuhteen perusteella.

Jos työntekijällä on useita peräkkäisiä velvoitetyösuhteita ja tulevan ajan oikeus niitä edeltäneestä normaalista työsuhteesta on jo sammunut ennen ensimmäisen velvoitetyösuhteen alkamista, ei sovelleta lakia velvoitetyön poikkeuksellisesta huomioon ottamisesta työeläketurvassa.

Tuleva aika liitetään näissä tilanteissa normaalisäännön mukaan viimeiseen vähintään kuusi kuukautta jatkuneeseen työsuhteeseen vertailematta velvoitetyösuhteiden palkkoja.

Tämä ohje täydentää yleiskirjettä A 12/91.

Tulkintaryhmän kannanotto.

Työeläkelaitoksille

TEL-TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMINEN LOMAUTUKSEN AIKANA

1

Yleistä

Lomautuksen aikana työsuhteen katsotaan työoikeudellisesti jatkuvan yhdenjaksoisesti. Työnteko ja palkanmaksu ovat kuitenkin keskeytyksissä toistaiseksi tai määräajaksi.

Työoikeudellisen työsuhteen päättäminen lomautuksen aikana edellyttää normaalia irtisanomista. Työntekijällä on oikeus irtisanoa työsuhteensa päättymään milloin tahansa lomautusaikana irtisanomisajasta riippumatta.

TEL-työsuhteeseen päättyy viimeistään silloin, kun työoikeudellinen työsuhteeseen päättyy.

TEL-työsuhteeseen voi päättyä eräissä tapauksissa jo ennen työoikeudellisen työsuhteen päättymistä. TEL 2 §:n 2 momentin mukaan työsuhteen katsotaan päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka eläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden tai yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista.

2

Työntekijä palaa työhön lomautuksen jälkeen

2.1

Enintään vuoden jatkunut lomautus

Vallitsevan soveltamiskäytännön mukaan TEL-työsuhteeseen katsotaan yhdenjaksoiseksi, mikäli työsuhteen sisällä oleva palkaton aika (lapsenhoitoaika, lomautus, opintovapaa tms.) jatkuu enintään noin vuoden.

Näin ollen työsuhteen sisällä oleva enintään noin vuoden kestänyt lomautus ei katkaise TEL-työsuhteeseen.

2.2

Yli vuoden jatkunut lomautus

Mikäli lomautusaika kestää yli vuoden, päätetään TEL-työsuhteeseen viimeiseen palkanmaksupäivään ennen lomautuksen alkua.

Mikäli työntekijä pitää vuosilomaansa yhdessä tai

useammassa jaksossa lomautuksen aikana mutta ennen kuin vuosi lomautusaikaa on kulunut, päätetään TEL-työsuhde viimeiseen palkalliseen vuosilomapäivään. Jos vuosilomapalkka tällöin maksetaan lomakorvauksen tapaan määrittelemättä vuosiloman aikaa, TEL-työsuhde päätetään maksupäivään.

Kun työntekijä yli vuoden lomautuksen jälkeen palaa työhön, alkaa uusi TEL-työsuhde.

Jos työntekijä pitää vuosilomaa ennen työhön palamista, mutta yli vuoden jatkuneen lomautusajan jälkeen, muodostuu vähintään kuukauden pituisesta vuosiloma-ajasta erillinen TEL-työsuhde.

3

Työsuhde päättyy lomautuksen kestäessä

3.1

Työntekijä irtisanotaan

Lomautus alkaa yleensä noudattaen lomautusilmoitus-aikaa, joka on lyhyempi kuin laissa tai työehtosopimuksessa edellytetty irtisanomisaika. Jos työsuhde päätetään lomautusaikana eikä työnantajalla ole järjestää työntekijälle työtä irtisanomisaikana, on tällä oikeus irtisanomisajan palkan tai sen osan menettämistä vastaavaan vahingonkorvaukseen. Korvausta ei lueta eläkepalkkaan eikä aikaa, jolta se on maksettu, TEL-työsuhdeaikaan.

Jos työnantaja työllistää lomauttamansa työntekijän irtisanomisajaksi, karttuu TEL-eläke kuten muulloinkin työssäoloajalta.

3.2

Työntekijä irtisanoutuu

Työntekijällä on lomautusaikana oikeus irtisanoa työsuhteensa päättymään milloin tahansa lomautusaikana. TEL-työsuhde päätetään viimeiseen palkalliseen päivään edellä selostettujen sääntöjen mukaisesti.

STK:n ja SAK:n välisen irtisanomissuojasopimuksen nojalla työntekijällä on oikeus saada korvaus irtisanomisajan palkan tai sen osan menettämisestä aiheutuvasta vahingosta, jos lomauttaminen on tullut voimaan työntekijän saamatta hyväkseen työsuopimuksen lakkaamista koskevaa irtisanomisaikaa ja työntekijä 225 päivää kestäneen yhdenjaksoisen ja toistaiseksi tapahtuneen lomautuksen jälkeen irtisanoa työsuopimuksensa.

Kysymys on vahingonkorvauksesta, jota ei eläkepalkkaa määrättäessä oteta huomioon. TEL-työsuhde päätetään viimeiseen palkalliseen päivään.

3.3

Vuosiloma irtisanomisaikana

Jos työntekijää ei työllistetä irtisanomisaikana, mutta irtisanomisajalle kohdistetaan vuosilomaa yhdessä tai useammassa jaksossa, menetellään vuosiloman suhteen siten kuin kohdassa 2.2. on selostettu.

TEL-työsuhteessa otetaan siis huomioon vain vuosiloma-aika ja siltä maksettu palkka.

Työsuhteen päättyessä maksettava vuosilomakorvaus ei ole TEL-palkkaa, joten se ei vaikuta TEL-työsuhteen päättämiseen.

3.4

Palkanmaksukausittain maksettava korvaus

SAK:n ja STK:n väliseen irtisanomissuojasopimukseen on tullut muutoksia 1.3.1992 alkaen. Mm. irtisanomisajan palkkaa vastaavan korvauksen maksamisesta on sovittu, että se maksetaan palkanmaksukausittain. Muutos ei vaikuta korvauksen luonteeseen eikä siten myöskään TEL-työsuhteen päättämiseen.

4

Uusi työsuhde lomautuksen aikana

Työntekijä voi lomautusajaksi ottaa muuta työtä. Tämä muodostaa uuden TEL-työsuhteen, mikäli TEL:n piiriin kuulumisen edellytykset tämän työsuhteen osalta täyttyvät.

Mikäli tulee esille, että työntekijä on lomautuksen aikana mennyt työhön toiselle työnantajalle, jonka kanssa hän on solminut toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen, aikaisempi TEL-työsuhde päätetään viimeiseen päivään, jolta sen perusteella maksettiin palkkaa.

5

Yksilöllinen varhaiseläke lomautuksen jälkeen

Yksilöllinen varhaiseläke alkaa palkanmaksun päättyttyä. Vahingonkorvauksen luonteisen irtisanomisajan palkan maksaminen ei siirrä YVE:n eläketapahtumahetkeä. Näin ollen YVE voi tulla maksettavaksi rinnan palkanmaksukausittain maksettavan korvauksen kanssa (ks. kohta 3.4).

6

Arkipyhäkorvaus Arkipyhäkorvaus kohdistetaan siihen aikaan, jolta korvaus on maksettu. Arkipyhäkorvauksen maksaminen ei siten pidennä työsuhteen jatkumisaikaa. Se otetaan kuitenkin huomioon eläkepalkassa.

7

Eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen

Mikäli työsuhteen eläkepalkka vääristyy lomautuksen johdosta, voidaan eläkepalkkaan soveltaa TEL 7 §:n 2 momentin säännöksiä eläkepalkan harkinnanvaraisesta tarkistamisesta.

(ETK:n yleiskirjeet 3/83 ja A 7/89)

8

Työnantajan maksama eroamisraha

Työnantaja ja työntekijä voivat joissakin tilanteissa sopia, että työntekijä irtisanoutuu itse sen sijaan, että työnantaja irtisanoisi hänet tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla.

Korvauksena työnantaja maksaa työntekijälle palkan siltä ajalta, joka olisi irtisanomisaikaa, jos työnantaja olisi irtisanonut työsuhteen. (Työntekijän irtisanomisaika on 1-2 kuukautta, työnantajan 2-6 kuukautta.) Korvausta voidaan maksaa eri nimillä, esimerkiksi kehittämiserahana.

Maksettavaan määrään voi sisältyä myös erorahan määräinen korvaus siitä, ettei työntekijä itse irtisanoutuessaan saa erorahaa eikä muitakaan tämän kaltaisia eriä (esimerkiksi korvaus työttömyyspäivärahan karenssiajalta).

Tällainen työnantajan maksama korvaus erilaisten etuuksien menetyksestä katsotaan vahingonkorvaukseksi. Sitä vastaavaa aikaa ei lueta TEL-tösuhteen jatkumisaikaan eikä korvausta TEL-palkkaan.

Tulkintaryhmän kannanotto.

Työeläkelaitoksille

VELVOITETYÖSUHTEEN KESTO

Eläketurvakeskuksen velvoitetyön poikkeuksellista huomioon ottamista työeläketurvassa koskevassa yleiskirjeessä A 12/91 on kohdassa 3.1 todettu, ettei velvoitetyötä koskevaa poikkeuslakia (L velvoitetyön poikkeuksellisesta huomioon ottamisesta työeläketurvassa 476/91) sovelleta, jos työsuhde jatkuu kuutta kuukautta kauemmin.

Käytännössä erityisesti terveydenhuollon alalla velvoitetyösuhteet saattavat jatkua muutamia päiviä yli kuuden kuukauden lähinnä työvuorojärjestelyjen vuoksi.

Jos velvoitetyönä alkanut työsuhde jatkuu enintään 14 päivää yli kuuden kuukauden, sovelletaan velvoitetyötä koskevaa poikkeuslakia tällaiseenkin työsuhteeseen.

Eläkejärjestelmäosasto

15.02.2001

Työeläkelaitoksille

IRTISANOMIS- JA LOMAUTUSILMOITUSTEN REKISTERÖINNISTÄ AIHEUTUVAT TOIMENPITEET

Vuoden 2000 alusta voimaantulleen työttömyyseläkettä koskevan lainmuutoksen toimeenpanoa varten on ETK sopinut Kelan ja työttömyyskassojen kanssa siitä, että nämä hankkivat tiedon ennen vuotta 1945 syntyneiden vakuutettujen vuonna 1999 aikana tapahtuneen irtisanomisen tai lomautuksen ajankohdasta. Tieto hankitaan pyytämällä jäljennös irtisanomis- tai lomautusilmoituksesta. Jäljennöstä ei kuitenkaan ole pyydetty kattavasti niiltä työntekijöiltä, jotka ovat saaneet työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea 100 päivältä vuonna 1999. Heidän kohdallaan irtisanomisen tai lomautuksen ajankohta selvitetään työttömyyseläkehakemuslomakkeelle lisätyn kysymyksen avulla.

Kela ja työttömyyskassat toimittavat nämä ilmoitukset ETK:lle, joka toimittaa ne edelleen työttömyyseläkehakemuksen vireilletulosta ilmoittaneelle pääasialliselle eläkelaitokselle. Pääasiallisen laitoksen on tarvittaessa jaettava ilmoitus myös seurannaislaitokselle.

Ennen työttömyyseläkehakemuksen vireilletuloa tapahtuvassa neuvontatilanteessa työeläkelaitos voi tarkistaa irtisanomis- tai lomautusajankohdan ETK:n asianhallintarekisteristä. Tiedot näkyvät seuraavasti: asialajina "muu hakemusasiakirja" ja tarkentimena tai arkistonumerona on "irtisanomisilmoitus" ja vireille - kohdassa irtisanomispäivämäärä.

Edellä mainitut tiedot ovat kyseltävissä 15.02.2001 lukien.

ELÄKETURVAKESKUS

Eläkejärjestelmäosasto

Riitta Lindström

Tiedustelut

Irtisanomis- tai lomautusilmoitusten rekisteröinti, Terttu Niinistö, puh.151 2315
Asiasisältö, Tapio Karsikas, puh.151 2346

C-yleiskirjeen jakelu

ELÄKEJÄRJESTELMÄOSASTO

24.11.2000

Työeläkelaitoksille

**TYÖSUHDEOTTEELLE UUSIA TIETOJA TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN
LAINMUUTOKSEN 1.1.2000 SUOJASÄÄNNÖKSIEN PIIRIIN
KUULUMISESTA**

Yleiskirjeessä A 37/99 on käsitelty 1.1.2000 voimaan tulleita työttömyyseläkkeen muutoksia. Lain voimaantulosäännöksellä on pyritty suojaamaan aikaisempien säännösten piiriin sellaiset henkilöt, jotka ovat työmarkkinajärjestöjen sopimuksen solmimishetkellä olleet työttöminä. Yleiskirjeessä on kohdissa 2.2. ja 2.3. kerrottu yksityiskohtaisesti millä edellytyksillä henkilö säilyttää oikeutensa ennen lainmuutosta voimassa olleeseen, parempaan eläkkeeseen. Suojan piiriin pääsevä saa eläkkeeseensä tulevan ajan osuuden.

Suojasäännöksen piiriin kuuluvat henkilöt

ETK saa työttömyyskassoista ja Kansaneläkelaitoksesta tiedot työttömyyspäivärahaa tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea saaneista tai näihin etuuksiin oikeutetuista henkilöistä, jotka mahdollisesti pääsevät vanhojen sääntöjen piiriin. Päivärahaa koskevat tiedot on kerätty koneellisesti. Tiedot eivät ole kyseltävissä näyttöpäätteellä. Tiedot välitetään neuvontaa, eläkkeen laskentaa ja hakemuksen ratkaisemista varten työsuhdeotteessa.

Tiedot on poimittu seuraavasti:

- henkilö on syntynyt 1.1.1935 - 31.12.1944 ja
- saanut vähintään 100 päivältä ansiopäivärahaa/peruspäivärahaa tai työvoimapolitiista koulutustukea tai näitä molempia yhteensä ajalla 1.1.- 31.12.1999 tai
- henkilöllä oli oikeus päivärahaan/koulutustukeen 1.1.2000

Oikeus työttömyyspäivärahaan 1.1.2000 on tämän lainmuutoksen tarkoittamassa mielessä myös silloin, kun

- meneillään on TTL:n mukainen omaomavastuu-aika tai
- päivärahaan ei ole ollut oikeutta TTL:n 16 §:n 4 momentissa tarkoitetun hyväksyttävän syyn (mm. sairaus) vuoksi tai päivärahaan ei ollut oikeutta

ELÄKEJÄRJESTELMÄOSASTO

24.11.2000

"kultaisen kädenpuristuksen", loma- ajan palkan tai lomakorvauksen jaksottamisen vuoksi.

Lisäedellytyksenä on että

- henkilö on irtisanottu,
- lomautettu tai
- hän on itse irtisanoutunut viimeistään 31.7.1999 tai mikäli irtisanomisaika on kuusi kuukautta, viimeistään 30.6.1999.

Eläkelaitos selvittää irtisanomiseen liittyvät seikat hakemustietojen ja myöhemmin myös ETK:sta saatavien tietojen perusteella. Irtisanomis- ja lomautusilmoitukset tullaan keräämään ja säilyttämään ETK:ssa. Tieto lomakkeesta tullaan viemään asianhallintarekisteriin.

Hakemuksen käsittelyä ja irtisanomisilmoitusta koskevat ohjeet annetaan myöhemmin.

Uudet suojasäännöstiedot 2.1.2001 alkaen työsuhdeotteilla

Uusia suojasäännöstietoja on kahdentasoisia. Tieto on joko varma tieto tai vihjetasoinen tieto. Molemmissa tapauksissa on kuitenkin erikseen selvitettävä irtisanomisedellytyksen täytyminen.

Varma tieto

Mikäli henkilön tiedot on saatu työttömyyskassoista tai Kansaneläkelaitoksesta poimittua suojausten kannalta kattavasti, on paperityösuhdeotteella teksti:

Henkilöllä on oikeus työttömyyseläkkeen tulevan ajan osuuteen, mikäli irtisanomisedellytys täyttyy (työttömyyseläkettä koskeva lainmuutos 1.1.2000).

Työsuhdeotesanomalla on Työeläkelisätiedot -tietoryhmässä P01 tunnus S. Tietokentän nimi on LAMU2000 suojasäännöstunnus.

Vihjetason tieto

Mikäli henkilön tietoja ei ole pystytty kattavasti selvittämään työttömyyskassoista tai Kansaneläkelaitoksesta, on paperityösuhdeotteella teksti:

ELÄKEJÄRJESTELMÄOSASTO

24.11.2000

Henkilöllä on mahdollisesti oikeus työttömyyseläkkeen tulevan ajan osuuteen, mikäli irtisanomisedellytys täyttyy (työttömyyseläkettä koskeva lainmuutos 1.1.2000).

Työsuhdeotesanomalla on Työeläkelisätiedot -tietoryhmässä P01 tunnus V. Tietokentän nimi on LAMU2000 suojasäännöstunnus.

Tietojen ilmoittaja

Lisätietojen hankkimista varten paperityösuhdeotteella on suojasäännösfraasin jälkeen teksti:

Ilmoittajana Kela/työttömyyskassa nro

Työttömyyskassan numero on sama myöntäjän tunnusnumero, jota käytetään työeläkelisäetuuksien ilmoittamisessa.

Työsuhdeotesanomalla ilmoittajan eli myöntäjän tunnusnumero on Työeläkelisätiedot -tietoryhmässä P01.

Tietokentän nimi on LAMU2000 suojasäännöksen myöntäjän tunnus.

Liitteenä on ilmoittajien tunnusnumeroluettelo.

Entiset suojasäännöstiedot

Vuosien 1996 ja 1997 lainmuutosten suojasäännösten perusteella kerätyt vihjetiedot (1,5%:n karttuma ja ensimmäinen lisäpäivä, ks. Tietopalveluosaston tiedote nro 4/97) voivat esiintyä rinnan näiden uusien suojasäännöstietojen kanssa.

Ilmoittajatieto myös ensimmäinen lisäpäivä -tietoon

Työsuhdeotteella on 2.1.2001 alkaen tieto ilmoittajasta myös ensimmäisen lisäpäivän (501. päivä, lainmuutos 1997) osalta. Paperityösuhdeotteella on ensimmäisestä lisäpäivästä kertovan fraasin jälkeen teksti:

Ilmoittajana Kela/työttömyyskassa nro

Työsuhdeotesanomalla myöntäjän tunnusnumero on Työeläkelisätiedot -tietoryhmässä P01. Tietokentän nimi on 501-päivän myöntäjän tunnus.

ELÄKEJÄRJESTELMÄOSASTO

24.11.2000

Dokumentit työeläkelaitoksille

Dokumentin PRT002.DOC (Työsuhteotteen sanomakuvaus) voi
ftp-imuroida hakemistosta IT1Y.UD.TIPA.

ELÄKETURVAKESKUS
Eläkejärjestelmäosasto

Riitta Lindström

● Tiedustelut

Tarja Heino puh. 151 2575
Kirsti Kuusisto puh. 151 2455
Terttu Saarto puh. 151 2384

JAKELU

C-yleiskirjeen jakelu

LIITE

Ilmoittajien tunnusnumeroluettelo

Eläkejärjestelmäosasto

24.11.2000

ILMOITTAJIEN TUNNUSNUMEROLUETTELO**Tunnus   Myöntäjän nimi**

---

002   Rakennusalan työttömyyskassa
003   Sähköalojen työttömyyskassa
005   Valtion ja erityispalvelujen palkansaajien työttömyyskassa (VAL)
008   Viestintäalan työttömyyskassa
009   Tekstiili- ja vaateustyöväen työttömyyskassa
010   Rautatieläisten työttömyyskassa
011   Paperityöväen työttömyyskassa
013   Hotelli- ja ravintolatyöntekijäin työttömyyskassa
015   Metallityöväen työttömyyskassa
016   Kunta-alan työttömyyskassa
019   Liikealan työttömyyskassa
021   Puu- ja erityisalojen työttömyyskassa
022   Teknisten työttömyyskassa
024   Journalistien työttömyyskassa
026   Suomen Elintarviketyöläisten työttömyyskassa
029   Rahoitus- ja Erityisalojen työttömyyskassa
030   Suomen Teollisuustoimihenkilöiden työttömyyskassa
033   Teknisten ja Erikoisammattien työttömyyskassa
037   Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäin työttömyyskassa
038   Suomen Merimies-Unionin työttömyyskassa
045   Perusalojen Toimihenkilöiden työttömyyskassa
052   Maa- ja Merialojen Toimihenkilöiden työttömyyskassa
053   Valtion virkamiesten ja työntekijäin työttömyyskassa (VTY)
055   Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan työttömyyskassa
060   Vakuutusväen työttömyyskassa
067   Kiinteistötyöntekijäin työttömyyskassa
068   Merkonomien työttömyyskassa

Eläkejärjestelmäosasto

24.11.2000

Tunnus	Myöntäjän nimi
071	Insinöörien, Arkkitehtien ja Ekonomien työttömyyskassa
072	Lähi- ja Perushoitajien työttömyyskassa
073	Terveystieteiden alan työttömyyskassa
074	Opettajien työttömyyskassa
075	Kemian työttömyyskassa
077	Erityisaloiden Toimihenkilöiden työttömyyskassa
082	Kunnallisvirkamiesten työttömyyskassa
083	Valtion Virkamiesten työttömyyskassa
086	Myyntimiesten työttömyyskassa
089	Perusalojen akateemisten työttömyyskassa
097	Julkisten alojen teknisten työttömyyskassa
098	Lääkärien työttömyyskassa
100	Lakimiesten työttömyyskassa
101	Sosiaalitoimintajien työttömyyskassa
106	Erityiskoulutettujen työttömyyskassa
109	Seurakuntien Viran- ja Toimenhaltijain työttömyyskassa
110	Yksityisaloiden työttömyyskassa
111	Ammattinharjoittajien ja yrittäjien työttömyyskassa (AYT)
112	Suomen Yrittäjien työttömyyskassa (SYT)
113	Esittävien taiteilijoiden työttömyyskassa
114	Farmaseuttisen ja erityisteknisen henkilöstön työttömyyskassa
429	Kansaneläkelaitos

Työeläkelaitoksille

TYÖTTÖMYYSTODISTUSLOMAKE JA TODISTUKSEN TÄYTTÖOHJE

Sosiaali- ja terveysministeriö on yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen, työttömyyskassojen, eläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen edustajien kanssa valmistellut uuden työttömyystodistuslomakkeen ja lomakkeen täyttöohjeen. Työttömyyskassat ja Kela ottavat lomakkeen ja ohjeen käyttöön välittömästi. STM on antanut kassoille ohjeen, että vanhat todistuslomakkeet tulee hävittää.

Lähetämme oheisena eläkelaitoksille tiedoksi uuden todistuslomakkeen ja sen täyttöohjeen.

Tiedustelut

Tapio Karsikas
09-1512346
tapio.karsikas@etk.fi

Jakelu

A-yleiskirje

**TODISTUS TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN
HAKEMISTA VARTEN**

A. KANSANELÄKELAITOS / TYÖTTÖMYYSKASSA TÄYTTÄÄ (katso täyttöohjeet)

1 TIEDOT HAKIJASTA	Nimi	Henkilötunnus
	Lähiosoite	
	Postinumero	Postitoimipaikka
2 PÄIVÄRAHA- OIKEUS 1.1.1994 (v. 1938 tai sitä aikaisemmin syntynyt)	Hakijan oikeus päivärahaan / koulutustukeen 1.1.1994 ☐ On ☐ Ei ☐ Ei kassamme jäsen 1.1.1994	
3 TYÖTTÖMYYS- PÄIVÄRAHAA VÄHINTÄÄN 200 PÄIVÄÄ (v. 1938 tai sitä aikaisemmin syntynyt)	Hakija on 60 viimeksi kuluneen viikon aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa _____ päivältä.	Ensimmäinen päivä, jotta päivära- haa on maksettu 60 viikon aikana _____
	200 päivää on tullut täyteen _____	Hakijalla on oikeus lisäpäiviin 1. lisäpäivä _____
4 PÄIVÄRAHAA ENIMMÄIS- MÄÄRÄ	Hakijalla ei ole enää oikeutta päivärahaan ☐ 500 päivän enimmäismäärä täyttynyt (TTL 26 § 1 mom.) 500. päivärahapäivä _____ ☐ 500 päivän lisäksi oikeus lisäpäiviin 60 ikävuoteen saakka (TTL 26 § 2 mom.); 1. lisäpäivä _____	Ensimmäinen päivä, jotta päivära- haa on maksettu 60 viikon aikana _____
		Päivärahaoikeus päättyy _____
5 PÄIVÄRAHA- OIKEUS 1.1.1996	Hakijan oikeus päivärahaan / koulutustukeen 1.1.1996 ☐ On ☐ Ei ☐ Ei kassamme jäsen 1.1.1996	
6 PÄIVÄRAHA- OIKEUS 1.1.2000	a) Hakija on saanut päivärahaa / koulutustukea vähintään 100 pv vuonna 1999 ☐ Kyllä ☐ Ei	
	b) Hakijan oikeus päivärahaan / koulutustukeen 1.1.2000 ☐ On ☐ Ei ☐ Hakija on ollut 1.8.1999 määräaikaisessa työsuhteessa, joka on päättynyt viimeistään 31.12.1999 ☐ Ei kassamme jäsen 1.1.2000	
7 ILMOITUS ELÄ- KELAITOKSELLE	Jos työttömyyseläkettä tulee suoritettavaksi takautuvasti tämän todistuksen perusteella, on eläkelaitoksen maksettava takautuva eläke TEL 19a §:n ja KEL 43a §:n nojalla työttömyyskassalle / Kansaneläkelaitokselle siitä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa / työmarkkinatukea.	
8 HUOMAUTUKSIA		
9 PÄIVÄYS, ALLE- KIRJOITUS JA YHTEYSTIEDOT	Paikka ja aika	Todistuksen antajan allekirjoitus ja Kansaneläkelaitoksen / työttömyyskassan leima ja yhteystiedot

B. TYÖVOIMATOIMISTO TÄYTTÄÄ

10 TYÖTTÖMÄNÄ OLO	☐ Hakija on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa eikä hänelle ole voitu osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanotta- misesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan.	
	☐ Hakijalle on annettu korvaukseton määräaika työstä eroamisen johdosta _____ aikaen.	
11 HUOMAUTUKSIA		
12 PÄIVÄYS, ALLE- KIRJOITUS JA YHTEYSTIEDOT	Paikka ja aika	Todistuksen antajan allekirjoitus, toimiston leima ja yhteystiedot

17.11.2000

TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN HAKEMISTA VARTEN TARVITTAVAN TODISTUKSEN TÄYTTÖOHJE

Todistus on kaksiosainen. Päivärahaa koskevan A-osan täyttää joko työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitoksen toimisto. B-osan täyttää työvoimatoimisto. Päivärahaa koskeva osa täytetään seuraavasti:

Kohta 1. 'Tiedot hakijasta'

Merkitään työttömyyseläkkeen hakijaa koskevat tiedot.

Kohta 2. 'Oikeus päivärahaan 1.1.1994'

Kohta täytetään vain silloin, kun henkilö on syntynyt vuonna 1938 tai aikaisemmin.

Rastitetaan tieto, onko henkilöllä ollut oikeus päivärahaan / koulutustukeen 1.1.1994 vai ei. Päivärahaoikeuden perusteella ratkaistaan vuonna 1938 tai aikaisemmin syntyneen henkilön oikeus ennen 1.1.1994 voimassa olleen järjestelmän mukaiseen työttömyyseläkkeeseen. Henkilöllä oli oikeus päivärahaan 1.1.1994, kun hän tällöin

- sai työttömyyspäivärahaa (ansioon suhteutettua tai peruspäivärahaa joko täytenä, soviteltuna tai vähennettynä) taikka työvoimapolitiittista aikuiskoulutustukea,
- sai työttömyyspäivärahaa sairauspäivärahan omavastuun vuoksi,
- oli TTL 12 §:n mukaisella omavastuuajalla,
- ei saanut päivärahaa peruspäivärahan tarveharkinnan, sosiaalietuuden vähentämisen, sivutoimen tai osa-aikatyön palkan vuoksi tai
- oli työtön ja työsuhde oli päättynyt viimeistään 31.12.1993 ja hän oli työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ensimmäisenä arkipäivänä 3.1.1994.

Jollei henkilö ole ollut todistuksen kirjoittavan kassan jäsen 1.1.1994, rastitetaan tätä koskeva kohta ks. myös kohta 8.

Kohta 3. 'Työttömyyspäivärahaa vähintään 200 päivää'

Kohta täytetään vain silloin, kun henkilö on syntynyt vuonna 1938 tai aikaisemmin ja hänellä on ollut oikeus päivärahaan/koulutustukeen 1.1.1994 ja hän on saanut päivärahaa vähintään 200 päivältä. Kohdat 3 ja 4 ovat vaihtoehtoisia; vain toinen kohdista täytetään.

Merkitään moneltako päivältä henkilö on saanut 60 viimeksi kulu-
neen viikon aikana päivärahaa ja ensimmäinen 60 viikon sisälle
tuleva päivärahopäivä. 60 viikon aika lasketaan todistuksen alle-

kirjoituspäivästä. Esimerkki: Henkilölle kirjoitetaan todistus tiistaina 6.6.2000 ja hän on saanut 60 viikon aikana 270 päivältä päivärahaa, 60 viikon jakso todistuksen allekirjoituspäivästä taaksepäin laskettuna alkaa keskiviikkona 14.4.1999. Jos päivärahaa on maksettu 14.4.1999, se merkitään ensimmäiseksi päivärahopäiväksi. Jollei päivärahaa ole maksettu mainitulta päivältä, ilmoitetaan ensimmäinen edellä mainitun päivän jälkeinen päivärahopäivä. Ensimmäisen 60 viikon sisälle jäävän päivärahopäivän merkitseminen on tärkeää, koska se määrää eläketapahtuman eli ajankohdan, josta tuleva aika otetaan huomioon eläkeikään saakka. Lisäksi merkitään 200 päivän täyttymispäivä. Ks. myös kohta 8.

Kun 200 päivän todistus annetaan sellaiselle henkilölle, joka on saanut päivärahaa myös lisäpäiviltä, merkitään aina myös 1. lisäpäivä eli 501. päivärahopäivä. Ensimmäisen lisäpäivän merkitseminen on tärkeää, koska 1. lisäpäivä saattaa määrätä oikeuden tulevaan aikaan.

Kohta 4. 'Päivärahaa enimmäismäärä'

Täytetään, kun henkilölle kirjoitetaan todistus päivärahan enimmäismäärän täyttymisen perusteella.

Rastitetaan se työttömyysturvalain mukaisen päivärahan enimmäismäärä, jonka perusteella henkilöllä ei enää ole oikeutta päivärahaan eli kohta '500 päivän enimmäismäärä täyttynyt' (TTL 26 § 1 mom.) tai kohta '500 päivän lisäksi oikeus lisäpäiviin 60 ikävuoden saakka' (TTL 26 § 2 mom.).

500 päivän enimmäismäärätapauksissa (TTL 26 § 1 mom.) merkitään myös päivä, jolloin 500. päivärahopäivä on tullut täyteen.

Jos päivärahaa on maksettu 500 päivän lisäksi 60 ikävuoden täyttämiskuukauden loppuun (TTL 26 § 2 mom.), merkitään myös 1. lisäpäivä eli 501. päivärahopäivä työeläkkeen tulevan ajan oikeuden määrittämistä varten.

Molemmissa enimmäismäärätapauksissa täytetään myös kohta 'Ensimmäinen päivä, jolta päivärahaa on maksettu 60 viikon aikana' samalla tavalla laskettuna kuin edellä kohdassa 3 on sanottu. Ensimmäinen päivä 60 viikon sisällä saattaa määrätä työttömyyseläkkeen eläketapahtuman. Kohtaan 'Päivärahaoikeus päättyy' merkitään päättymispäivämääräksi 500 päivän täyttämiskuukauden tai lisäpäivätapauksissa 60 ikävuoden täyttämiskuukauden viimeinen päivä.

Henkilön pyynnöstä päivärahan maksajan on annettava 500 päivän (TTL 26 § 1 mom.) enimmäismäärätodistus myös sellaiselle henkilölle, jonka enimmäismäärä on täyttynyt jo aikaisemmin, vuosiakin sitten. Tällöin rastitetaan vain kohta '500 päivän enimmäismäärä täyttynyt' ja kohtaan 500. päivärahopäivä merkitään, koska päivärahaoikeus päättyi. Kohtaa 'Ensimmäinen päivä, jolta

päivärahaa on maksettu 60 viikon aikana' ei tarvitse täyttää, koska päivärahaa ei tänä aikana ole maksettu.

Kohta 5. 'Päivärahaoikeus 1.1.1996'

Täytetään vain silloin, kun henkilö on syntynyt vuonna 1942 tai aikaisemmin.

Rastitetaan tieto, onko henkilöllä ollut oikeus päivärahaan / koulutustukeen 1.1.1996 vai ei. Päivärahaoikeuden perusteella henkilölle lasketaan työeläke suuremman tulevan ajan karttumaprocentin mukaan.

Vuonna 1942 tai aikaisemmin syntyneen henkilön päiväraha / koulutustukioikeus 1.1.1996 määräytyy samojen sääntöjen mukaan kuin päivärahaoikeudesta 1.1.1994 kohdassa 2 on kerrottu. Jos kassalla on tieto vuodenvaihteessa 1996 olleesta lomautuksesta, se merkitään kohtaan 8. Eläkelaitos tarkistaa tarvittaessa maksetut päivärahajaksot.

Jollei henkilö ole ollut todistuksen kirjoittavan kassa jäsen 1.1.1996, rastitetaan tätä koskeva kohta. Ks. myös kohta 8.

Kohta 6. 'Päivärahaoikeus 1.1.2000'

Täytetään vain silloin, kun henkilö on syntynyt vuonna 1944 tai aikaisemmin. Rastitetaan kohdat a) ja b). Näissä kohdissa annettujen tietojen perusteella ratkaistaan, onko vuonna 1944 tai aikaisemmin syntyneellä henkilöllä oikeus tulevan ajan sisältävään työttömyyseläkkeeseen.

Kohdassa a) rastitetaan tieto siitä, että henkilö on saanut päivärahaa / koulutustukea tai näitä yhteensä vähintään 100 päivältä vuonna 1999.

Kohdassa b) rastitetaan tieto, onko henkilöllä ollut oikeus päivärahaan / koulutustukeen 1.1.2000 vai ei. Henkilöllä oli oikeus päivärahaan 1.1.2000, kun hän tällöin täytti jonkin alla mainitun edellytyksen:

- sai työttömyyspäivärahaa (ansioon suhteutettua tai peruspäivärahaa joko täytenä, soviteltuna tai vähennettynä) taikka työvoimapoliittista aikuiskoulutustukea tai
- oli TTL 12 §:n mukaisella omavastuujalla tai
- oli työtön, mutta TTL 16 §:n 4 momentissa tarkoitettu hyväksyttävä syy tai
- ei saanut päivärahaa kultaisen kädenpuristuksen tai lomakorvauksen jaksottamisen taikka sosiaalietuuden vähentämisen, sivutoimen tai osa-aikatyön palkan vuoksi tai
- oli työtön ja työsuhde oli päätynyt viimeistään 30. tai 31.12.1999 ja hän oli työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ensimmäisenä arkipäivänä 3.1.2000.

- hakija on ollut 1.8.1999 määräaikaisessa työsuhteessa, joka on päättynyt viimeistään 31.12.1999; täytetään mikäli tiedossa.

Jos yrittäjällä oli 1.1.2000 meneillään päivärahaton kausi yritystoiminnan myyntivoiton jaksottamisen tai yritystoiminnan neljän kuukauden keskeytysajan vuoksi, ei hänellä katsota olleen oikeutta päivärahaan eikä hänellä siten ole oikeutta tulevan ajan sisältävään työttömyyseläkkeeseen.

Jos henkilöllä on todettu olleen oikeus päivärahaan / koulutustukeen 1.1.2000, rastitetaan kohta määräaikaisesta työsuhteesta, jos se on tiedossa.

Jollei henkilö ole ollut todistuksen kirjoittavan kassan jäsen 1.1.2000, rastitetaan tätä koskeva kohta. Ks. myös kohta 8.

Kohta 8. 'Huomautuksia'

Jollei henkilö ollut todistuksen kirjoittavan kassan jäsen 1.1.1994 ja /tai 1996 ja/tai 1.1.2000, mutta kassalla on tieto, minkä toisen kassan jäsen henkilö tuolloin oli, tässä ilmoitetaan kassan nimi.

Jos henkilö ilmoittaa saavansa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, merkitään tieto asiasta tähän kohtaan.

Tässä kohdassa ilmoitetaan, jos todistus on annettu hakijasta riippumattomasta syystä myöhässä. Lisäksi ilmoitetaan päivä, jona todistus olisi voitu antaa ja todistuksen tiedot kirjoitetaan sellaisina kuin ne olisivat olleet ajoissa annetussa todistuksessa.

Seuraavassa tekstissä kerrotaan, milloin todistus missäkin tilanteessa on annettu ajoissa ja annetaan ohjeet siitä, miten todistus kirjoitetaan, jos se tästä myöhästyy.

Todistuksen antaminen, kun henkilö kuuluu ennen 1.1.1994 voimassa olleen työttömyyseläkejärjestelmän piiriin

a) 200 päivän todistuksen antaminen

Jos todistus annetaan myöhemmin kuin 200 päivän täyttymiskauden aikana, todistuksen antopäiväksi merkitään se päivä, jona 200 päivää on täytynyt ja siitä lasketaan muut todistuksen ajat.

Huomautuksia-kohtaan merkitään, mistä päivästä todistuksen ajat on laskettu.

b) Enimmäismäärätodistuksen antaminen

500 päivän enimmäismäärätilanteessa todistus on annettu ajoissa, kun se on annettu 500 päivän täytyttyä ja täyttymiskuukauden aikana.

Jos todistusta ei 500 päivän enimmäismäärätilanteessa hakijasta riippumattomasta syystä ehditä antaa ajoissa, todistuksen antamispäiväksi merkitään 500 päivän täyttymispäivä. Tästä lasketaan todistuksen muut ajat.

Enimmäismäärätodistus on näissä tilanteissa annettu ajoissa, kun se on annettu enimmäismäärän täyttymiskuukauden aikana.

Huomautuksia-kohtaan merkitään, mistä päivästä todistuksen ajat on laskettu.

Enimmäismäärätodistuksen antaminen kaikissa muissa tapauksissa

Enimmäismäärätodistus (sekä lisäpäivä- että 500 päivän todistus) on näissä tapauksissa annettu ajoissa vielä silloin, kun se on annettu enimmäismäärän täyttymistä seuraavan kuukauden aikana.

Jos antaminen myöhästyy hakijasta riippumattomasta syystä, päivämääräksi, jona todistus olisi voitu antaa, merkitään enimmäismäärän täyttymistä seuraavan kuukauden 1. arkipäivä. Tästä päivästä lasketaan muut tiedot ja tämä päivä merkitään huomautuksia-kohtaan.

Esimerkki: 500 päivää on täyttynyt 10.5.2000, mutta todistus kirjoitetaan vasta heinäkuussa. Jos todistus olisi annettu ajoissa, se olisi pitänyt antaa viimeistään kesäkuun loppuun mennessä. Koska todistus myöhästyi, todistuksen antopäiväksi merkitään kesäkuun 1. arkipäivä eli 2.6.2000. Tästä päivämäärästä taaksepäin lasketaan 60 viikon aika. Myös muut tiedot kirjoitetaan sellaisina kuin ne olisivat olleet 2.6.2000 kirjoitetussa todistuksessa.

Kohta 9. 'Päiväys, allekirjoitus ja yhteystiedot'

Merkitään todistuksen todellinen antopäivä ja paikka. Todistus allekirjoitetaan ja varustetaan antajan leimalla sekä muilla yhteystiedoilla.

1 Saapunut (pvm, vastaanottaja)

2 Saapunut, pvm

3 Saapunut, pvm

Lähetetty edelleen (pvm, mihin?)

Lähetetty edelleen (pvm, mihin?)

1 HAKEMUS	Työeläke: ☐ Haen ☐ En hae		Kansaneläke: ☐ Haen ☐ En hae		
2 HAKIJA	Sukunimi ja etunimet				
	Henkilötunnus		Ammatti		
	Lähiosoite			Puhelinnumero (työ / koti)	
	Postinumero		Postitoimipaikka	Asuinkunta	
	Haluan eläkepäättökseen ☐ suomeksi ☐ ruotsiksi		Kansalaisuus ☐ Suomi ☐ Muu; mikä?		
	Asuinmaa ☐ Suomi ☐ Muu; mikä?				
3 ASUMINEN JA TYÖSKENTELY ULKOMAILLA (jos olette asunut tai työskennellyt ulkomailla, täyttäkää liite U)	Oletteko aina asunut Suomessa? ☐ Kyllä ☐ En; missä muualla ja milloin?			Eläke- laitos täyttää ☐ ETA / EU	
	Oletteko työskennellyt muualla kuin Suomessa? ☐ En ☐ Kyllä; missä maassa ja milloin?				
	Saatteko eläkkeitä tai korvauksia ulkomailta? ☐ En ☐ Kyllä; mitä, mistä maasta, mistä laitoksesta ja mistä alkaen?				
4 MAKSU- OSOITE JA VEROTUS	Pankin nimi		Täydellinen tilinumero		
	Pankki on velvollinen palauttamaan tilille tulleet aiheettomat eläkesuoritukset eläkkeen maksajalle		Veronpidätyksessä käytetty perusprosentti		
5 TYÖTULOT	Onko Teillä työtuloja (paikka- tai yrittäjätuloa)? ☐ Ei ☐ On; kuukausiansio _____				
6 VIIMEISIN TYÖ- TAI VIRKASUHDE	Työnantajan nimi ja osoite			Puhelinnumero	
	Työsuhde alkoi, pvm		Työsuhde ☐ jatkuu	Mihin asti, pvm?	Työsuhde ☐ on päättynyt
7 MUUT TYÖ- TAI VIRKA- SUHTEET	Oletteko työskennellyt				
a) yksityisen työnantajan palveluksessa?		☐ En	☐ Olen		
b) valtion palveluksessa?		☐ En	☐ Olen		
c) kunnan palveluksessa?		☐ En	☐ Olen		
d) seurakunnan palveluksessa?		☐ En	☐ Olen		
e) muun julkisoikeudellisen yhteisön palveluksessa?		☐ En	☐ Olen		
8 TIEDOT KORVAUK- SISTA JA ELÄKKEISTÄ	Saatteko tai haetteko korvausta tapaturmasta, ammattitaudista, liikennevahingosta tai sotilasvammasta taikka muuta korvausta tai eläkettä (ilmoittakaa myös perhe-eläkkeet)?				
☐ En saa / hae					
☐ Haen; mitä ja mistä?					
☐ Saan; mitä korvausta, mistä yhtiöstä ja mistä alkaen?					

TÄYTTÄKÄÄ KOHDAT 9 - 17 KUN HAETTE TYÖELÄKETTÄ

9 ELÄKEPALKKAN HARKINNAN- VARAINEN TARKISTAMI- NEN	Onko palkkanne jossakin työ- tai virkasuhteessa poikkeuksellisesti alentunut sairauden tai lomautuksen tai muun poikkeuksellisen syyn vuoksi viimeksi kuluneen 10 vuoden aikana? ☐ Ei ☐ On; missä työssä, milloin ja mistä syystä?
10 YRITTÄJÄ- TOIMINTA TAI ITSENÄISEN AMMATIN HARJOITTA- MINEN	Oletteko harjoittanut yrittäjätoimintaa? ☐ En ☐ Olen ☐ Maa- / metsätaloutta ☐ Ammattimaista kalastusta tai poronhoitoa ☐ Muuta yrittäjätoimintaa tai itsenäistä ammattia; mitä? Toiminta alkoi _____ ☐ Toiminta jatkuu; jos olette maatalousyrittäjä, täyttäkää erillinen liite TM
11 TYÖTTÖMYYS	Olitteko työttömänä työnhakijana 1.1.1996 (koskee 1942 ja sitä ennen syntyneitä)? ☐ En ollut ☐ Olin Jos Teidät on irtisanottu tai lomautettu vuoden 1999 aikana, niin milloin (koskee 1944 ja sitä ennen syntyneitä)?
12 AIKUIS- KOULUTUS	Oletteko saanut tai hakenut koulutustukea koulutus- ja erorahastosta, työttömyyskassasta tai Kansaneläkelaitoksesta? ☐ En ole saanut / hakenut ☐ Olen hakenut; mistä? ☐ Olen saanut; mistä?
13 OPINTOVAPAA	Oletteko ollut opintovapaalain tarkoittamalla opintovapaalla viimeksi kuluneen 10 vuoden aikana? ☐ En ole ☐ Olen; milloin?
14 LAPSENHOITO	Oletteko ollut palkattomalla äitiys- tai vanhempainlomalla tai hoitovapaalla viimeksi kuluneen 10 vuoden aikana? ☐ En ole ☐ Olen; milloin?
15 SAIRAUS- PÄIVÄRAHA	Oletteko saanut tai hakenut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa kolmen viime vuoden aikana? ☐ En ole saanut / hakenut ☐ Olen hakenut; mistä? ☐ Olen saanut; mistä?
16 KUNTOUTUS- RAHA	Oletteko saanut tai hakenut kuntoutusrahaa tai kuntoutukseen liittyvää ansionmenetykskorvausta? ☐ En ole saanut / hakenut ☐ Olen hakenut; mitä ja mistä? ☐ Olen saanut; mitä ja mistä?
17 LAPSET	Onko Teillä tai aviopuolisollanne alle 18-vuotiaita lapsia? ☐ Ei ☐ On; lasten nimet ja henkilötunnukset

TÄYTTÄKÄÄ KOHTA 18 KUN HAETTE KANSANELÄKETTÄ

18 TIEDOT SIVIL- SÄÄDYSTÄ JA PUOLISOSTA	☐ Naimaton ☐ Leski	☐ Asuu erillään; mistä lukien? _____	☐ Avoliitossa
	☐ Naimisissa ☐ Eronnut	Jos asutte puolisosianne erillään; syy erillään asumiseen: ☐ Välien rikkoutuminen ☐ Laitoshoido ☐ Muu syy; mikä?	
	Avio- / avopuolison sukunimi ja etunimet		Henkilötunnus

ALLEKIRJOITAKAA HAKEMUS

19 ALLE- KIRJOITUS	Vakuutan antamani tiedot oikeiksi ja ilmoitan, jos tiedot muuttuvat. Paikka ja aika _____ Hakijan allekirjoitus
	Nimen selvennys _____ Jos allekirjoittajana on muu kuin hakija, on syy ilmoitettava

Hakemuksenne tietoja annetaan myös muille eläkeasiaanne hoitaville laitoksille.

VASTAANOTTAJAN MERKINNÄT

Hakijalta on hakemuksen jättämisen yhteydessä pyydetty seuraavat lisäselvitykset _____	Saatu, pvm _____
--	------------------

TYÖTTÖMYYSELÄKEHAKEMUKSEN TÄYTTÄMINEN

Hakemus tehdään TT-lomakkeelle nro ETK/KELA 7003. Hakemuslomakkeita saa työeläkelaitosten palvelupisteistä ja Kansaneläkelaitoksen toimistoista. Hakemuslomakkeet ja niiden liitteet löytyvät myös Internetistä Eläketurvakeskuksen, työeläkelaitosten ja Kansaneläkelaitoksen kotisivuilta.

Samalla lomakkeella voi hakea työeläkettä ja kansaneläkettä. Yksi hakemus riittää, vaikka hakija on ollut useamman kuin yhden työeläkelain alaisessa työ-, virka- tai palvelussuhteessa taikka harjoittanut yrittäjä- tai maatalousyrittäjätoimintaa.

Työttömyyseläkettä voi saada 60 vuotta täyttänyt pitkäaikaistyötön, jota ei ole voitu työllistää ja joka on saanut työttömyyskassan maksamaa ansiopäivärahaa tai Kelan peruspäivärahaa enimmäismäärän. Päivärahan maksajan antama todistus liitetään hakemukseen.

Kansaneläkelaitoksen maksama työttömyyseläke on eläkevähenteinen. Sen saamiseen ja määrään vaikuttavat muualta maksettavat eläkkeet ja korvaukset. Kansaneläkettä ei jää maksettavaksi, jos eläkkeenhakijan muut eläkkeet ja korvaukset ylittävät laissa säädetty tulorajat, jotka ovat seuraavat:

yksinäisellä henkilöllä		naimisissa olevalla henkilöllä	
I kuntaryhmässä	5 800 mk/kk	I kuntaryhmässä	5 120 mk/kk
II kuntaryhmässä	5 565 mk/kk	II kuntaryhmässä	4 919 mk/kk

Lomakkeen täyttö:

1 HAKEMUS

Täytetään työeläkkeen ja kansaneläkkeen rastitusruudut sen mukaan mitä eläkettä haetaan ja mitä ei haeta.

- 2 HAKIJA Hakijan henkilötietojen lisäksi merkitään lomakkeelle kummalla kotimaisella kielellä eläkepääätös halutaan (suomeksi/ruotsiksi). Puhelinnumeroksi merkitään numero, josta hakijan tavoittaa päivällä.

3 ASUMINEN JA TYÖSKENTELY ULKOMAILLA

Ulkomaillaolosta ilmoitetaan aina U-liitteellä. Hakijan asuminen tai työskentely ulkomailta 16 ikävuoden täyttämisen jälkeen saattaa vaikuttaa eläkkeen myöntämiseen tai sen määrään. Tietojen perusteella hakemus toimitetaan myös ulkomaisiin eläkelaitoksiin käsiteltäväksi.

4 MAKSUOSOITE JA VEROTUS

Eläkkeen maksamista varten tarvitaan aina pankin nimi ja hakijan täydellinen tilinumero.

Koska hakemusta tehtäessä ei eläkkeen veronpidätysprosentti ole useinkaan tiedossa, voidaan eläkkeen verotuksessa käyttää aluksi palkan veronpidätysprosenttia, jonka hakija voi halutessaan merkitä lomakkeelle.

5 TYÖTULOT

Tähän kohtaan merkitään ne ansiotulot, joita hakijalla on mahdollisesti eläkkeen rinnalla. Eläkkeen rinnalla saa ansaita enintään 2 511 markkaa kuukaudessa (v. 2001).

6–7 TYÖ- TAI VIRKASUHTEET

Kohtiin 6–7 merkitään, missä työ- tai virkasuhteissa hakija on työskennellyt. Tiedot tarvitaan kokonaiseläkkeen laskemista varten. Hakijan antamien tietojen perusteella hakemus toimitetaan kaikkiin niihin eläkelaitoksiin, joille eläkeasian hoito kuuluu.

8 TIEDOT KORVAUKSISTA JA ELÄKKEISTÄ

Ilmoittakaa kaikki lomakkeella kysytyt lakisääteiset korvaukset ja muut kuin tällä lomakkeella haetut eläkkeet, joita saatte tai olette hakenut. Tietoja tarvitaan eläkkeiden yhteensovittamisessa ja kansaneläkkeen määrän laskemisessa.

9 ELÄKEPALKKAN HARKINNANVARAINEN TARKISTAMINEN

Jos palkkanne on jossakin työ- tai virkasuhteessa poikkeuksellisen syyn vuoksi merkittävästi alentunut, eläkepalkka voidaan laskea aikaisemman vakiintuneen ansiotason perusteella. Tästä syystä tulisi lomakkeella selvittää milloin, mistä syystä ja missä työssä palkkanne on alentunut

10 YRITTÄJÄTOIMINTA TAI ITSENÄISEN AMMATIN HARJOITTAMINEN

Yritystoimintaa tai itsenäistä ammattia harjoittanut vastaa tässä kohdassa esitettyihin kysymyksiin.

Jos hakijalla on ollut useammanlaista yrittäjätoimintaa ja joku jatkuu ja joku on supistettu/lopetettu, annetaan tarkemmat tiedot erillisellä liitteellä.

11 TYÖTTÖMYYS

Nämä lainmuutosten (1996–2000) voimaantuloon liittyvät tiedot tarvitaan eläkkeen määrän laskemista varten.

12–16 Kohdissa 12–16 kysytyjä tietoja tarvitaan eläkkeen määrän laskemista varten.

17 LAPSET

Vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneet voivat saada työeläkkeeseen lapsikorotuksen, jos heillä on huollettavanaan alle 18-vuotiaita lapsia. Yrittäjäeläkkeissä lapsikorotuksen voi saada 1946 tai sitä ennen syntyneet.

18 TIEDOT SIVIILISÄÄDYSTÄ JA PUOLISOSTA

Lomakkeella kysytään hakijan siviilisäätystä ja tietoja avio- tai avopuolisosta, koska näillä tiedoilla on merkitystä kansaneläkkeen määrää laskettaessa.

19 ALLEKIRJOITUS

Hakemuslomake on aina allekirjoitettava. Jos allekirjoittajana on joku muu kuin hakija, on syy tähän ilmoitettava lomakkeella. Hakemuksen allekirjoittaja vastaa tietojen todenperäisyydestä.

ETK:n, työeläkelaitosten ja Kansaneläkelaitoksen esitteistä ja Internet-sivuilta löytyy lisätietoja työttömyyseläkkeestä.

Lähetäjä

PERIMISILMOITUS

TTL 45 §, TmtL 36 §, TPAL 26 § ja OptuL 28 §

Vastaanottaja

Palautusosoite

Kansaneläkelaitos

toimisto

ENNAKKOILMOITUS

Etuudensaajan sukunimi ja etunimet					Henkilötunnus	
Etuus:	☐ Työttömyys-päiväraha	☐ Työmarkkinatuki	☐ Koulutustuki	☐ Opintotuki	Myönnetty: _____ alkaen	
Maksaminen	☐ jatkuu	☐ on päättynyt _____	Maksettu yhteensä _____ mk / brutto			
Paikka ja aika				Allekirjoitus		
Käsittelijä ja puhelin:						

ILMOITUS MUUTA ETUUTTA KOSKEVASTA PÄÄTÖKSESTÄ

Etuus:	_____	Määrä yht.	_____	mk / brutto	_____	mk / netto
☐	Takautuvaa etuutta ei tule maksettavaksi	☐	Takautuva etuus maksetaan ajalta _____			
Paikka ja aika				Allekirjoitus		
Käsittelijä ja puhelin:						

PERIMISLASKELMA

 Takautuva etuus voidaan maksaa kokonaan etuudensaajalle.

 Takautuva etuus peritään alla olevan laskelman mukaisesti. Pyydettyä uusi laskelma, jos maksua ei ole suoritettu

_____ mennessä.

Ajanjaksot, joilta peritään	Maksettu etuudensaajalle				Saatu perittyä			Peritään Kansaneläkelaitokselta yhteensä mk
	Päivien lukum.	Mk / pv		Yhteensä mk		Ajalta	Yhteensä mk	
		brutto	netto	brutto	netto		brutto	netto

Maksuosoite (Pankin nimi ja konttori sekä täydellinen tilinumero / Postisiirtotilin numero)

Paikka ja aika

Allekirjoitus

Käsittelijä ja puhelin:

Lähtettäjä

PERIMISILMOITUS

TTL 45 §, TmtL 36 §, TPAL 26 § ja OptuL 28 §

Vastaanottava työeläkelaitos

Palautusosoite

Eläketurvakeskus
00065 ELÄKETURVAKESKUS

ENNAKKOILMOITUS

Etuudensaajan sukunimi ja etunimet				Henkilötunnus	
Etuus: ☐ Työttömyys-päiväraha ☐ Työmarkkinatuki ☐ Koulutustuki ☐ Opintotuki Myönnetty: _____ alkaen					
Maksaminen ☐ jatkuu ☐ on päättynyt _____ Maksettu yhteensä _____ mk / brutto					
Paikka ja aika				Allekirjoitus	
Käsittelijä ja puhelin:					

ILMOITUS TYÖELÄKEPÄÄTÖKSESTÄ

Eläkelaji: _____		Määrä yht. _____ mk / brutto _____ mk / netto	
☐ Takautuvaa etuutta ei tule maksettavaksi	☐ Takautuva etuus maksetaan ajalta _____		
Eläkelaitos merkitsee nimensä ja osoitteensa alla olevan perimislaskelman osoitekenttään			
Paikka ja aika		Allekirjoitus	
Käsittelijä ja puhelin:			

Vastaanottaja

PERIMISLASKELMA

☐	☐ Takautuva etuus peritään alla olevan laskelman mukaisesti. Pyydettyä uusi laskelma, jos maksua ei ole suoritettu _____ mennessä.
☐	☐ Vaatimus raukeaa. Takautuva etuus voidaan maksaa kokonaan etuudensaajalle.

Ajanjaksot, joilta peritään	Maksettu etuudensaajalle				Saatu perittyä			Peritään eläkelaitoksesta yhteensä mk
	Päivien lukum.	Mk / pv		Yhteensä mk		Ajalta	Yhteensä mk	
		brutto	netto	brutto	netto		brutto	netto

Maksuosoite (Pankin nimi ja konttori sekä täydellinen tilinumero / Postisiirtotilin numero)

Paikka ja aika

Käsittelijä ja puhelin:

Allekirjoitus

Lähettäjä

PERIMISILMOITUS

TTL 45 §, TmtL 36 §, TPAL 26 § ja OptuL 28 §

Vastaanottaja

Palautusosoite

ETK/KELA

ENNAKKOILMOITUS

Etuudensaajan sukunimi ja etunimet		Henkilötunnus
Etuus: ☐ Työttömyys-päiväraha ☐ Työmarkkinatuki ☐ Koulutustuki ☐ Opintotuki Myönnetty: _____ alkaen		
Maksaminen ☐ jatkuu ☐ on päätynt _____ Maksettu yhteensä _____ mk / brutto		
Paikka ja aika		Allekirjoitus
Käsittelijä ja puhelin:		

ADMINISTRATIVE REPORT ON THE POSITION OF A PENSIONER

Reg. 574/72: Art. 40; Art. 51

1	Institution to which the form is addressed
1.1	Name .....
1.2	Address (2) .....

2	Pensioner
2.1	Surname (3) .....
2.2	Surname at birth (3) .....
2.3	Forenames (4) .....
2.4	Previous names (5) .....
2.5	Sex (6) .....
2.6	Father's surname and forenames (7) .....
2.7	Mother's surname and forenames (7) .....
2.8	Civil status ☐ single ☐ divorced and remarried (8) ☐ living in separation from spouse ☐ married ☐ divorced and not remarried (8) ☐ widower/widow
2.9	Insurance No at investigating institution .....
2.10	Insurance No at other institution concerned (9) .....
2.11	Type of pension .....

3	Nationality (10) ..... D.N.I. (10a) .....
---	---

4	Details of birth
4.1	Date of birth (11) .....
4.2	Place of birth (12) .....
4.3	Province, department, county (13) .....
4.4	Country (14) .....

5	Address (2) (15) .....
---	------------------------

6

Spouse

6.1 Surname ⁽⁹⁾ .....

6.2 Forenames ..... Maiden name ..... Sex .....

6.3 Date of birth ..... Place of birth ⁽¹²⁾ .....

6.4 Address ⁽²⁾ ⁽¹⁶⁾ .....

6.5 Date of marriage .....

6.6 The spouse is is not pursuing a professional activity or trade

6.7 If in the affirmative, state amount of
 weekly earnings ⁽¹⁷⁾ ..... annual earnings ⁽¹⁸⁾ .....

6.8 The spouse receives does not receive a pension
from a scheme for employed persons self-employed persons
If in the affirmative, indicate

6.9 Type of pension .....

6.10 Pension No ^(10a) .....

6.11 Institution responsible for pension payment .....

6.12 Amount monthly quarterly annually .....

6.13 The spouse ⁽¹⁹⁾ receives other does not receive other benefits
benefits
namely for unemployment sickness invalidity other

6.14 Date of commencement .....

6.15 Amount monthly quarterly annually .....

6.16 Other known resources Type .....
Amount ⁽²⁰⁾ .....

7

Children

7.1	Surname ⁽⁹⁾	Forenames	Date of birth	Relationship
1.	.....	.....	.....	.....
2.	.....	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....	.....
4.	.....	.....	.....	.....
5.	.....	.....	.....	.....
6.	.....	.....	.....	.....

7.2 Address ⁽²⁾ ⁽²¹⁾ .....

7.3 Remarks ⁽²²⁾ ^(22a) .....

8 Dependent ascendants ⁽²³⁾

8.1	Surname ⁽²⁾	Forenames	Date of birth	Relationship
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

8.2 Address ⁽²⁾ ⁽²¹⁾ .....

8.3 Remarks: .....

9 Benefits

9.1	The pensioner	has applied for the following benefits	and/or receives the following benefits
9.2	Continued wage or salary payments in case of illness	☐	☐
9.3	Sickness insurance cash benefits for incapacity for work	☐	☐
9.4	Rehabilitation allowance	☐	☐
9.5	Invalidity pension	☐	☐
9.6	Old-age pension	☐	☐
9.7	Survivor's pension	☐	☐
9.8	Pension for accident at work or occupational disease	☐	☐
9.9	Unemployment benefits	☐	☐
9.10	Institutions responsible for paying the benefits listed in 9.3 to 9.9 [name, address ⁽²⁾]		
	9.....	.....	.....
	9.....	.....	.....
	9.....	.....	.....
	9.....	.....	.....

9.11 Additional information on the benefits listed in 9.3 to 9.9

	Reference No	Period or date	Amount
9.....	.....	.....	☐ weekly ☐ monthly ☐ annual
9.....	.....	.....	☐ weekly ☐ monthly ☐ annual
9.....	.....	.....	☐ weekly ☐ monthly ☐ annual
9.....	.....	.....	☐ weekly ☐ monthly ☐ annual

10 Activity pursued, if any

10.1 The pensioner
 is unemployed
 is engaged in paid employment
 is engaged in self-employment
 intends to pursue paid employment (24)
 intends to pursue self-employment (24)
 Type of work .....

10.2 Date of commencement of present work .....

10.3 No of hours worked per week .....

10.4 Amount of daily weekly monthly earnings .....

10.5 Earnings daily weekly monthly
 of a healthy person employed in the same activity
 with a normal working period
 of ..... hours
 daily weekly monthly .....

10.6 Period in which the income mentioned in 10.4 was earned .....

11 The pensioner died on .....

12 Remarks, if any .....

13 Institution which drafted the report

13.1 Name .....

13.2 Address (?) .....

13.3 Stamp .....

13.4 Date .....

13.5 Signature .....

INSTRUCTIONS

Please complete this form in block letters, writing on the dotted lines only. It consists of five pages, none of which may be left out even if it does not contain any relevant information.

NOTES

- (1) Symbol of the country to which the sending institution belongs: B = Belgium; DK = Denmark; D = Germany; GR = Greece; E = Spain; F = France; IRL = Ireland; I = Italy; L = Luxembourg; NL = the Netherlands; P = Portugal; GB = United Kingdom.
- (2) Street, number, post code, town, country.
- (3) — For surname, please state usual surname or surname acquired by marriage. If the form is being completed by a Netherlands institution in cases where the insured person or the rightful claimant is a married woman or a woman who was married before, put the present or last husband's surname for current surname.
 — The surname at birth must always be given; if same as current surname put 'IDEM'. If the form is being completed by a Netherlands institution in cases where the insured person or the rightful claimant is a married woman or a woman who was married before, put maiden name for surname at birth.
 — Expressions such as 'called ...' or 'alias ...' and all prefixes to surnames must be written in full in the order in which they appear on the birth certificate.
 — In the case of Spanish nationals state both names.
 — In the case of Portuguese nationals state all names (forenames, surname, maiden name) in the order of civil status in which they appear on the identity card or passport.
- (4) Give all forenames in the order in which they appear on the birth certificate.

- (6) Previous names should, be stated, particularly in the case of adoption or in the case of bynames in current use. Expressions such as 'called ...' or 'alias ...' must be written in full in the order in which they appear on the birth certificate.
- (7) Put M for male and F for female.
- (8) This information is required for a Spanish national, or a French national born outside metropolitan France.
- (9) Complete, where possible, for German, French, Italian, Luxembourg, Netherlands and Portuguese institutions. If this information is not available from the investigating institution, the competent institution should contact the person concerned.
- (10) If the form is being sent to a Danish institution, indicate the CPR number and, where appropriate, the ATP number.
- (10) Where appropriate, indicate the date of naturalization.
- (10a) In the case of Spanish nationals state the number appearing on the national identity card (D.N.I.), if it exists, even if the card is out of date. Failing this, state 'None'.
- (11) The day and the month should be shown by two digits each and the year by four digits (example: 1 August 1921 = 01. 08. 1921).
- (12) For French towns comprising several arrondissements, please give the number of the arrondissement (example: Paris 14). In the case of Portuguese districts state also the parish and the local authority.
- (13) Must be stated for insured persons of Spanish, French or Italian nationality. Here, the territorial area or district in which the place of birth is located should be stated (example: in the case of France if the place (commune) of birth is Lille, the department of birth should be shown as 'Nord' followed by the area code if known to the insured person, in this case: 59. The complete entry should therefore read: 'Nord 59'). In the case of persons born in Spain state only the province.
- (14) The symbol of the insured person's country of birth in accordance with the international motor vehicle registration code.
- (15) If the form is being sent to a Danish institution, give the claimant's last address in Denmark in the box below.

Address (?) .....

.....

- (16) Complete only if the form is being sent to a Danish institution.
- (17) Complete only if the form is being sent to an Irish or United Kingdom institution.
- (18) Complete if the form is being sent to a Belgian, Danish, French, Italian, Luxembourg, Netherlands or Portuguese institution.
- (19) Does not apply to Luxembourg institutions.
- (20) Complete for Belgian, German, Italian or Portuguese (monthly amount), French (quarterly amount), Danish or Netherlands (annual amount) institutions.
- (21) Indicate the common address. If one of the children or ascendants lives at a different address, indicate in the box below

Surname and forenames .....

Address (?) .....

.....

- (22) Indicate if the child is married, an invalid, deceased (date of death), an apprentice or a student.
- (22a) For the purposes of Spanish institutions state whether the invalid child receives an invalidity pension in his or her own right.
- (23) Complete if the form is being sent to a Belgian, German or French institution.
- (24) For the purposes of Spanish institutions state whether this occupation entails compulsory pension insurance cover.